Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta 19 päivältä tammikuuta 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: A. Aaltonen, Väinö Tanner, J. W. Keto, Kalle Kukkonen, Mauno Pekkala, K. H. Wiik ja G. Andersson sekä varajäsen J. Helo. Saapuvilla olivat myös päätoimittaja E. Kilpi ja järjestösihteeri K. Lehmus.

1 §.

Pöytäkirja.

Luettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja viime joulukuun 22 päivältä.

2 §.

Valpas-Hännisen kuolema.

Merkittiin ilmoituksena, että tiedon saavuttua Edv. Valpas-Hännisen sairastumisesta oli puoluetoimiston puolesta viety hänelle sairaalaan kukkia. Hautaustilaisuudessa t. k. 17 päivänä laskivat hautakummulle puolueen seppeleen K. H. Wiik, A. Aaltonen ja K. Lehmus, Aaltosen lausuessa puolueen puolesta muistosanoja.

3 §.

Talonmies Mäkisen 50-v. päivä.

Merkittiin ilmoituksena, että talonmies O. Mäkisen täyttäessä t. k. 17 päivänä 50 vuotta, Puoluetoimikunnan puolesta oli hänelle viety muistoksi puoli tusinaa hopeaisia teelusikoita.

4 §.

Pitkärannan ty:n laina-asiat.

Esiteltiin järjestösihteerin laatima kirjallinen selostus Pitkärannan Työväenyhdistys r.y:n laina-asioista (Liite Nº 1).

Puoluetoimikunta antoi puoluesihteerin tehtäväksi kutsua yhdistyksen suurimpien velkojain: Helsingin Työväen Säästöpankin ja OTK:n (Itä-Karjalan Osuusliikkeen) edustajat yhteiseen neuvottelukokoukseen yhdistyksen laina-asiain järjestämiseksi siten, että talo voitaisiin

pysyttää työväen hallussa.

5 §.

Kansan Voima-Oy:n velkojen järjestely.

Sen johdosta, että Kansan Voima-Oy:n velat nykyisin ovat noin 1½ milj. markkaa, mikä velkamäärä on liikkeen kantokyvyn nähden liian suuri, oli yhtiön hallinto asettunut sille kannalle, että velkojain olisi myönnettävä yhtiölle akordia siksi paljon, että velkamäärä saataisiin alennetuksi 800,000 markkaan, jolloin liikkeen toiminnan menestymiselle olisi mahdollisuuksia.

Koska suurimpina velkojina ovat samat kuin edellisessä pykälässä mainitut, Puoluetoimikunta antoi puoluesihteerin tehtäväksi ottaa myös tämä asia harkittavaksi edellisessä pykälässä mainitussa neuvottelukokouksessa.

6 §.

Presidentin val. miesvaalit.

Merkittiin ilmoituksena, että presidentin valitsijamiesvaalivalmistelut ja valistustyö oli suoritettu hyväksytyn suunnitelman mukaisesti. Puolueen osuus vaalikustannuksista oli noin 100,000 markkaa.

7 §.

Kasvatustoimikunta.

Puoluetoimikunta päätti valita Sallila-vainajan tilalle puolueen kasvatustoimikuntaan K. Lehmuksen sekä J. V. Kostiaisen tilalle Onni Hainin.

8 §.

Valtion komiteat.

Puheenjohtaja ilmoitti, että toimittaja Helmer Lehteä on pyydetty jäseneksi Valtioneuvoston toimesta asetettavaan komiteaan, jonka tehtävänä tulee lähinnä olemaan harkita keinoja maatalouden edistämiseksi.

Puoluetoimikunnalla ei ollut mitään muistuttamista nimittämisen johdosta.

9 §.

Preg. vaali.

Otettiin käsiteltäväksi kysymys presidentin valitsijamiesvaalien ehkä aiheuttamista toimenpiteistä.

A a l t o n e n selosti niitä eri mahdollisuuksia, joita presidentin vaalissa voi ilmaantua, huomauttaen, että puolueemme päätehtävänä tässä vaalissa tulee olemaan nykyisen presidentin syrjäyttäminen. Jotta vältyttäisiin yllätyksiltä, olisi hyvissä ajoin jo ennakolta asetuttava yhteyteen toisten kansanvaltaisten ryhmien kanssa ja sitä varten valittava pari henkilöä käymään tarpeellisia neuvotteluja. Näiden olisi sitten selostettava tilannetta Puoluetoimikunnalle. - Puolueneuvostoa tuskin kannattanee tämän asian vuoksi kutsua koolle, ellei mitään asiallista tarvetta siihen myöhemmin ilmaannu.

Puoluetoimikunta päätti valita neuvottelijoiksi Harvalan, Pekkalan ja Aaltosen. Samalla päätettiin, ettei neuvostoa ainakaan vielä kutsuta koolle.

10 §.

STI:n verot.

Esiteltiin Sosialistisen Työväen Internationaalin toimiston kirje, jossa pyydettiin puoluettamme suorittamaan tämän vuoden verot sekä samalla myöskin aikaisemmin rästiin jääneet verot.

Puoluetoimikunta päätti suorittaa tämän vuoden verot noin 30,000 markkaa, edellyttäen kuitenkin, että puolue vapautettaisiin rästissä olevien verojen suorittamisesta.

W i i k oli sitä mieltä, että olisi pitänyt pyytää rästissä olevien verojen anteeksi antamista eikä asettaa sitä ehdoksi tämän vuoden verojen suorittamiselle.

11 §.

Kuopion 1. it. piirin erin. yhdistysten verorästit.

Kuopion 1. it. vaalipiirin Sos.-dem. Piiritoimikunta oli esittänyt, että kun kaikkiaan 7 yhdistyksen piiri- ja puolueverot piirin alueelta ovat jääneet vuosikausiksi rästiin, yhdistyksiltä otettaisiin maksamattomista veroista velkakirjat, joita säännöllisesti lyhennettäisiin kuluvan vuoden alusta lukien. Rästisummat ovat melkoisen pieniä, vaihdellen 126 - 252 markkaan.

Puoluetoimikunta päätti hyväksyä ehdotetun menettelyn siten, että puolueen kirjanpidossa merkitään velkakirjoilla

olevat yhdistysten velat piirin velaksi ja velkojen periminen jäi piirin asiaksi.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta 29 päivältä tammikuuta 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Edv. Huttunen, A. Aaltonen, Väinö Tanner, J. W. Keto, Kalle Kukkonen, Mauno Pekkala, K. H. Wiik ja G. Andersson sekä varajäsen Miina Sillanpää. Saapuvilla olivat myös päätoimittaja Eino Kilpi ja järjestösihteeri K. Lehmus.

1 §.

Luettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja viime joulukuun 29 päivältä. Pöytäkirja.

2 §.

Esiteltiin ja hyväksyttiin tilintarkastajille esitettäväksi puolueen tilinpäätös vuodelta 1936. Tilinpäätös.

3 §.

Keskusteltiin siitä, olisiko syytä kutsua Puolueneuvosto koolle ennen presidentin vaalia. Puolueneuv. koollekutsuminen.

Puoluetoimikunta tuli siihen tulokseen, ettei ainakaan tähän mennessä ollut ilmaantunut seikkoja, jotka vaatisivat neuvoston koollekutsumista sanottua tarkoitusta varten. Kysymys neuvoston varsinaisen kevätkokouksen ajasta pantiin pöydälle.

4 §.

Koska presidentin valitsijamiehet kokoontuivat Helsinkiin jo 13 päivänä helmikuuta valtakirjain tarkastusta varten, Puoluetoimikunta antoi puoluetoimiston tehtäväksi kutsua sos.-dem. valitsijamiehet sanotuksi päiväksi kokoukseen, joka pidetään eduskuntatalossa, sos.-dem. ryhmän huoneessa, alkaen klo 14. Kokouksen avaa Puoluetoimikunnan puheenjohtaja Kaarlo Harvala. Sos.-dem. valitsijamiest. kokous.

5 §.

Puoluesihteeri ilmoitti, että talouspoliittinen ko- Edusk. aloitteet.

mitea on suunnitellut erinäisiä eduskunta-aloitteita. Niinpä tulee tehtäväksi m.m. aloitteet asuntokysymyksen edistämisestä sekä komitean asettamisesta selvityksen hankkimiseksi tuotannollisen elämän kehittämismahdollisuuksista ja niistä keinoista, joilla valtiovalta voisi sitä edistää. Lisäksi on Sos.-dem. Pienviljelijäin Neuvottelukunnan taholta suunniteltu erinäisiä aloitteita, joista mainittakoon aloite kyläteiden ottamisesta valtion haltuun.

W i i k huomautti, että olisi syytä tehdä uusi aloite Tannerin aikoinaan tekemästä korkolautakunta-asiasta. Niinikään voitaisiin työpalkka-asiasta tehdä aloite ja kysymys sosialisoimisestakin olisi saatava esille siinä muodossa, että tämän kysymyksen tutkimista varten myönnettäisiin määräraha.

K e t o mainitsi myös eräistä talouspoliittisen komitean suunnittelemista aloitteista, ollen sitä mieltä, että sosialisoimiskysymystä ei ainakaan nyt olisi otettava esille.

Ilmoitukset merkittiin tiedoksi.

6 §.

Itä-Suomeen perustettava raakasokeritehd.

Otettiin uudelleen käsiteltäväksi kysymys eräiden Viipurin l. länt. vaalipiirin sos.-dem. kansanedustajain menettelystä äänestettäessä eduskunnassa Itä-Suomeen perustettavan raakasokeritehtaan tukemisesta valtion varoilla.

Puoluesihteeri luki Viipurin l. länt. vaalipiirin Sos.-dem. Piiritoimikunnalta saapuneen kirjallisen selityksen (Liite № 2) sekä laatimansa, piiritoimikunnalle lähetettävän vastausluonnoksen (Liite № 3).

Puoluetoimikunta päätti hyväksyä puoluesihteerin esittämän vastausluonnoksen, lisäten siihen kuitenkin Harvalan ehdotuksesta, että sos.-dem. eduskuntaryhmä oli nimenomaan päättänyt, ettei se anna asiassa ryhmän jäsenille vapaita käsiä. Kun vastausluonnoksessa sanottiin, että kyseessäoleva menettely on"jyrkässä ristiriidassa puolueemme edustajakokousten usein toistamien päätösten kanssa", poistettiin Wiikin ehdotuksesta tästä lauseesta sana "jyrkässä".

Puoluetoimikunnan vastauskirjelmän sisältö päätettiin saattaa myös asianomaisten Viipurin l. länt. vaalipiirin sos.-dem. kansanedustajain tietoon.

7 §.

Puolueen arpajaiset.

Merkittiin ilmoituksena, että sisäasiainministeriö on myöntänyt puolueelle luvan toimeenpanna arpajaiset vuosien 1937 - 38 aikana.

8 §.

Vappumerkki.

Hyväksyttiin luonnos tämän vuoden vappumerkiksi sekä päätettiin hankkia asianomainen lupa 120,000 kappaleen myymiseen. Hinta 2 markkaa.

9 §.

TST:n tilinasema.

Esiteltiin selostus TST:n tilasemasta joulukuulta. Selostus, joka osoitti ylitystä vuoden alusta vuoden loppuun mennessä Smk. 23,601:95, ei antanut aihetta muistutuksiin.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta, joka pidettiin Eduskuntatalossa 12 päivänä helmikuuta 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Edv. Huttunen, A. Aaltonen, J. W. Keto, Mauno Pekkala, K. H. Wiik ja Gunnar Andersson sekä varajäsenet Miina Sillanpää ja Johan Helo. Saapuvilla oli myös järjestösihteeri K. Lehmus. - Tanner oli matkoilla ja Kukkonen oli työnsä vuoksi estynyt.

1 §.

Pöytäkirja. Luettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tammikuun 19 päivältä.

2 §.

Meriluodon sairasloma. Ilmoitettiin, että toimittaja E. Meriluoto on ollut sairaalassa hoidettavana tammikuun 21 päivästä lähtien ja lääkärin lausunnon mukaan täytynee hänen olla sairaalassa noin 2 kuukautta.

Puoluetoimikunta päätti suorittaa toimittaja Meriluodolle ylimääräisenä korvauksena palkan yhdeltä kuukaudelta.

3 §.

Presidentin vaalin johd. käydyt neuvottelut. Puoluesihteeri selosti niitä neuvotteluja, joita Puoluetoimikunnan valitsemat neuvottelijat olivat käyneet presidentin vaalista erinäisten kansanvaltaisten ryhmien edustajain kanssa. Neuvotteluissa oli käynyt selville, että puolueen omalla ehdokkaalla ei ole mahdollisuuksia tulla valituksi. Tällöin tulee lähinnä kysymykseen Ståhlberg tai ellei häntäkään saada valituksi, Kallio. Jotta Ståhlberg saataisiin valituksi, tarvittaisiin ruotsalaisen oikeiston ääniä 18, joten ruotsalaisesta ryymästä saisi äänestää vain 7 valitsijamiestä Svinhufvudia. Puoluesihteeri esitti laatimansa kirjallisen ehdotuksen sos.-dem. valitsijamiesten kokouksen työjärjestykseksi sekä presidentin vaalissa noudatettavasta menettelytavasta (Liite № 4).

Keskusteltuaan asiasta, Puoluetoimikunta päätti ehdottaa valitsijamiesryhmän hyväksyttäväksi puoluesihteerin ehdotukseen sisältyvän kolmannen vaihtoehdon menettelytavaksi presidentin vaalissa.

Valitsijamiesryhmän kokouksen työjärjestyksen suhteen päätettiin ehdottaa valittavaksi kokoukselle kaksi puheenjohtajaa ja sihteeri. Lisäksi päätettiin kokoukselle ilmoittaa, että Puoluetoimikunta on valinnut muiden kansanvaltaisten ryhmien kanssa neuvottelemaan yhteistoiminnan edellytyksistä presidentin vaalissa Harvalan, Pekkalan ja Aaltosen.

4 §.

Pitkärannan ty:n lainaasiat. Puoluesihteeri selosti niitä neuvotteluja, joita oli käyty Pitkärannan Työväenyhdistys r.y:n laina-asian järjestämiseksi. Lopullisiin tuloksiin ei asiassa vielä ole päästy.

Päätettiin ehdottaa Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitolle, että mainittu liitto ja puolue yhdessä ostaisivat Helsingin Työväen Säästöpankilta mainitun pankin saatavan, jolle on saatu lainvoimainen tuomio, noin 250,000 markalla. Tarkoitukseen uhrattava rahamäärä olisi jaettava tasan ja molemmille taattasiin sama etuoikeusjärjestys.

Jos SAK suostuu Puoluetoimikunnan ehdotukseen, niin siinä tapauksessa tullaan molempien puolesta tekemään pankille tämänsisältöinen tarjous.

5 §.

Latomäkinimisen tonttimaan myyminen. Puoluetoimikunta päätti saamillaan valtuuksilla myydä omistamansa Latomäki-nimisen tonttimaan Saarelan tilasta Alakosken verotalosta N:o 2 Jurvan pitäjän Koskimäen kylästä sekä sillä olevat rakennukset Jurvan Työväentalo-Osakeyhtiölle kolmenkymmenenyhdentuhannenneljänkymmenen markan suuruisesta kauppahinnasta.

Suomen Sosialidemokraattinen Puolue r.y:n puolesta

valtuutettiin järjestösihteeri Kalle Lehmus solmimaan kauppa täysin valtuuksin ja allekirjoittamaan kauppakirja.

Tätä asiaa koskeva päätös julistettiin heti tarkastetuksi.

6 §.

Valtion komiteat. Ilmoitettiin, että Valtioneuvoston toimesta on suunniteltu asetettavaksi kaksi komiteaa tutkimaan maamme asunto-oloja sekä harkitsemaan keinoja niiden parantamiseksi. Komiteaan, jonka työ tulee kohdistumaan maaseutuun, on ajateltu nimitettäväksi 7 henkilöä, joiksi on meikäläisistä tiedusteltu V. Rantalaa ja O. Marttilaa. Toisen komitean työ kohdistuu pääasiassa kaupunkikuntiin ja siihen on ajateltu nimittää 3 jäsentä, joista yhdeksi on pyydetty Aino Lehtokoskea.

Lyhyen keskustelun jälkeen Puoluetoimikunta totesi, ettei sillä ollut mitään muistuttamista sanottujen komiteain asettamista ja jäseniksi pyydettyjen meikäläisten nimittämistä vastaan.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta 18 päivältä helmikuuta 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Edv. Huttunen, A. Aaltonen, Väinö Tanner, J. W. Keto, Kalle Kukkonen ja K. H. Wiik sekä varajäsenet Miina Sillanpää ja J. Helo. Saapuvilla oli myös järjestösihteeri K. Lehmus. Pekkala oli virkatehtävien vuoksi estynyt.

1 §.

Ilmoitettiin, että Eteenpäin-lehden edesmenneen päätoimittajan, tov. Olavi Erosen hautaus toimitetaan Viipurissa t. k. 20 päivänä. Puoluetoimikunnan puolesta päätettiin laskea seppele hänen haudalleen. Seppeleen laskijaksi pyydetään Puolueneuvoston jäsen J. F. Aaltoa. Toim. Erosen hautaus.

2 §.

Puoluetoimikunnan edustajaksi Turun ja Porin l. pohj. vaalipiirin sos.-dem. piirijärjestön edustajakokoukseen, joka pidetään Porissa 6 - 7 päivänä maaliskuuta, valittiin Miina Sillanpää. Kysymys Puoluetoimikunnan edustuksesta muissa piirikokouksissa pantiin pöydälle. Turun l. p. piirin kokous.

3 §.

Esiteltiin SAK:n työvaliokunnan vastauskirjelmä Puoluetoimikunnan tiedusteluun, joka tarkoitti Pitkärannan Työväenyhdistys r.y:n Helsingin Työväen Säästöpankille olevan saatavan ostamisesta noin 250,000 markalla siten, että tarkoitukseen uhrattava rahamäärä olisi jaettava tasan SAK:n ja puolueen kesken ja molemmille taattaisiin sama etuoikeusjärjestys. Sen johdosta, että Pitkärannassa ei ole tällä kertaa toiminnassa SAK:n alaisia osastoja, ilmoitti työvaliokunta tulleensa asiassa kielteiseen tulokseen. Pitkärannan ty:n laina-asiat.

Puoluetoimikunta päätti panna asian vielä pöydälle

jatkuvia neuvotteluja varten.

4 §.

Presidentin vaali.

Merkittiin ilmoituksena, että Puoluetoimikunnan puheenjohtaja Harvala ja puoluesihteeri Aaltonen olivat eilisaamuna käyneet tuomari Väinö Tannerin luona esittämässä hänelle Puoluetoimikunnan kiitokset siitä suuriarvoisesta avusta, minkä hän presidenttiehdokkaaksi antautumalla ja itse vaalitaisteluun osallistumalla oli antanut puolueen suorittamalle taistelulle kansanvallan ja parlamenttarismin lujittamiseksi presidentin vaalin kautta. Pitäen tulosta oikeaan osuvana ja parhaansa saavutettavissa olevana, toveri Tanner puolestaan oli kiittänyt huomaavaisuudesta sekä antanut tunnustuksensa Puoluetoimikunnalle ja valitsijamiesryhmälle määrätietoisen ja horjumattoman menettelyn johdosta.

5 §.

Presidentin vaali.

Merkittiin ilmoituksena, että Puoluetoimikunnan valitsijamiesryhmälle suositteleman menettelytavan mukaisesti, koska puolueen omalla ehdokkaalla ei ollut mitään mahdollisuuksia tulla valituksi, olivat presidentin vaalissa ensimmäisessä äänestyksessä puolueemme valitsijamiehet äänestäneet presidentti K. J. Ståhlbergia, joka sai tässä äänestyksessä 150 ääntä. Kun Ståhlberg ei tässä äänestyksessä saanut riittävästi tukea ruotsalaisilta valitsijamiehiltä, äänesti ryhmämme päätöksensä mukaisesti, mikä päätös oli jo ennen vaalitoimitukseen ryhtymistä saatettu ruotsalaisen, maalaisliiton ja edistysmielisten valitsijamiesryhmien tietoon, toisessa äänestyksessä Kyösti Kalliota, joka tässä äänestyksessä tulikin valituksi 177 äänellä.

Kun Kallion tultua valituksi presidentiksi, hallituskysymys joutuu uudelleen päiväjärjestykseen, esitti puoluesihteeri kysymyksen alustavasti Puoluetoimikunnan harkittavaksi.

Asettuen samalle kannalle kuin viime syksynäkin, jolloin hallituskysymys oli esillä, Puoluetoimikunta katsoi toivottavaksi, että olisi saatava aikaan mahdollisimman laajalle pohjalle nojautuva kansanvaltaisten piirien muodostama hallitus, jossa sosialidemokraatit saisivat voimasuhteitaan vastaavan edustuksen. Jättäen lähemmät toimenpiteet asiassa sos.-dem. eduskuntaryhmän asiaksi, Puoluetoimikunta päätti saattaa käsityksensä asiasta eduskuntaryhmän tietoon.

6 §.

Puolueneuvoston kokous päätettiin kutsua koolle tulevan maaliskuun 7 päiväksi. Kokous pidetään Eduskuntatalossa sos.-dem. eduskuntaryhmän kokoushuoneistossa ja alkaa klo 10. Samalla hyväksyttiin kokouksen työjärjestys. Puolueneuv. kokous.

7 §.

Sen johdosta, että Turun l. pohj. vaalipiirin sos.-dem. piirikokous on kutsuttu koolle tulevan maaliskuun 6 - 7 päiviksi ja koska olisi toivottavaa, että myös piirin edustajat voisivat osallistua Puolueneuvoston kokoukseen, Puoluetoimikunta päätti esittää Turun l. pohj. vaalipiirin Sos.-dem. Piiritoimikunnalle, että piirikokous siirrettäisiin pidettäväksi myöhemmin. Turun l. p. piirin kok.

8 §.

Ilmoitettiin, että Puoluetoimikunnan toimintakertomus vuodelta 1936 on valmistumaisillaan. Sen tarkastaminen jätettiin lähinnä puheenjohtajan tehtäväksi, mutta Puoluetoimikunnan muillakin jäsenillä on tilaisuus tutustua ennakolta kertomukseen puoluetoimistossa. Toimintakertomus.

9 §.

Esiteltiin tilintarkastajain lausunto puolueen tileistä vuodelta 1936. Lausunto päätettiin esittää Puolueneuvostolle. Tilintark. lausunto.

10 §.

Esiteltiin ehdotus puolueen tulo- ja menoarvioksi vuodeksi 1937. Tulo- ja menoarvio.

Asiasta syntyi lyhyt keskustelu, jonka kuluessa S i l l a n p ä ä ehdotti, että Sos.-dem. Työläisnais-

liitolle myönnettäisiin avustusta 40,000 markkaa ehdotetun 20,000 markan asemasta. T a n n e r ehdotti naisliitolle myönnettäväksi 25,000 markkaa. Kun Sillanpään ehdotus ei saanut kannatusta, hän luopui omasta ehdotuksestaan ja kannatti Tannerin tekemää ehdotusta. Puoluetoimikunta päätti 6 äänellä 3 ääntä vastaan hylätä Tannerin ehdotuksen.

Ehdotus hyväksyttiin puolueneuvostolle esitettäväksi oheellisen liitteen mukaisena (Liite № 5).

11 §.

Työv. arkiston toimihenkilöiden palkat. Ilmoitettiin, että Suomen Työväen Arkiston hallinto on päättänyt koroittaa tämän vuoden alusta lukien arkiston hoitajan rouva Anna Wiikin palkan 1,300 markasta 1,400 markkaan ja hänen apulaisensa neiti Anna-Liisa Louhikon palkan 800 markasta 900 markkaan kuukaudelta, minkä päätöksensä hallinto on päättänyt alistaa Puoluetoimikunnan hyväksyttäväksi.

Puoluetoimikunta päätti hyväksyä arkiston hallinnon päätöksen.

12 §.

Valistustyösuunnitelma. Pantiin pöydälle ehdotus puolueen valistustyösuunnitelmaksi vuonna 1937.

13 §.

Jalasjärven Sd. ty:n lahjaverojuttu. Jalasjärven Sos.-dem. Työväenyhdistys r.y:n suoritettavaksi määrätyn lahjaveron johdosta Puoluetoimikunta päätti pyytää yhdistystä lähettämään kaikki asiaa koskevat asiakirjat tänne nähtäväksi sekä antoi J. Helon tehtäväksi tutustua asiakirjoihin siinä mielessä, olisiko olemassa mitään mahdollisuuksia saada vero peruutetuksi.

14 §.

Makslahden ty:n velat. Järjestösihteeri antoi kirjallisen selostuksen Makslahden Sos.-dem. Työväenyhdistyksen velka-asiasta (Liite № 5a).

Puoluetoimikunta päätti suorittaa Viipurin Työväen Säästöpankille rästissä olevat korot Smk. 1,420:- siitä 77,000 markan lainasta, josta puolue yhdessä eräiden yksityisten henkilöiden kanssa on takuussa. Samalla annettiin järjestösihteerin tehtäväksi ryhtyä neuvotteluihin Viipurin Työväen

Säästöpankin kanssa, jotta se poistaisi saatavastaan vähintään 50 %. Lisäksi valtuutettiin järjestösihteeri asettumaan yhteyteen niiden henkilöiden kanssa, jotka Puoluetoimikunnan kanssa ovat takuussa edellämainitusta yhdistyksen velasta. Järjestösihteerin tehtäväksi annettiin myös ottaa selkoa yhdistyksen talon myymismahdollisuuksista.

15§.

Runoteoksen julkaiseminen. Puolueen kasvatustoimikunnan esityksestä Puoluetoimikunta päätti myöntää rouva Elsa Kirsti Kostiaiselle 500 markkaa käytettäväksi tilitystä vastaan kasvatustoimikunnan suunnitteleman runoteoksen kokoamistyötä varten. Samalla Puoluetoimikunta päätti jättää kasvatustoimikunnan harkittavaksi kysymyksen uuden laulukirjan hankkimisesta puolueellemme.

16 §.

Kuoreveden Suinulan ty:n puoluekok. vero. Hämeen l. pohj. vaalipiirin Sos.-dem. Piiritoimikunta oli ehdottanut, että Kuoreveden Suinulan Työväenyhdistys vapautettaisiin viimeksi pidetyn puoluekokouksen aiheuttamien kustannusten suorittamisesta.

Puoluetoimikunta päätti anomuksen evätä, koska tällaiseen anomukseen suostuminen voisi johtaa siihen, että yleisemminkin yhdistykset alkaisivat pyrkiä vapautumaan kyseessäolevan ylimääräisen veron suorittamisesta.

17 §.

Uusien puolueosastojen säännöt. Järjestösihteeri ilmoitti, että eräät yhdistykset olivat tiedustelleet, suostuisiko Puoluetoimikunta puolestaan hyväksymään yhdistysrekisteriin merkittäväksi sellaisiakin puolueosastojen sääntöjä, jotka eivät ole aivan yhtäpitäviä puoluekokouksen hyväksymien mallisääntöjen kanssa.

Asiasta keskusteltaessa huomautettiin, että joitakin sellaisia muutoksia, jotka ovat pelkästään teknillistä laatua tai johtuvat käytännöllisistä syistä, olisi syytä kyllä hyväksyä, mutta kun rajaviivan vetäminen tässä suh-

teessa olisi mahdotonta, Puoluetoimikunta katsoi, ettei se voi puolestaan hyväksyä muita kuin puoluekokouksen hyväksymien mallisääntöjen mukaisia sääntöjä.

18 §.

Ruotsinkielinen lentolehtinen presid. vaalin johd.

Puoluesihteeri ilmoitti, että Suomen Ruotsalainen Työväenliitto valmistaa ruotsinkielistä lentolehtistä (8-sivuista) viimeksi toimitetusta preseidentin vaalista. Tarkoituksena on ottaa siitä noin 20,000 kappaleen painos. Liitto ehdotti, että puolue suorittaisi lentolehtisen painatuskustannukset.

Puoluetoimikunta päätti suostua pyyntöön.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta, joka pidettiin Eduskuntatalossa 26 päivänä helmikuuta 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Edv. Huttunen, A. Aaltonen, Väinö Tanner, Kalle Kukkonen, Mauno Pekkala, J. W. Keto, K. H. Wiik ja Gunnar Andersson sekä varajäsenet Miina Sillanpää, Väinö V. Salovaara ja Johan Helo. - Saapuvilla oli myös järjestösihteeri Kalle Lehmus.

1 §.

Svenska Soc. Familjeförening.

Luettiin Suomen Ruotsalaisen Työväenliiton toimikunnan lähettämä kirjelmä, jossa ilmoitettiin, että liittotoimikunta ei voi hyväksyä liittonsa jäseneksi Helsinkiin perustettua Svenska Socialdemokratiska Familjeföreningnimistä yhdistystä, jonka Helsingin Sos.-dem. Kunnallistoimikunta on hyväksynyt kunnallisjärjestön jäseneksi, koska ei ole mitään tarvetta uuden ruotsinkielisen yhdistyksen perustamiseen tänne ja koska on syytä olettaa, että tämä yhdistys ei tulisi toimimaan puolueemme periaatteiden ja puoluekokouspäätösten mukaisessa hengessä. Tämän johdosta liittotoimikunta pyysi Puoluetoimikuntaa ryhtymään asian vaatimiin toimenpiteisiin.

Sen jälkeen, kun asiasta oli keskusteltu, Puoluetoimikunta päätti panna asian pöydälle sekä hankkia selvityksen kysymyksessäolevan yhdistyksen perustajain aikaisemmasta toiminnasta kuin myöskin Helsingin Sos.-dem. Kunnallistoimikunnan selityksen asiasta.

2 §.

Turun l. p. piirikokouksen aika.

Merkittiin ilmoituksena, että Puoluetoimikunnan tekemän esityksen johdosta Turun l. pohj. vaalipiirin sos.-dem. piirikokous oli siirretty pidettäväksi vasta 13-14

päivinä maaliskuuta. Tämän johdosta Puoluetoimikunta päätti vapauttaa aikaisemmin tähän piirikokoukseen valitsemansa edustajan Miina Sillanpään tästä tehtävästä sekä valitsi hänen tilalleen Väinö Tannerin.

3 §.

Piirikokoukset: Ptk:n edustajat. Puoluetoimikunnan edustajiksi tänä vuonna pidettäviin piirikokouksiin valittiin: Poriin 13-14/3 Tanner, Turkuun 20-21/3 Huttunen, Ensoon 20-21/3 Wiik, Kuopioon 20-21/3 Lehmus, Joensuuhun 20/3 Kukkonen, Helsinkiin 28-29/3 Keto, Viipuriin 28-29/3 Harvala, Mikkeliin 28-29/3 Aaltonen, Kokkolaan 28-29/3 Andersson, Seinäjoelle 4/4 Helo, Kemiin 4/4 Wiik, Helsinkiin (Suomen Ruotsalainen Työväenliitto) 11/4 Keto, Jyväskylään 18/4 Pekkala, Hämeenlinnaan 8-9/5 Aaltonen, Ouluun 16/5 Lehmus ja Tampereelle 22-23/5 Salovaara.

4 §.

STI:n toimeenpanevan vkan kokous. Sosialistisen Työväen-Internationaalin toimistolta oli saapunut ilmoitus, että STI:n toimeenpanevan valiokunnan kokous pidetään Lontoossa ensi maaliskuun 8 päivänä sekä että saman kuun 10 päivänä pidetään Lontoossa STI:iin kuuluvien työväenpuolueiden sekä Kansainvälisen Ammattiyhdistysliiton edustajain konferenssi, jossa pohditaan kysymystä suhtautumisesta Espanjan sisällissotaan.

Puoluesihteeri ilmoitti, että toimeenpanevan valiokunnan jäsen K. H. Wiik ei muiden tehtäviensä vuoksi voi näihin kokouksiin matkustaa sekä että J. W. Keto, jota hän oli myös tähän tehtävään tiedustellut, ei voi matkalle lähteä. Tämän jälkeen oli puoluesihteeri kääntynyt asiassa toimittaja E. A. Vuoren puoleen, joka, tosin epäröiden, oli ilmoittanut, että hän mahdollisesti voisi ottaa tehtävän vastaan.

Sen jälkeen, kun asiasta keskusteltaessa oli saatu kuulla, että Suomen Ammattiyhdistysten Keskusliitto todennäköisesti osallistuisi puolella matkakustannuksiin, jos edustajaksi valitaan sellainen henkilö, jolla on yhteyttä myös SAK:n kanssa, Puoluetoimikunta päätti lähettää yhdessä SAK:n kanssa edusta-

jaksi edellämainittuihin tilaisuuksiin E. A. Vuoren edellyttäen, että SAK suorittaa puolet matkakustannuksista, sekä päätti lausua hänelle ehdotuksenä, että hän asettuisi yhteyteen skandinaavisten edustajain kanssa tarkoituksessa sopia yhteisestä menettelytavasta yhteisymmärryksen aikaansaamiseksi heidän kanssaan.

5 §.

TST:n tulo- ja menoarvio. Puoluesihteeri ilmoitti, että se toimikunta, joka oli asetettu harkitsemaan toimenpiteitä TST:n kehittämiseksi ja sen toiminnan saattamiseksi nykyistä tehokkaammaksi ja tarkoitustaan vastaavammaksi, on myös harkinnut keinoja TST:n tulojen lisäämiseksi. Toimikunta on m.m. kääntynyt erinäisten työväen keskusjärjestöjen puoleen varojen saamiseksi. Näin mahdollisesti saatavia varoja tultaisiin käyttämään TST:n toiminnan kehittämiseen ja materiaalin parantamiseen. Toimikunta on tänään pitämässään kokouksessa puolestaan käsitellyt ehdotuksen TST:n tulo- ja menoarvioksi (Liite № 6), jollaisena toimikunta ehdottaa asian esitettäväksi Puolueneuvostolle.

Puoluetoimikunta päätti puolestaan yhtyä toimikunnan tekemään tulo- ja menoarvioehdotukseen sekä esittää sen sellaisenaan Puolueneuvoston hyväksyttäväksi.

6 §.

Jalasjärven Sos.-dem. ty:n lahjaverojuttu. Merkittiin ilmoituksena, että maaherran päätöksestä Jalasjärven Työväenyhdistyksen lahjaverojutusta on ennen valitusajan umpeen kulumista tehty valitus Korkeimmalle Hallinto-oikeudelle.

7 §.

Valtion komiteat. Ilmoitettiin, että hallitus on päättänyt täydentää vuonna 1933 kunnallisverorasituksen tasoittamista pohtimaan asetettua komiteaa kahdella jäsenellä sekä kutsunut toiseksi lisäjäseneksi toimitsija J. E. Janatuisen.

Janatuinen ilmoitti, että hallituksen taholta ei ennakolta oltu tiedusteltu hänen suostumustaan sanottuun

tehtävään.

Puoluetoimikunnalla ei ollut muistuttamista nimitystä vastaan.

8 §.

Valtion komiteat. Ilmoitettiin, että hallitus on asettanut komitean tutkimaan tuoreen mehun valmistuskysymystä ja kutsunut tämän komitean jäseneksi m.m. kansanedustaja Miina Sillanpään.

Puoluetoimikunnalla ei ollut muistuttamista nimityksen johdosta.

9 §.

Valtion komiteat. Tanner ilmoitti, että hallitus olisi halukas täydentämään maaseudun asunto-olojen parantamista tutkimaan asetettua komiteaa sekä ehdotti, että puolueemme taholta esitettäisiin lisäjäseneksi prof. Väinö Voionmaata ja kansanedustaja Otto Marttilaa.

Puoluetoimikunta päätti hyväksyä Tannerin ehdotuksen.

Samalla Puoluetoimikunta päätti lausua käsityksensään, että myös kaupunkien asuhto-oloja pohtimaan asetettua komiteaa täydennettäisiin valitsemalla siihen lisäksi rahatoimenjohtaja Johan Helo.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta 6 päivältä maaliskuuta 1937. Puheenjohtajana Edv. Huttunen; läsnä: Kaarlo Harvala, A. Aaltonen, Väinö Tanner, Kalle Kukkonen, Mauno Pekkala, J. W. Keto, K. H. Wiik ja Gunnar Andersson sekä varajäsenet Miina Sillanpää, Väinö V. Salovaara ja Johan Helo. Saapuvilla oli myös järjestösihteeri Kalle Lehmus.

1 §.

Luettiin ja hyväksyttiin pöytäkirjat tammikuun 1 päivältä sekä helmikuun 12, 18 ja 26 päiviltä. Pöytäkirjat.

2 §.

Esiteltiin ehdotus puolueen valistustyöohjelmaksi vuoden 1937 aikana (Liite № 7). Valistustyöohjelma.

Asiasta keskusteltaessa lausui W i i k epäilevänsä 2-päiväisten kurssien tarkoituksenmukaisuutta, pitäen kurssiaikaa liian lyhyenä. H a r v a l a sen sijaan piti vain 1-päiväisiä kursseja tarkoituksenmukaisempina, mikäli niissä päähuomio kiinnitetään käytännölliseen järjestötyöhön. S i l l a n p ä ä oli sitä mieltä, että kursseilla olisi päivän aikaan luennoitava ja annettava opastusta järjestöjen toimihenkilöille ja iltaisin olisi järjestettävä yleisiä luentoja sekä, mikäli mahdollista käytettävä myös filmiä apuna. H u t t u n e n ehdotti, että nimike "kurssit" muutettaisiin luento- ja neuvottelupäiviksi. K e t o piti 2-päiväisiä kursseja sopivina, mutta luennot olisi koetettava saada mahdollisimman havainnollisiksi ottamalla huomioon kunkin paikkakunnan erikoisolot.

Puoluetoimikunta päätti esittää valistustyösuunnitelman sellaisenaan Puolueneuvoston hyväksyttäväksi muut-

tamalla kuitenkin kurssien nimen luento- ja neuvottelupäiviksi.

3 §.

Hallituksen muodostaminen.

Otettiin käsiteltäväksi kysymys suhtautumisesta uuden hallituksen muodostamiseen.

Puoluesihteeri A a l t o n e n huomautti, että hallituksessa olisi sosialidemokraattien saatava voimasuhteitaan vastaava edustus, jota paitsi sosialidemokraattien maan suurimpana puolueena olisi saatava pääministerin paikka. Muodostettavan hallituksen ohjelmasta olisi eduskuntaryhmä valtuutettava lopullisesti päättämään. Näin muodostettavaan hallitukseen olisi puolue-elinten ja lehtien suhtauduttava lojaalisesti.

T a n n e r ilmoitti, että eilisiltana oli ollut eräiden maalaisliittolaisten kanssa neuvotteluja hallitusohjelmasta, jolloin oli käyty lävitse viime syksynä laadittu hallitusohjelmaluonnos. Osa siitä on jo toteutettu eikä näytä olevan syytä sitä olennaisesti muuttaa. Nykyiset puolustusmäärärahat on nieltävä jokseenkin sellaisinaan ja maataloutta on tuettava. Maalaisliitto haluaisi hallituksessa vahvan edustuksen ja pääministerin paikan. Meidän taholtamme on huomautettu, että sosialidemokraatit haluaisivat pääministerin paikan ja voimasuhteittensa mukaisen edustuksen hallituksessa. Eräs ryhmä maalaisliitossa olisi valmis hyväksymään Rydin pääministeriksi ja ottaisi hallitukseen toisenkin edistysmielisen, mutta ei ruotsalaisia. - Presidentti Kallio oli tänään kutsunut Tannerin luokseen, ilmoittaen hänelle, ettei hän saa kokoon toivottua kokoomushallitusta, jos sosialidemokraatit pitävät kiinni vaatimuksestaan pääministerin paikkaan nähden. Hän on ajatellut Rytiä pääministeriksi. Tähän oli Tanner vastannut, että sosialidemokraattien pitäisi saada yrittää, ja ellei se onnistuisi, voitaisiin ajatella toisenlaista järjestelyä. - Tämän jälkeen esitti puhuja niitä suuntaviivoja, joita laadittavassa hallitusohjelmassa olisi noudatettava

sekä niitä edellytyksiä, joiden vallitessa sosialidemokraatit voisivat osallistua hallitukseen.

K e t o ei pitänyt suotavana, että nykyoloissa pyrittäisiin hallitukseen omalla lipulla, koska silloin ei voitaisi saavuttaa sanottavia sosiaalisia tai sivistyksellisiä etuja. Omat joukot voisivat odotuksissaan pettyä, jolloin voisi syntyä salaista kritiikkiä, mikä johtaisi hallitukseen nähden epälojaaliseen suhtautumiseen. - Koska joukot ovat oppineet pitämään Rytiä finanssikapitalismin edustajana, olisi prof. Cajanderia pidettävä sopivampana pääministerin paikalle.

P e k k a l a huomautti joukkojen keskuudessa olevan vallalla sellaisen käsityksen, että sosialidemokraattien on nyt mentävä hallitukseen. Annettavassa julkilausumassa olisi sanottava, että sosialidemokraatit tahtovat oman miehensä hallituksen johtoon, vaikka tällä kertaa ei olekaan siihen mahdollisuuksia. - Maalaisliitto haluaisi saada Rydin pääministeriksi tyydyttääkseen sillä kokoomusta. - Kun prof. Cajander on johdonmukaisesti ajanut edistysmielistä politiikkaa, olisi hänet saatava pääministeriksi. Puolueemme ei tulisi suostua osallistumaan hallitukseen, jos Ryti tulee pääministeriksi.

H u t t u n e n huomautti, että kansan innostus ei ole yhtä suuri, ellei hallitusta muodosteta sosialidemokraattien johdolla. Jos kuitenkin saadaan syntymään hyväksyttävä hallitusohjelma, voitaisiin hallitukseen mennä, vaikka pääministerin paikkaa ei saataisikaan. Jos siten voitaisiin eristää oikeisto, olisi se huomattava saavutus. - Tosin Ryti on voimakkaampi mies kuin Cajander, mutta jälkimmäinen on työväestölle poliittisesti mieluisempi.

T a n n e r huomautti, että jos on mahdollisuuksia saada Cajander pääministeriksi, niin siihen olisi pyrit-

tävä. Jos presidentti kuitenkin antaa Rydin tehtäväksi hallituksen muodostamisen, niin ei meillä olisi syytä kieltäytyä osallistumasta hallitukseen. Ryti on joka tapauksessa harkitseva ja tasapuolinen mies, joten ei ole aihetta tehdä riitaa, vaikkapa hallituksen muodostaminen annettaisiinkin hänen tehtäväkseen.

K e t o lausui käsityksenään, että myös omien joukkojen psykologia on otettava huomioon, minkä vuoksi presidentin tietoon olisi saatettava, että meidän taholtamme ei toivota Rydin muodostavan hallitusta, vaan olisi tehtävä annettava Cajanderille.

H a r v a l a piti myös Cajanderia sopivampana kuin Ryti.

H e l o huomautti, että niin Ryti kuin Cajanderkin ovat poliittisesti luotettavia ja Rydillä on ulkopolitiikassa selvä kanta. Nyt muodostetaan hallitus pääasiassa poliittisissa merkeissä ja uuden hallituksen olisi lopullisesti likvidoitava pois lapuanliikkeen jätteet.

W i i k kiinnitti huomiota siihen, että edelleen vallitsee taantumuksellinen kausi. Siksi on kansanvallan ja rauhan puolustaminen saatava etualalle. Pääministerin paikka ei ole meille välttämätön. Kun Ryti on Kivimäen linjan mies, eikä sellaisen politiikan olisi annettava jatkua, olisi pääministeriksi saatava Cajander. - Eräs ikävä asia on sotilasmäärärahat. Niitä ei saisi missään tapauksessa lisätä.

H a r v a l a oli sitä mieltä, että kansan keskuudessa on asian poliittinen puoli nyt etualalla, eikä sen taholta uudelta hallitukselta odoteta liikoja.

H u t t u n e n oli sitä mieltä, että jos hallitukseen menemällä voidaan ehkäistä sotilasmenojen nousu, niin joukot kyllä ymmärtävät tämän toimenpiteen. - Ryti on tosin kansainvälisesti populääri, mutta meidän joukkojemme keskuudessa ei hänellä ole tarpeellista luottamusta.

K e t o huomautti, että elämme murroskaudessa, eikä aivan normaalisia aikoja ole piakkoin odotettavissa. - Jos Rydistä tulisi pääministeri, niin hän ajaisi liiaksi omia asioitaan sosiaalisten ja kulttuuristen kysymysten kustannuksella. - Puolustuslaitos on saatava vapaaksi fascistisien ainesten vaikutusvallasta. - Olisi ilmoitettava jyrkästi, että hallituksen muodostaminen olisi annettava jollekin toiselle edistysmieliselle kuin Rydille ja lähinnä olisi silloin mainittava Cajander.

A a l t o n e n oli sitä mieltä, että maalaisliittoa tuskin saataisiin mukaan, jos ehdottomasti pidettäisiin kiinni omasta pääministeriehdokkaasta. Ilman maalaisliittoa ei taas kannata yrittää hallitukseen mennä. - Pahimmassa tapauksessa olisi hyväksyttävä sekin, että Ryti muodostaa hallituksen. - Cajanderia olisi suositeltava pääministeriksi. - Elleivät ruotsalaiset tule mukaan hallitukseen, olisi 13 paikasta meille varattava 6, maalaisliitolle 5 ja esitysmielisille 2. Jos ruotsalaiset tulevat mukaan, saisivat ne ja edistysmieliset kumpikin yhden paikan.

P e k k a l a oli sitä mieltä, että jos hallituksen muodostaminen annetaan Rydin tehtäväksi, ei meikäläisten olisi mentävä hallitukseen.

S a l o v a a r a n mielestä oli suositeltava Cajanderia. Sotilasmenoissa ei ole varaa harata kovin paljon vastaan. Ruotsalaisten ei tarvitse ainakaan nyt tulla mukaan. Maalaisliitto on saatava ymmärtämään, että se voi työskennellä hallituksessa yhdessä sosialidemokraattien kanssa.

W i i k huomautti, että sotilasmenoja ei saa lisätä eikä laatia minkäänlaisia sortolakeja.

T a n n e r mainitsi käsityksenään, että hallituksessa mukanaolosta voisi olla hyötyä esim. nimitysasioissa, koulukysymysten ratkaisemisessa sekä virkamiesten ja sotilaslaitoksen kansanvaltaistuttamisessa.

Keskustelun päätyttyä tähän, Puoluetoimikunta päätti:

1) ehdottaa Puolueneuvostolle, että julkaistavassa päätöslauselmassa sanottaisiin puolueemme odottavan kansanvaltaisten ryhmien muodostavan kokoomushallituksen sosialidemokraattien johdolla;

2) ehdottaa Puolueneuvostolle (ei julkaistavaksi), että, jos kuitenkin kävisi niin, ettei hallituksen muodostamista annettaisi sosialidemokraatin tehtäväksi, olisi se annettava jollekin edistysmieliselle ja olisi puolueellemme tällöin varattava riittävä edustus hallituksessa; sekä

3) jos hallitusta ei muodosteta puolueemme johdolla, olisi pääministeriksi suositeltava Cajanderia.

Kun keskustelun kuluessa oli myös tehty ehdotus, että puolueemme ei osallistuisi hallitukseen, jos sen muodostaa Ryti, toimitettiin tästä äänestys, jolloin, edellyttäen, että ohjelmasta sovitaan ennakolta, Puoluetoimikunta päätti 6 äänellä 3 ääntä vastaan (Harvala, Keto, Pekkala) siinäkin tapauksessa osallistua hallitukseen.

Puoluetoimikunta päätti antaa Tannerin ja Aaltosen tehtäväksi laatia Puolueneuvostolle esitettävä päätöslauselmaehdotus, johon sisältyisi myös lyhyt ohjelma ja ponnet.

4 §.

Kurinpitoponnet.

Puoluesihteeri esitti Puolueneuvostolle esitettäväksi tarkoitetut laatimansa ponnet kurinpitoasioista.

W i i k oli sitä mieltä, että kysymystä ei olisi otettava neuvostossa esille erillisenä asiana, varsinkin, koska nyt ei enää ole tilaisuutta lähemmin tutustua asiaan.

A a l t o n e n selosti puoluesääntöjen määräyksiä tässä kysymyksessä sekä huomautti, että keskuselinten päätöksiä on noudatettava.

H e l o n mielestä oli asia tutkittava yksityiskohtaisemmin, kuin mitä oli tapahtunut.

T a n n e r huomautti, että on tarpeellista saada asia neuvostossa periaatteellisesti selvitetyksi. Yksityiset tapaukset on jälkeenpäin hoidettava erikseen.

K e t o yhtyi Tannerin käsitykseen.

K u k k o n e n oli sitä mieltä, että kysymystä ei voida sivuuttaa, vaan asia tulee neuvostossa joka tapauksessa esille.

H u t t u s e n mielestä oli paras ottaa tämä kysymys esille toimintakertomuksen yhteydessä.

P e k k a l a n käsityksen mukaan oli puolueen sanouduttava selvästi irti puoluetta vahingoittavista aineksista.

H a r v a l a huomautti, että on oltu jo liiankin pitkämielisiä. Puolueen sisäpuolelle ei saa perustaa erikoispuoluetta.

Puoluetoimikunta päätti, että asia otetaan esille toimintakertomuksen yhteydessä sekä antoi Tannerin ja Aaltosen tehtäväksi tarkastaa asiasta Puolueneuvostolle esitettävän päätöslauselmaehdotuksen.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta maaliskuun 7 päivältä 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Edv. Huttunen, A. Aaltonen, Väinö Tanner, Kalle Kukkonen, Mauno Pekkala, J. W. Keto, K. H. Wiik ja Gunnar Andersson sekä varajäsen Väinö V. Salovaara. Saapuvilla oli myös järjestösihteeri Kalle Lehmus.

1 §.

Hallituspon-net. Esiteltiin laadittu ponsiehdotus hallituskysymyksestä. Lyhyen keskustelun jälkeen Puoluetoimikunta päätti hyväksyä esitetyt ponnet sellaisinaan Puolueneuvostolle esitettäviksi. Keskustelun kuluessa oli W i i k ehdottanut, että neuvoston olisi lausuttava mielipiteensä myös pääministerikysymyksestä. Tämä ehdotus tuli kuitenkin hylätyksi 7 äänellä 2 ääntä (Wiik ja Pekkala) vastaan.

2 §.

Kurinpito-ponnet. Esiteltiin ponsiehdotus kurinpitokysymyksestä. Ponnet päätettiin esittää sellaisinaan Puolueneuvoston hyväksyttäväksi.

3 §.

Läsnäolo-oikeus neuvoston kokouksessa. Puoluetoimikunta päätti esittää Puolueneuvostolle, että kokouksessa myönnettäisiin läsnäolo-oikeus vain säännöissä mainituille henkilöille.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta Eduskuntatalossa Pankkivaliokunnan huoneessa maaliskuun 11 päivältä 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Edv. Huttunen, Aleksi Aaltonen, Väinö Tanner, Mauno Pekkala, K. H. Wiik ja Gunnar Andersson sekä varajäsenet Miina Sillanpää, Väinö V. Salovaara ja Johan Helo.

1 §.

Hallituskysymys. Otettiin käsiteltäväksi osallistuminen hallitukseen. Toveri Väinö Tanner selosti niitä neuvotteluja, joita puolueemme edustajat olivat käyneet hallituskysymyksestä lähinnä maalaisliiton valtuuttamien edustajain kanssa. Kun ohjelmasta jo aikaisemmin kaikissa pääkohdissa oli päästy yksimielisyyteen, jouduttiin edellisenä iltana käydyissä neuvotteluissa kiinnittämään päähuomio hallituksen kokoonpanoon, jolloin molemmin puolin oli päädytty siihen, että uuden hallituksen, johon tulisi kuulumaan sosialidemokraattisen puolueen, maalaisliiton ja edistyspuolueen edustajia, muodostaminen olisi annettava pääjohtaja A. K. Cajanderin tehtäväksi sillä pohjalla, että hallitukseen tulisi kuulumaan viisi sosialidemokraattia, viisi maalaisliittolaista ja kaksi edistysmieliseen puolueeseen kuuluvaa ministeriä, jotapaitsi yksi ministeripaikka olisi täytettävä puolueiden ulkopuolelta otettavalla n.k. ammattiministerillä. Pääjohtaja Cajander onkin jo ryhtynyt toimenpiteisiin hallituksen muodostamiseksi ja on hänellä jo ministerilistakin pääasiassa valmiina. Sen mukaan saisi hallitus seuraavan kokoonpanon:

pääministeri A. K. Cajander,
ulkoministeri R. Holsti,
valtiovarainministeri Väinö Tanner,

sisäministeri U. Kekkonen,
puolustusministeri J. Niukkanen,
opetusministeri Uuno Hannula,
maatalousministeri P. V. Heikkinen,
apulaismaatalousministeri J. Koivisto,
kulkulaitosministeri Hannes Ryömä,
apulaiskulkulaitosministeri Väinö V. Salovaara,
kauppaministeri Väinö Voionmaa ja
sosiaaliministeri J. V. Keto, jotavastoin
oikeusministerin paikan täyttäminen on vielä avoinna.
Samalla Tanner esitti pääministerin laatiman ohjelmaluonnoksen, joka pääasiassa rakentui sen luonnoksen pohjalle, josta oli sovittu maalaisliiton kanssa käydyissä neuvotteluissa.

Lyhyen keskustelun jälkeen, jossa Wiik kiinnitti huomiota siihen, eikö olisi ollut mahdollista saada tärkeätä oikeusministerin paikkaa meikäläisille, Puoluetoimikunta päätti eduskuntaryhmälle suositella osallistumista edellä selostetulla tavalla kokoonpantavaan hallitukseen, kuitenkin mieluummin niin, että Voionmaa nimitettäisiin opetusministeriksi, jos siihen on mahdollisuuksia.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta maaliskuun 18 päivältä 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Aleksi Aaltonen, Väinö Tanner, Kalle Kukkonen, Mauno Pekkala, J. W. Keto, K. H. Wiik ja Gunnar Andersson sekä varajäsen Miina Sillanpää. Saapuvilla olivat myöskin S.S:n päätoimittaja Eino Kilpi ja järjestösihteeri Kalle Lehmus.

1 §.

Puoluesihteeri Aaltonen ilmoitti, että Helsingin kaupungin sosiaalijohtaja J. W. Kedon tultua nimitetyksi Cajanderin hallitukseen sosiaaliministeriksi, on puoluetoimiston kunnallisasiain sihteeri J. E. Janatuinen Helsingin kaupunginvaltuuston 17/3 pitämässä kokouksessa valittu väliaikaisesti hoitamaan kaupungin sosiaalijohtajan tehtäviä. Janatuisen väliaikainen ero.

Päätettiin toistaiseksi olla täyttämättä puoluetoimistossa täten avoimeksi tullutta tointa ja jäädä odottamaan, miten hoidettavat asiat ehkä tuonnempana tekisivät tarpeelliseksi toimen väliaikaisen täyttämisen.

2 §.

Järjestösihteeri K. Lehmus hyväksyttiin kirjoittamaan tämän kokouksen pöytäkirjan. Siht. Lehmus.

3 §.

Puoluesihteeri ilmoitti lähettäneensä latvialaiselle puoluetoverille tri Paul Kalninille Puoluetoimikunnan nimissä onnittelusähkösanoman tämän 65-vuotispäivänä 12/3 1937. Toveri Kalnin oli saamansa sähkösanoman johdosta lähettänyt vastauskirjelmän Puoluetoimikunnalle, jossa hän muun muassa onnitteli puoluettamme sen viimeaikaisten saavutusten johdosta. Sähkösanoman lähettäminen hy- Paul Kalninin 65-vuotispäivä.

väksyttiin ja toveri Kalninin vastauskirjelmä päätettiin merkitä tietoon saatetuksi.

4 §.

Unkarin S.-d. P:n kokous.

Unkarin sosialidemokraattisen puolueen 4-5/4-37 pidettävän puoluekokouksen johdosta päätettiin mainitulle veljespuolueelle lähettää Puoluetoimikunnan nimissä onnittelukirje.

5 §.

Velka internationaalille poistettu.

Puoluesihteeri ilmoitti, että 10/3-37 Lontoossa pidetty STI:n toimeenpanevan keskuskomitean kokous oli päättänyt poistaa Internationaalin tileistä puolueemme velan yhteensä 81.000 frangia. Merkittiin tietoon saatetuksi.

6 §.

Eteenpäin-lehden päätoimittajan toimi.

Eteenpäin-lehden päätoimittajan tointa ilmoitettiin seuraavien kuuden henkilön hakeneen: V. Huhta, T. Lindman, J. Lonkainen, E. Heinonen, O. Viitasalo ja T. A. Lehtinen. Puoluetoimikunta päätti ehdottaa toimeen valittavaksi ensi sijalla J. Lonkaisen ja toisella sijalla E. Heinosen.

7 §.

Kansan Työn sääntömuutos.

Viipurin Työväen Sanomalehti- ja Kirjapaino-Osuuskunta, jossa puolueella on 50 osuutta sekä Työväen Arkistolla 6, oli ilmoittanut saaneensa vahvistuksen uusille säännöilleen, joiden mukaan muun muassa osuusmaksu koroitetaan 15 markasta 150 markkaan. Puoluetoimikunta päätti supistaa puolueen hallussa olevien osuuksien lukumäärää siten, että osuusmaksun koroitus ei tee välttämättömäksi uusien varojen sijoittamista osuuskuntaan. Irtisanottavien osuuksien maksut lasketaan jälelle jäävien osuuksien koroituksiin.

8 §.

Noormarkun Ty:n anomus.

Noormarkun Työväenyhdistys oli esittänyt, että Söörmarkun Työväenyhdistys lakkautettaisiin ja sen omaisuus luovutettaisiin Noormarkun Työväenyhdistykselle. Esityksen johdosta oli Turun pohjoinen piiritoimikunta antanut kielteisen lausunnon, minkä perusteella ja varsinkin kun Noormarkun Työväenyhdistys ei ole oikea juriidinen persoona anomaan Söörmarkun

Työväenyhdistystä lakkautettavaksi, päätettiin esitys yksimielisesti hylätä.

9 §.

Kevättervehdyksen painosmäärä vahvistettiin yksimielisesti 10.000 kappaleeksi.

Kevättervehdyksen painos.

10 §.

Hollannin ammattiyhdistysliitto oli kirjelmällä tiedustellut, oltaisiinko puolueemme taholta halukkaita osallistumaan yhteiseen konferenssiin, johon saapuisi edustajia Hollannin, Belgian, Tanskan, Norjan, Ruotsin ja Suomen sosialidemokraattisista työväenpuolueista sekä vapaista ammattiyhdistysliitoista ja jonka konferenssin tarkoituksena oli tutkia mahdollisuuksia mainittujen maiden välisten kaupparajoitusten vähentämiseksi. Päätettiin tähän tiedusteluun lähettää vastaus, jonka mukaan Puoluetoimikunta periaatteessa lausuu pitävänsä suotavana tällaisen konferenssin järjestämistä, mutta pyydetään lähempiä tietoja konferenssin ohjelmasta, laajuudesta, käsiteltäväksi tulevista ehdotuksista j.n.e. ennenkuin puolue lopullisesti osanotostaan päättää.

Hollannin amm. yhd.liiton esitys.

11 §.

Puoluesihteeri Aaltonen esitti ratkaistavaksi puolueen omistaman talon, Sirkuskatu 3, korjauskysymyksen, josta Puoluetoimikunnan jäsenille oli ennakolta jaettu monistettu ehdotus. Keskustelun jälkeen päätettiin korjaussuunnitelmaa yksityiskohtaisesti tutkimaan asettaa pieni toimikunta, jonka tehtäväksi samalla tuli tutustua yksityiskohtaisesti kiinteistön nykyiseen kuntoon ja sen vaatimiin välttämättömiin korjaustöihin. Toimikuntaan valittiin jäseniksi Väinö Tanner, K. Harvala ja A. Aaltonen.

Kiinteistön korjaus.

12 §.

Hämeen pohjoinen piiri oli kirjelmällä alistanut Puoluetoimikunnan ratkaistavaksi kysymyksen, voidaanko

Urho Järvisen liitt. puolueeseen.

aikanaan puolueesta erotettu Urho Järvinen hyväksyä uudelleen puolueen jäseneksi. Mainittu henkilö oli kuulunut puolueeseen Raivion Työväenyhdistyksen välityksellä ja erotettu puoluetta vastustavan toiminnan takia. Myöhemmin mainittu henkilö oli liittynyt Pispalan Sos.-dem. Työväenyhdistykseen, toimien nyt mainitun yhdistyksen johtokunnassa. Asiasta oli pyydetty lausunnot Turun pohjoiselta piiriltä ja Hämeen pohjoiselta piiriltä ja oltiin näissä molemmissa lausunnoissa sitä mieltä, että Urho Järvisen viimeaikaista poliittista toimintaa vastaan ei ollut mitään muistuttamista ja että sen puolesta hänet voitaisiin puolueen jäseneksi uudelleen hyväksyä. Päätettiin huomauttaa Hämeen pohjoiselle piirille, että Järvisen puolueeseen hyväksymisessä Pispalan Sos.-dem. Työväenyhdistyksen kautta on menetelty oikeudettomasti ja että asia olisi pitänyt ennen sitä saattaa puolue-elinten käsiteltäväksi. Edellyttämällä, että Hämeen pohjoisen piiritoimikunnan toimesta tarkoin tutkitaan, onko Järvisen viimeaikaisessa poliittisessa toiminnassa puolueemme kannalta katsoen muistuttamista, ja edellyttäen edelleen, että tässä tutkimuksessa tullaan kysymykseen nähden kielteiseen tulokseen, päätettiin lausua, että Puoluetoimikunnalla ei tällöin ole huomauttamista, vaikka Järvinen pidettäisiinkin puolueen jäsenyydessä. Toivottavana kuitenkin pidettiin, että Järvinen heti järjestäisi selvittämättömät tilitysasiansa Raivion Työväenyhdistyksen kanssa.

13 §.

Porin piirikokous. Puoluetoimikunnan jäsen Miina Sillanpää ilmoitti olleensa Puoluetoimikunnan edustajana Porin piirikokouksessa 13-14/3. Merkittiin tietoon saatetuksi.

14 §.

Sv. Familjeförening erotetaan. Jatkokäsittelyyn otettiin Svenska Familjeföreningiä koskeva asia, josta oli hankittu lausunnot niin hyvin asianomaiselta yhdistykseltä itseltään kuin myöskin Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestöltä, jonka välityksellä mainittu yhdistys oli liittynyt puolueeseen. Sen johdosta, että mainittua yhdis-

tystä kaiken todennäköisyyden mukaan eräät sen taakse kätkeytyvät piirit tulisivat käyttämään tarkoituksessa vahingoittaa puoluetta, päätettiin yksimielisesti kehoittaa Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestöä erottamaan jäsenyydestään mainitun yhdistyksen.

15 §.

Kurinpitoasioita. Otettiin harkittavaksi toimenpiteisiin ryhtyminen puolueneuvoston 7/3-37 hyväksymän päätöslauselman johdosta, koskeva erinäisten puoluetta vahingoittavien piirien toimintaa. Puoluetoimikunnan jäsenille oli kokouksen alussa jaettu mietintö, jossa laajasti selostettiin Soihdun, Tulenkantajain ja Kirjallisuuslehden viimeaikaista toimintaa ja niiden jatkuvia hyökkäilyjä puoluetta vastaan. Lyhyen keskustelun jälkeen asia yksimielisesti päätettiin panna pöydälle seuraavaan kokoukseen.

16 §.

Työv. Virv.juomat. Oy:n yhtiökokous. Puolueen edustajaksi Työväen Virvoitusjuomatehdas-Oy:n yhtiökokoukseen, joka pidetään 4/4-37 Kemissä, päätettiin valtuuttaa toimitusjohtaja A. Ranta. Samalla päätettiin tarjota puolueen omistamia 28 osaketta mainitussa yhtiössä Kemin Sos.-dem. Työväenyhdistyksen ostettavaksi vähintäin nimellisarvosta, 100 markan hinnasta osakkeelta.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harava

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta 5 päivältä huhtikuuta 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Aleksi Aaltonen, Väinö Tanner, Kalle Kukkonen, J. W. Keto, K. H. Wiik ja Gunnar Andersson sekä varajäsenet Miina Sillanpää, Väinö V. Salovaara ja Johan Helo, joiden viimeksimainittujen suhteen merkittiin, että virkatehtävien vuoksi poissa olevien vakinaisten jäsenten Edv. Huttusen ja Mauno Pekkalan tilalle astuvat äänioikeutta käyttämään varajäsenet Sillanpää ja Salovaara. Saapuvilla olivat myöskin S.S:n päätoimittaja Eino Kilpi ja järjestösihteeri K. Lehmus.

1 §.

Pöytäkirjat. Luettiin 11/3 ja 18/3 pidetyistä Puoluetoimikunnan kokouksista laaditut pöytäkirjat, jotka Wiikin tekemän pienen tiedustelun jälkeen yksimielisesti todettiin kokousten menon mukaisesti laadituiksi.

2 §.

Kiinteistökorjaus. Jatkokäsittelyyn otettiin suunnitelma puolueen omistaman ja Sirkuskatu 3:ssa sijaitsevan kiinteistön korjaamiseksi, josta Puoluetoimikunnan jäsenille kokouksen alussa jaettiin monistettu ehdotus (Liite № 8).

Päätettiin kiinteistössä suorittaa välttämättömät korjaukset ehdotetun suunnitelman puitteissa ja saavat korjauskustannukset nousta noin 300.000 markkaan, edellyttäen tällöin, että puoluetoimistossa suoritetaan erinäisiä muutostöitä rakentamalla eteishalli, kassaholvi y.m. Korjaustöiden valvojaksi päätettiin valita rakennusmestari Korpela, jos Osuusliike Elanto hänelle antaa oikeuden vastaanottaa tämän tehtävän. Edellisessä kokouksessa valittu rakennustoimikunta päätettiin velvoittaa Puoluetoimikunnan puolesta korjaustöitä tarkkailemaan.

3 §.

Kurinpitoasia. Jatkokäsittelyyn otettiin edellisessä kokouksessa pöydälle jätetty kysymys erinäisten puoluetta vahingoittavien piirien kurissapitämisestä. Asiassa esitti puoluesihteeri A a l t o n e n seuraavan kirjallisen lausunnon:

Viitaten puolueneuvoston 7 päivänä maaliskuuta 1937 tekemään päätökseen, koskeva puoluettamme vahingoittavaa toimintaa, Puoluetoimikunta, käsiteltyään yksityiskohtaisesti asiaa, päättää:

1) kieltää järjestöjämme ja puolueemme jäseniä millään tavoin myötävaikuttamasta Soihdun, Tulenkantajain ja Kirjallisuuslehden levittämiseen ja toimittamiseen;

2) Akateeminen Sosialistiseura, joka on ottanut päämääräkseen puoluettamme repivän ja vahingoittavan toiminnan, sen sijaan että se olisi täyttänyt sen tehtävän, mitä varten se on perustettukin, nimittäin sosialidemokraattisen ylioppilaspolitiikan ajamisen, erotetaan puolueesta.

Toveriseuralle päättää Puoluetoimikunta antaa vakavan varoituksen, että sen on tarkoin syytä valvoa, ettei yhdistyksen jäsenyyteen ja toimintaan osallistumaan pääse puoluetta vahingoittavia henkilöitä. Tässä yhteydessä Puoluetoimikunta katsoo aiheelliseksi huomauttaa Helsingin Ammattiyhdistysväen Sosialidemokraattiselle Yhdistykselle ja muillekin puoluejärjestöille samanlaisen valppauden tarpeellisuudesta.

3) Soihtu-lehden päätoimittaja Raoul Palmgren ja Tulenkantajat-lehden päätoimittaja Erkki Vala, jotka molemmat ovat puolueemme jäseniä, erotetaan puolueesta. Samoin erotetaan puolueesta Soihtu-lehden entinen päätoimittaja Mauri Ryömä sekä lisäksi Saara Kontulainen ja Simo Rantanen Turusta sekä Betty Peltonen ja Lauri Saarinen Tampereelta.

Vakavan varoituksen Puoluetoimikunta antaa Soihtu-lehden toimittajille Cay Sundströmille, Ahti Myrskylle ja Kaisu-Mirjami Rydbergille sekä Sulo Winterille ja Niilo Vällärille. Sulo Winter ja Niilo Välläri pidätetään tämän lisäksi yhdeksi vuodeksi puoluetoiminnasta.

Kirjallisuuslehden päätoimittajalta Jarno Pennaselta, joka ei ole puolueemme jäsen, kielletään oikeus esiintyä puoluejärjestöjen tilaisuuksissa ja järjestöjemme omistamissa huoneistoissa.

4) Edellämainitut erottamistoimenpiteet Puoluetoimikunta saattaa järjestöjemme tietoon, käytännöllisiin toimenpiteisiin ryhtymistä varten puoluesääntöjen edellyttämällä tavalla.

H a r v a l a tiedusteli, onko ehdotusta laadittaessa otettu huomioon puoluesääntöjen 43 pykälän 12 momentin ja 72 pykälän 1 momentin määräykset. - Tiedusteluun vastasi puoluesihteeri Aaltonen, ettei mainittujen pykälien määräysten perusteella vielä ole erotettaviksi ehdotetuilta voitu pyytää lausuntoja, koska Puoluetoimikunta ei tässä mielessä ole asiaa vielä käsitellyt eikä tehnyt sen johdosta päätöksiä. - T a n n e r lausui, ettei puolue voi jatkuvasti sietää sellaista vahingollista toimintaa, johon puolueneuvostonkin kokouksessa kiinnitettiin huomiota ja jonka suhteen Puolueneuvosto hyväksyi päätöslauselman. Asia olisi nyt käsiteltävä ja tässä yhteydessä päätettävä mahdollisten toimenpiteiden laajuudesta, jolloin vasta päätöksen teon jälkeen voidaan hankkia puoluesääntöjen edellyttämät selvitykset niiltä, joiden erottamisesta mahdollisesti tulee kysymys.

K u k k o n e n ilmoitti hyväksyvänsä puoluesihteerin ehdotuksen.

W i i k arvosteli Puoluetoimikunnalle edellisessä kokouksessa jätettyä promemoriaa, katsoen, että siinä muun muassa on tehty harhaanjohtavia yleistyksiä ja päätelmiä ja osaksi esitetty vääriä sitaatteja. Oli sitä mieltä, että esim. Soihdussa on julkaistu yleisten olojen arvostelua, joka pro-

memoriassa on väärin käsitetty puoluetta vastaan kohdistuvaksi. Ilmoitti vaativansa sanavapautta puolueessa ja ehdotti, että Soihdun toimistusneuvostoon olisi Puoluetoimikunnan valittava oma edustajansa. Vastusti Akateemisen Sosialistiseuran puolueesta erottamista.

H e l o huomautti, että kysymys on valmistavista toimenpiteistä, joista Puoluetoimikunnan nyt olisi päätettävä, voidakseen jatkaa asiallista käsittelyä tuonnempana. Hyväksyi puoluesihteerin ehdotuksen ensimmäisen kohdan puolueneuvoston hyväksymässä muodossa, jossa mainittiin Soihdun, Tulenkantajain ja Kirjallisuuslehden levittämisen estämisestä. Mitä taas tulee Akateemisen Sosialistiseuran erottamiseen puolueesta ja Toveriseuralle annettavaan varoitukseen, niin katsoi puhuja, ettei siinä suhteessa ole riittäviä syitä esitetty. Ehdotti, että Akateemista Sosialistiseuraa voitaisiin Puoluetoimikunnan puolesta kehoittaa itsehillintään. Mikäli kysymys on erotettaviksi ehdotetuista Palmgrenista, Ryömästä ja Valasta, katsoi puhuja, ettei riittäviä perusteita ole tässä suhteessa olemassa. Sen sijaan erotettaviksi ehdotetuilta turkulaisilta ja tamperelaisilta voitaisiin vaatia selitystä, jonka jälkeen heidän kohdaltaan voitaisiin asia harkita uudelleen. Vastusti varoituksen antamista S. Winterille ja Niilo Vällärille.

H a r v a l a ja T a n n e r ilmoittivat olevansa sitä mieltä, että puoluesihteerin erotettaviksi ehdottamilta henkilöiltä ja ASS:lta olisi vaadittava selitystä.

Keskustelun päätyttyä päätettiin vaatia puoluesääntöjen edellyttämä selvitys ASS:lta 8 äänellä 1 vastaan (Wiik). Palmgrenilta ja Ryömältä päätettiin niinikään vaatia selitystä 8 äänellä 1 vastaan (Wiik), kun taas Erkki Valalta ja erotettaviksi ehdotetuilta turkulaisilta ja tamperelaisilta päätettiin vaatia selitystä yksimielisesti.

Selitys päätettiin vaatia huhtikuun 24 päivään mennessä, Helon esittäessä määräajaksi 30 päivää siitä lukien, kun asianomaiset ovat Puoluetoimikunnan kirjelmät saaneet.

Muut kohdat käsiteltävänä olevasta kurinpitoasiasta päätettiin jättää pöydälle siihen kokoukseen, joka tässä mainitun määräajan umpeenmentyä pidetään ja jossa kurinpitoasia lopullisesti käsitellään.

4 §.

Asuntokomiteat. Kaupunkien asuntokomitean jäseneksi oli sosiaaliministeri pyytänyt rahatoimenjohtaja Johan Heloa sekä maaseutuasuntokomitean rouva Elli Nurmisen. Puoluetoimikunnalla ei ollut muistuttamista heidän osallistumisensa johdosta sanottuihin komiteoihin.

Leimaverokomitea. Leimaverolain uudistusta käsittelevän komitean jäseneksi oli pyydetty Aleksi Aaltosta. Puoluetoimikunta hyväksyi tämänkin ehdotuksen.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta 12 päivältä huhtikuuta 1937. Puheenjohtajana: Kaarlo Harvala; läsnä: Aleksi Aaltonen, Kalle Kukkonen, Mauno Pekkala, J. W. Keto ja K. H. Wiik sekä varajäsen Johan Helo. Saapuvilla ollut varajäsen Johan Helo käytti äänioikeutta, koska Puoluetoimikunnan kaikki varsinaiset jäsenet eivät olleet saapuvilla. Saapuvilla olivat myöskin S.S:n päätoimittaja ja järjestösihteeri Kalle Lehmus.

1 §.

Luettiin edellisestä kokouksesta laadittu pöytäkirja, joka hyväksyttiin kokouksen menon mukaisesti laadituksi. Pöytäkirja.

2 §.

Yhteistoiminnassa turkulaisten järjestöjen kanssa päätettiin ryhtyä toimenpiteisiin muistokiven hankkimiseksi N. R. af Ursinin haudalle. Puoluetoimiston tehtäväksi annettiin ryhtyä käytännöllisiin toimenpiteisiin asiassa. N. R. af Ursinin hautapatsashanke.

Periaatteessa hyväksyttiin myöskin muistokiven hankkiminen T. Tainio-vainajan haudalle ja jätettiin tässä suhteessa asian lähempi valmisteleminen, piirustusten hankkiminen ja kustannusarvion laatiminen puoluetoimiston tehtäväksi. T. Tainion hautapatsashanke.

3 §.

Rouva Anni Huotari oli anonut Puoluetoimikunnalta 1,500 markan suuruista avustusta osallitumista varten Köpenhaminassa 25-31/7 1937 pidettävään sos.-dem. naisten kongressiin. Anni Huotarin anomus.

Neljällä äänellä (Keto, Helo, Pekkala, Kukkonen)

kolmea vastaan (Harvala, Aaltonen, Wiik) Puoluetoimikunta päätti anomuksen hylätä.

4 §.

Arpajaisasia. Puolueen arpajaiset, jotka on päätetty toimeenpanna vuosien 1937 ja 1938 aikana, päätettiin järjestää siten, että arvat lasketaan liikkeelle kuluvan vuoden elo-syyskuun vaihteessa ja arvonta järjestetään joulukuun 15 päivänä. Arvat ovat numeroituja seteliarpoja ja voittojen määrä on 300.000 mk. Voittojen jakautuminen, samoinkuin kulujen erittely on ehdotettava Puoluetoimikunnan päätettäväksi myöhemmin. Voitot annetaan ostokortteina ja suuremmat pankkiosakkeina. Muuten annettiin toimihenkilöille valtuus ryhtyä tarpeellisiin mainos- ja järjestelytöihin sekä valtuus hoitaa arpajaiset loppuun saakka.

5 §.

Oy. Kirjapainon velka. Oy. Kirjapaino Ab. oli esittänyt olevansa halukas suorittamaan velkansa, joka oli alkuaan 10.000 mk. ja maksamattomien korkojen kanssa 31.12.36 yhteensä 15.521:90, puolueelle siten, että yhtiö maksaisi rahassa heti 7.157:90 ynnä tämän vuoden korot, minkä lisäksi jäävästä summasta puolueen olisi ostettava nimellisarvosta 82 osaketta mainitusta yhtiöstä. Puoluetoimikunta päätti esityksen yksimielisesti hyväksyä.

6 §.

Virolahden Kirkonkulmakunnan Ty:n lakkautus. Viipurin läntinen piiritoimikunta oli pyytänyt Puoluetoimikunnan suostumusta Virolahden Kirkonkulmakunnan Työväenyhdistyksen päätökselle, jolla mainittu yhdistys on lahjoittanut omaisuutensa varoineen ja velkoineen Virojoen Työväenyhdistykselle, samalla kuin mainittu yhdistys on purkanut toimintansa ja jälellä olevat jäsenet liittyneet Virojoen Työväenyhdistykseen. Yhdistyksen varat ovat noin 3.000 mk. rahassa sekä jokin määrä irtainta omaisuutta. Puoluetoimikunta päätti yksimielisesti hyväksyä Virolahden Kirkonkulmakunnan Työväenyhdistyksen toimenpiteet.

7 §.

Huittisten Karhiniemen Ty:n varat. Satakunnan piiritoimikunta, joka aikanaan oli saanut haltuunsa v. 1931 lakkautetun Huittisten Karhiniemen Työväenyhdistyksen omaisuuden, määrältään 17.540 mk., oli ilmoittanut käyttäneensä nämä sääntöjen mukaan puolueelle tilitettävät varat piirin erilaisiin menoihin, ilmoituksen mukaan lakkautettujen yhdistysten talojen pelastamisiin ja oikeusjuttuihin. Piiritoimikunta pyysi, että Huittisten Karhiniemen Työväenyhdistyksen pesä saataisiin poistaa piirin tileistä ja ettei siitä enää vaadittaisi tilitystä.

Puoluetoimikunta päätti yksimielisesti vaatia piiriltä tilitystä kyseessäolevasta summasta ja hylkäsi siten piiritoimikunnan anomuksen. Kiertokirjeellä päätettiin huomauttaa kaikille piiritoimikunnille, että mikäli selvitysmiehet tai yhdistykset itse haluaisivat tilittää lakkautettujen yhdistysten varoja piiritoimikunnille, on varat puoluesääntöjen mukaan tilitettävä edelleen välittömästi Puoluetoimikunnalle.

8 §.

Jyväskylän Jokivarren Ty:n anomus. Jyväskylän Jokivarren Työväenyhdistys oli pyytänyt Puoluetoimikunnalta 2.000 markan suuruista lainaa tai avustusta, ilmoittaen joutuneensa vaikeuksiin rästissä olevien korkojensa suorittamisessa Helsingin Työväen Säästöpankille. Anomus päätettiin hylätä.

9 §.

Nuorisoliiton kokous. Puoluetoimikunnan edustajaksi Sos.-dem. Työläisnuorisoliiton liittokokoukseen, joka pidetään Jyväskylässä 16 päivänä toukokuuta, päätettiin valita Aleksi Aaltonen.

SAK:n kokous. Puoluetoimikunnan edustajaksi SAK:n kokoukseen, jokaa 16 päivänä toukokuuta Helsingissä, päätettiin valita Kaarlo Harvala.

10 §.

Piirisihteerien Ruotsinmatka.

Päätettiin hyväksyä lähetettäväksi 5 piirisihteeriä kuluvana vuonna opintomatkalle Ruotsiin, ollen tarkoituksena järjestää tulevaisuudessakin samanlaisia opintomatkoja, jolloin siis kolmen vuoden kuluessa kaikki piirisihteerit tulisivat päässeeksi opintomatkalle läntiseen naapurimaahamme. Avustuksena matkalle lähtijöille päätettiin myöntää noin 2.000 mk. kullekin, minkä lisäksi oppaalle maksettava korvaus tulee erikseen. Kaikkiaan päätettiin tarkoitukseen varata 12.000 mk. Kiertokirjeellä päätettiin kehoittaa halukkaita matkalle lähtijöitä ilmoittautumaan puoluetoimistoon.

11 §.

Y. Kaarneen kantelu.

Toimittaja Yrjö Kaarne oli kirjoittanut Puoluetoimikunnalle ilmoittaen Sulo Winterin solvanneen häntä Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestön kokouksessa pitkäperjantaiaattona. K. pyysi asiassa Puoluetoimikunnan toimenpiteitä. Samassa yhteydessä esitettiin Winterin ja sos.-dem. kunnallistoimikunnan selostus asiasta.

Keskustelun päätyttyä päätettiin asia yksimielisesti panna pöydälle lähempää tutkimusta varten, ja Puoluetoimikunta valitsi tutkimuksia suorittamaan puoluesihteeri Aaltosen, Puoluetoimikunnan jäsenen K. H. Wiikin sekä järjestösihteeri Lehmuksen.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta 23 päivältä huhtikuuta 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Edv. Huttunen, Aleksi Aaltonen, Kalle Kukkonen, J. W. Keto, K. H. Wiik ja Gunnar Andersson sekä varajäsen Miina Sillanpää. Saapuvilla oli lisäksi järjestösihteeri Kalle Lehmus.

1 §.

Ulkoministerien kokous.

Puoluesihteeri Aaltonen ilmoitti puoluetoimiston valmistelleen tutustumistilaisuuden järjestämistä Puoluetoimikunnan ja Helsingissä vierailevien pohjoismaisten ulkoministerien kesken keskiviikkona 21.4. Asiasta oli jo sovittu ja tilaisuus otettu ulkoministeriön vierailuohjelmaan, mutta oli siitä kuitenkin myöhemmin luovuttu ja sen sijaan järjestetty puhemies Hakkilan teekutsut eduskuntatalossa, jonne m.m. kaikki Puoluetoimikunnan jäsenet oli kutsuttu.

Merkittiin puoluetoimiston toimenpiteet asiassa tietoon saatetuiksi ja ilmaistiin tyytymättömyyttä sen johdosta, että tilaisuus alkuperäisessä muodossaan oli rauennut.

2 §.

Tshekkoslovakian puoluekokous.

Tshekkoslovakian sos.-dem. puolue oli ilmoittanut pitävänsä varsinaisen puoluekokouksensa 15 ja 17/5 Prahassa, pyytäen, että puolueemme lähettäisi kokoukseen oman edustajansa. Päätettiin kyseessäolevalle veljespuolueelle lähettää kirjeellinen onnittelu sen puoluekokoukseen.

3 §.

Vappujulistus.

Erinäisillä muutoksilla hyväksyttiin puoluesihteerin laatima ehdotus puolueen vappujulistukseksi. Julistuksen otsikoksi hyväksyttiin: Maa meidän on ja olla täytyy.

4 §.

Pitkärannan Ty:n asia.

Puoluesihteeri Aaltonen ilmoitti Helsingin Työväen Säästöpankin hylänneen Puoluetoimikunnan tarjouksen, joka koski mainitun pankin hallussa olevan, Pitkärannan työväentaloon kiinnitetyn saatavan ostamista puolueelle 250,000 markan hinnasta. Edelleen oli käynyt selville, että tästä mainittuun taloon kiinnitetystä saatavasta oli Pitkärannan yhteiskoulun puolesta tarjottu mainitulle pankille 320.000 markkaa.

Asian järjestämismahdollisuuksia tutkimaan päätti Puoluetoimikunta tässä vaiheessa valita puoluetoimiston toimihenkilöiden lisäksi Puoluetoimikunnan jäsenet Harvalan ja Tannerin, joille annettiin valtuus ratkaista asia silmälläpitäen sitä, että talosta voitaisiin maksaa korkeintaan noin 320.000 markkaa, jolloin edellytetään sitä, että rakennus voitaisiin myydä OTK:lle tästä samasta summasta.

Vakuudeksi

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta 27 päivältä huhtikuuta. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Aleksi Aaltonen, Väinö Tanner, Kalle Kukkonen, Mauno Pekkala, J. V. Keto ja Gunnar Andersson sekä varajäsenet Miina Sillanpää ja Väinö V. Salovaara. Saapuvilla olivat lisäksi kauppa- ja teollisuusministeri Väinö Voionmaa ja järjestösihteeri Kalle Lehmus.

1 §.

Liputuskysymys

Puoluesihteeri Aaltonen ilmoitti kokouksen kutsutun koolle lähinnä kahden asian vuoksi, joista toinen on vapunpäivän liputuskysymys ja toinen suhtautuminen Mannerheimin 70-vuotispäivään 4/6-37.

Liputuskysymyksen suhteen oli puoluetoimistolle tehty muutamia tiedusteluja, ja oli tiedustelijoille, kun aikaa vappuun oli enää varsin vähän, yleensä annettu sellainen ohje, että on noudatettava samaa käytäntöä kuin edellisenäkin vuonna. Samasta asiasta oli oltu keskustelussa myöskin eräiden hallituksessa olevien puolueen jäsenten kanssa.

Asia aiheutti lyhyen keskustelun, jonka jälkeen todettiin, että Puoluetoimikunnan taholta ei ryhdytä asiassa toimenpiteisiin enään ennen vappua, vaan että asia otetaan päiväjärjestykseen tuonnempana, tarkoituksella saada lippujen käyttöä koskevat rajoittavat säädökset muutetuiksi.

Tässä yhteydessä puoluesihteeri kiinnitti hallituksen jäsenten huomiota siihen, että koulunuorison on kielletty osallistumasta poliittisiin juhliin, ja tätä kieltoa esim. viime vappuna sovellettiin meikäläisiin juhliin, mutta ei sitävastoin tiettävästi esim. IKL:n juhliin.

Tämä asia olisi saatava hallituksen keskuudessa järjestetyksi tyydyttävälle kannalle.

2 §.

Mannerheimin 70-vuotispäivät.

Sotamarsalkka Mannerheimin 70-vuotispäivänä 4/6-37 järjestää erityinen juhlatoimikunta erinäisiä juhlatilaisuuksia ja muutakin ohjelmaa. Asiaa on syytä harkita siksi, että mainittuna päivänä osoittaa myöskin hallitus huomiota sotamarsalkalle, minkä vuoksi hallituksessa olevien puoluetoverien asema on arkaluontoinen ja Puoluetoimikunnan olisi syytä keskustella asiasta, varsinkin kun Mannerheimin maine ei työväestön keskuudessa ole hyvä.

Tuonnempana tullaan hallituksessa ratkaisemaan, miten sen onnittelu mainittuna päivänä esitetään. Todennäköisesti on eduskunnan puhemiehenkin, tov. Väinö Hakkilan esitettävä virallisesti eduskunnan onnittelu, koska kysymyksessä on puolustusneuvoston puheenjohtaja.

Keskustelussa todettiin Mannerheim yleensä paremmaksi kuin hänen maineensa. Hänen syykseen on aiheettomasti pantu esim. v:n 1918 vankileirikurjuus, vaikka hän henkilökohtaisesti vastusti vankileirien perustamista, mistä toimenpiteestä vastuun kantaa silloinen hallitus. Niinikään on mainittava, että Mannerheim v:n 1936 syksyisessä hallituspulassa vastusti presidentti Svinhufvudin kantaa, joka kanta tiesi sitä, että sosialidemokraatit eivät missään tapauksessa saa tulla muodostettavaan hallitukseen mukaan.

Keskustelun jälkeen päätettiin, että hallituksessa olevien puoluetoverien ei ole syytä vastustaa valtioneuvostossa juhlien järjestämistä, mikä muodostuisikin paljaaksi eleeksi, koska hallituksessa olemme vähemmistönä. Ministerien henkilökohtainen osallistuminen juhliin saa riippua jokaisen omasta harkinnasta.

Puoluesihteeriä päätettiin kehoittaa kirjoittamaan ohjeita lehtiemme päätoimittajille, tarkoituksella saada lehdistömme esiintyminen sotamarsalkan 70-vuotispäivänä yhdenmukaiseksi.

Vakuudeksi:

Kaarlo Kaarla

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta toukokuun 10 päivältä 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Aleksi Aaltonen, Väinö Tanner, Kalle Kukkonen, Mauno Pekkala, K. H. Wiik ja Gunnar Andersson sekä varajäsenet Miina Sillanpää ja Väinö V. Salovaara. Saapuvilla olivat lisäksi SS:n päätoimittaja Eino Kilpi ja järjestösihteeri Kalle Lehmus.

1 §.

Pöytäkirjat. Luettiin 12.4.1937 ja 23.4.1937 Puoluetoimikunnan pitämistä kokouksista laaditut pöytäkirjat, jotka keskustelutta todettiin kokousten menon mukaisesti laadituiksi.

2 §.

Ylioppilaiden adressipuuha. Puoluesihteeri A a l t o n e n esitti harkittavaksi, olisiko syytä ryhtyä joihinkin toimenpiteisiin, jotta työväestö tietäisi olla varuillaan AKS:n ja ylioppilasosakuntien adressipuuhan johdosta. Yhtenä keinona voitaisiin harkita julistuksen antamista Puoluetoimikunnan nimissä, jossa kiellettäisiin työväestöä antamasta nimikirjoituksia adressiin. Tämän lisäksi olisi puolueen sanomalehtien omasta aloitteestaan kirjoitettava adressipuuhaa vastaan. - T a n n e r esitti annettavaksi puoluelehdille perusteluita, joihin nojautuen ne voisivat oma-aloitteisesti asiasta kirjoittaa, ja K u k k o n e n esitti Puoluetoimikunnan nimissä annettavaksi lyhyen tiedonnannon.

Keskustelun päätyttyä päätettiin asiasta antaa ohjeita puoluelehdille ja puoluesihteeri velvoitettiin kirjoittamaan niille perusteluita, joilla lehdistömme olisi adressipuuhaa vastustettava.

3 §.

Kurinpitoasia. Jatkokäsittelyyn otettiin erinäisiä kurinpitotoimenpiteitä koskeva asia, jossa asianomaisilta syytetyiltä saapuneet

lausunnot oli monistettuina jaettu Puoluetoimikunnan jäsenille.

Puoluesihteeri A a l t o n e n toisti asiassa aikaisemman ehdotuksensa muuten, paitsi että tamperelaiselle Lauri Saariselle annettaisiin erottamisen sijasta vakava varoitus ja Sulo Winterin kohdalta asian käsittely siirrettäisiin tuonnemmaksi. Hän ehdotti täten, että Puoluetoimikunta päättäisi:

1) kieltää jäjrestöjämme ja puolueemme jäseniä millään tavoin myötävaikuttamasta Soihdun, Tulenkantajain ja Kirjallisuuslehden levittämiseen ja toimittamiseen;

2) Akateeminen Sosialistiseura, joka on ottanut päämääräkseen puoluettamme repivän ja vahingoittavan toiminnan, sensijaan, että se olisi täyttänyt sen tehtävän, mitä varten se on perustettukin, nim. sosialidemokraattisen ylioppilaspolitiikan ajamisen, erotetaan puolueesta.

Toveriseuralle päättää Puoluetoimikunta antaa vakavan varoituksen, että sen on tarkoin syytä valvoa, ettei yhdistyksen jäsenyyteen ja toimintaan pääse osallistumaan puoluetta vahingoittavia henkilöitä. Tässä yhteydessä Puoluetoimikunta katsoo aiheelliseksi huomauttaa Helsingin Ammattiyhdistysväen Sosialidemokraattiselle Yhdistykselle ja muillekin puoluejärjestöille samanlaisen valppauden tarpeellisuudesta.

3) Soihtu-lehden päätoimittaja Raoul Palmgren ja Tulenkantajat-lehden päätoimittaja Erkki Vala, jotka molemmat ovat puolueemme jäseniä, erotetaan puolueesta. Samoin erotetaan puolueesta Soihtu-lehden entinen päätoimittaja Mauri Ryömä sekä lisäksi Saara Kontulainen ja Soini Rantanen Turusta sekä Betty Peltonen ja Paavo Rosman Tampereelta.

Vakavan varoituksen Puoluetoimikunta antaa Soihtulehden toimittajille Cay Sundströmille, Ahti Myrskylle ja Kaisu-Mirjami Rydbergille sekä lisäksi Niilo Väl-

rille Helsingistä ja Lauri Saariselle Tampereelta. Niilo Välläri pidätetään tämän lisäksi yhdeksi vuodeksi puoluetoiminnasta.

Puoluejärjestöjämme kielletään käyttämästä tilaisuuksissaan puhujana Kirjallisuuslehden päätoimittajaa Jarno Pennasta, joka ei ole puolueemme jäsen. Samoin päätetään kieltää puoluejärjestöjämme luovuttamasta huoneistoja herra Pennasen puhetilaisuuksia varten.

Keskustelussa

S a l o v a a r a piti toivottavana, että Puoluetoimikunnan päätös julkaistaisiin ja oli puolestaan valmis hyväksymään puoluesihteerin ehdotuksen.

W i i k uudisti aikaisemman ehdotuksensa, jonka mukaan puoluesihteerin ehdotuksesta ensimmäinen kohta poistettaisiin, toisessa kohdassa ASS:lle annettaisiin varoitus ja Soihdulle valittaisiin Puoluetoimikunnan puolesta tarkkailija, jolla olisi veto-oikeus lehdessä julkaistaviin kirjoituksiin nähden. Vastusti Palmgrenin erottamista joka hänen mielestään on kirjoituksissaan vain tullut astuneeksi joidenkin yksityisten henkilöiden liikavarpaille. Erotettaviksi ehdotettujen turkulaisten asiasta on puoluesihteeri saanut tietonsa EK:sta ja olivat ne puhujan mielestä riittämättömät. Sensijaan erotettaviksi ehdotettujen tamperelaisten suhteen on piiritoimikunta hoitanut asiansa hyvin ja esittänyt perusteita riittävästi. Ehdotti, että turkulaisten kohdalta erottamistoimenpiteistä luovuttaisiin ja että Mauri Ryömän kohdalta asia jätettäisiin pöydälle, jotta lähemmin voitaisiin saada selvitystä tämän pitämistä salaisista kokouksista.

T a n n e r oli sitä mieltä, että asia on muitten paitsi Palmgrenin kohdalta selvä. Palmgrenin syyllisyydestä ei puhuja sanonut tuntevansa yksityiskohtia tarkasti, mutta katsoi voivansa luottaa puoluesihteerin hankkimaan selvitykseen.

A a l t o n e n huomautti Wiikin puheenvuoron johdosta, että turkulaisten kysymys on lähtöisin itse paikkakunnalta,

jossa piiritoimikunnankin keskuudessa hyvin tiedetään kyseessä olevien henkilöiden toiminnan laatu. Asia on niin selvä, ettei sitä selvemmäksi saa. Mitä Palmgreniin tulee, niin hän on esittänyt kirjallisesti määrätietoisia kommunistisia ajatuksia, joka toiminta ei suinkaan ole niin vaaratonta kuin miksi sitä pyritään selittämään.

P e k k a l a ilmoitti pitävänsä turkulaisten ja tamperelaisten kohdalta asiaa selvänä. Sensijaan halusi miettiä asiaa lähemmin Mauri Ryömän, Erkki Valan ja Raoul Palmgrenin kohdalta, esittäen tässä suhteessa asian pantavaksi pöydälle seuraavaan kokoukseen.

K u k k o n e n kannatti Aaltosen ehdotusta ja vastusti pöydällepanoa. Asia ei tule koskaan helpommaksi ratkaista. Kysymys on salaisesta kommunistisesta myyräntyöstä puolueemme keskuudessa, joka on saatava loppumaan.

T a n n e r ilmoitti hyväksyvänsä, että puolueessa on eri virtauksia ja että teoriasta kirjoitetaan ja siitä keskustellaan. Mutta tässä ei siitä ole kysymys. Soihtu ja Tulenkantajat eivät ole esittäneet yhtään ainoata rakentavaa ajatusta, vaan pohjana on ollut ulkoapäin johdettu toiminta. Asiaa ei kannata enää panna pöydälle, vaan olisi aika se nyt ratkaista. Tällöin olisi myöskin pesä, ASS, hävitettävä.

W i i k i n kannatettua pöydällepanoa äänestettiin ensin asian ratkaisemisesta heti ja pöydällepanosta, jolloin 6 ääntä annettiin heti tapahtuvan ratkaisun puolesta ja 2 pöydällepanon puolesta, joten asia siis otettiin lopullisesti käsiteltäväksi.

Puoluesihteerin ehdotuksen ensimmäisen kohdan suhteen todettiin, että Wiikiä ei oltu kannatettu, joten hänen ehdotuksensa raukesi ja puoluesihteerin ehdotus tältä osaltaan tuli hyväksytyksi;

puoluesihteerin ehdotuksen toisen kohdan suhteen

todettiin niinikään, että Wiikin ehdotus raukesi kannatuksen puutteessa, joten Akateeminen Sosialistiseura päätettiin erottaa puolueesta ja Toveri-seuralle antaa vakava varoitus ja samalla huomautus Helsingin Ammattiyhdistysväen Sosialidemokraattiselle Yhdistykselle ja muillekin puoluejärjestöille valppauden tarpeellisuudesta;

puoluesihteerin ehdotuksen kolmannen kohdan suhteen ilmoitti ensinnäkin Pekkala, ettei hän ota tässä kohdassa osaa päätökseen, mikäli asia koskee Mauri Ryömää, Erkki Valaa ja Raoul Palmgrenia. Wiikin ehdottamia muutoksia tämän kohdan suhteen ei kannatettu, joten ne raukesivat ja puoluesihteerin ehdotus tämän jälkeen päätettiin hyväksyä.

Kurinpitoasiaa koskeva Puoluetoimikunnan päätös päätettiin saattaa julkisuuteen puoluelehtien välityksellä ja tiedonannon sananmuodon tarkistaminen päätettiin antaa puheenjohtaja Harvalan ja puoluesihteeri Aaltosen tehtäväksi. Lehdissä julkaistu tarkistettu päätös seuraa liittenä tätä pöytäkirjaa (Liite № 9).

4 §.

Kansanvallan yhtiökokous.

Päätettiin valtuuttaa Kaarlo Harvala edustamaan puoluetta 18.5.1937 pidettävässä Kustannusosakeyhtiö Kansanvallan yhtiökokouksessa. Edustajaa evättiin puoltamaan tili- ja vastuuvapautta, ehdottamaan johtokuntaan valittavaksi erovuoroisia A. Aaltosta ja K. H. Wiikiä uudelleen sekä varajäsen O. Oksasen tilalle Matti Turkian. Tilintarkastajiksi päätettiin evästää valittavaksi entiset, nim. A. Sirjola ja T. Vilppula sekä varalle M. Sinisalo.

5 §.

Tervajoen työväentalo.

Kyrönmaan Työväenyhdistyksen tiedusteltua mahdollisuuksia ostaa Kiinteistö-Oy. Karihaaralta Tervajoen työväentalo päätettiin luopua puolueen saatavista mainitulta kiinteistöosakeyhtiöltä siinä määrässä, että yhtiö voisi sen myydä Kyrönmaan Työväenyhdistykselle 30.000 markan hinnasta.

6 §.

Rekolan Ty:n luotto.

Tontin hankkimiseksi Rekolan Työväenyhdistykselle päätettiin myöntää 15.000 mk:n suuruinen luotto mainitulle yhdistykselle kolmen kuukauden ajaksi, tai jos on välttämätöntä ostaa k.o. tontti välimiehen kautta siinä tapauksessa Puoluetoimikunnan hyväksymälle ostajalle, jolloin ostettava tontti on täytenä vakuutena luotosta ja siirtyy Rekolan Työväenyhdistykselle vasta sen jälkeen kuin luotto on kokonaisuudessaan tullut maksetuksi.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta toukokuun 25 p:ltä 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Aleksi Aaltonen, Väinö Tanner, Kalle Kukkonen, Mauno Pekkala, J. V. Keto, K. H. Wiik ja Gunnar Andersson sekä varajäsenet Miina Sillanpää ja Väinö V. Salovaara. Saapuvilla olivat lisäksi SS:n päätoimittaja Eino Kilpi ja järjestösihteeri Kalle Lehmus.

1 §.

Kaarne-Vinter. Jatkokäsittelyyn otettiin pöydälle jätetty toimittaja Y. Kaarneen valitus, koskeva solvausta, jonka alaiseksi K. oli väittänyt joutuneensa Helsingin Sos.-dem. Kunnallisjärjestön kokouksessa pitkäperjantaiaattona. Asiaan liittyi laajat selityskirjelmät Sulo Winteriltä, jota Kaarne väitti syylliseksi, erinäisiltä kokouksessa läsnäolleilta henkilöiltä ja lisäksi Helsingin sos.-dem. kunnallistoimikunnalta. Puoluetoimikunnan valitsemat kuulustelijat Aaltonen, Wiik ja Lehmus olivat tämän lisäksi kuulustelleet henkilökohtaisesti erinäisiä sanotussa kokouksessa läsnäolleita kunnallisjärjestön jäseniä, nim. S.-K. Kilpeä, Aleksi Lehtosta, Aini Heikkilää, Vilho Ruohosta, Pekka Astikaista, Ahti Myrskyä, Niilo Välläriä ja Aug. Aleniusta, joiden kaikkien lausunnot liittyivät asiakirjoihin.

Puoluesihteeri Aaltonen ehdotti, että asiassa saadun selvityksen perusteella Sulo Winterille annettaisiin varoitus, samalla kun todettaisiin, että toimittaja Kaarneen SS:iin kirjoittama uutinen kunnallisjärjestön kokouksesta ei ollut hyvin harkittu. Sananmuodoltaan Aaltosen ehdotus kuului seuraavasti:

Käsiteltyään toimittaja Yrjö Kaarneen Puoluetoimikunnalle tekemän kantelun, jossa hän väitti Sulo Vinterin 25/3-37 pidetyssä Helsingin kunnallisjärjestön kokouksessa häntä so-

pimattomalla tavalla solvanneen, sekä samassa yhteydessä ne kirjelmät, joita Puoluetoimikunnalle saman asian yhteydessä olivat jättäneet Sulo Vinter ja Cay Sundström Helsingin kunnallistoimikunnan puolesta, Puoluetoimikunta, asetettuaan sitä ennen kolmihenkisen toimikunnan juttua selvittämään, katsoo selvitetyksi,

että sanotussa kunnallisjärjestön kokouksessa käydyssä keskustelussa arvosteltaessa Suomen Sosialidemokraatin toimitusta on käytetty sopimatonta ja epätoverillista kieltä, mikä on omiaan saamaan apäsopua puolueen jäsenten keskuudessa ja siten myrkyttämään puolue-elämää Helsingin kunnallisjärjestön piirissä; sekä

että tähän keskusteluun joko puheenvuoroja käyttämällä tai välihuudoin on sanotulla tavalla osallistunut myöskin Sulo Vinter, jonka lausumat ovat olleet ilmeisesti Yrjö Kaarnetta henkilökohtaisesti loukkaavia, minkä johdosta Puoluetoimikunta päättää antaa Sulo Vinterille varoituksen sopimattoman esiintymisensä johdosta.

Samalla Puoluetoimikunta katsoo aiheelliseksi huomauttaa, ettei se Suomen Sosialidemokraatissa ollut uutinen, joka koski mainittua kokousta, ollut muodoltaan hyvin harkittu, mutta pitää oikeana sen S.S:n toimituksen menettelyn, ettei lehdessä sen jälkeen, kun siinä seuraavana päivänä oli ollut uutinen, missä mainittiin toimitukselle jätetyistä vastalauseista sekä asian alistamisesta Puoluetoimikunnan tutkittavaksi, viritetty laajempaa keskustelua, koska sen avulla ei olisi saatu selvitystä tähän asiaan, vaan päinvastoin aiheutettu laaja, repivä polemiikki, jonka kautta olisi enemmän vahingoitettu kuin hyödytetty puoluetoimintaa Helsingissä.

Wiik ehdotti, että puoluetoimistossa monistettaisiin juttuun liittyvät asiakirjat ja jaettaisiin Puoluetoimikunnan jäsenille, joten juttu pantaisiin pöydälle seuraavaan kokoukseen. Katsoi, että asia on epäselvä tässä

kokouksessa ratkaistavaksi.

Lyhyen keskustelun jälkeen Wiikin ehdotus pöydällepanosta hylättiin ja senjälkeen hyväksyttiin äänestyksettä puoluesihteeri Aaltosen ehdotus.

Asia julistettiin loppuunkäsitellyksi, samalla kun päätettiin, ettei siitä anneta tietoja julkisuuteen.

2 §.

Tshekkoslovakian Pakolaisavun kirje.

Tshekkoslovakialainen puoluetoveri Wilh. Sander oli kirjoittanut sosialidemokraattisen pakolaisavun puolesta, pyytäen puolueen ja ammatillisten järjestöjen myötävaikutusta saksalaisten poliittisten pakolaisten sijoittamisessa jossakin määrässä työhön Suomeen. Samalla alisti kirjoittaja puolueemme harkittavaksi, voisimmeko jollakin tavalla avustaa rahallisesti Tshekkoslovakian veljespuolueen työtä pakolaisten huoltamiseksi.

Puoluesihteeri Aaltonen ehdotti, että Tshekkoslovakian sos.-dem. pakolaisavulle annettaisiin puolueen varoista pakolaishuollon tukemiseksi 3.000 mk. Oli sitä mieltä, että sosiaaliministeriön pitäisi myöntää työlupia rajoitetussa määrässä kyseessä oleville henkilöille, jolloin hyvin pienehkö määrä pakolaisia voitaisiin koettaa sijoittaa töihin m.m. osuustoiminnallisiin tuotantolaitoksiin, missä mielessä olisi asetuttava yhteyteen osuustoimintaliikkeen johtohenkilöiden kanssa.

K e t o oli sitä mieltä, että asiassa on meneteltävä hyvin varovaisesti ja ettei maahamme paljonkaan voida sijoittaa töihin k.o. pakolaisia.

W i i k ehdotti vastattavaksi, että maahamme vastaanotettaisiin noin 20-30 pakolaista, koska asia on kunniakysymys puolueellemme. Etukäteen on vaikeata kyseessäolevia henkilöitä sijoittaa töihin.

T a n n e r huomautti, että yksi hyvin huomattava vaikeus töiden varaamisessa on se, etteivät asianomaiset henkilöt osaa maan kieltä. Ainakin ruotsia pitäisi tänne sijoitettavien henkilöiden osata. Oli sitä mieltä, että hyvin varovaisessa mielessä voitaisiin puoluesihteerin ehdotus hyväksyä, jolloin tästä periaatteellisesta päätöksestä ilmoitettaisiin Tshekkoslovakian veljespuolueelle ja samalla huomautettaisiin siitä, että maassamme on oma pakolaiskysymys hoidettavana, vaikkakin tämä on luonteeltaan jonkin verran toisenlainen kuin Tshekkoslovakiassa. Suomessahan uhrataan vuosittain huomattavia summia Venäjältä saapuneiden 15.000 pakolaisen huoltamiseksi.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin puoluesihteeri Aaltosen ehdotus yksimielisesti.

3 §.

Työläisnaisliiton anomus.

Suomen Sos.-dem. Työläisnaisliitto oli anonut Puoluetoimikunnalta 4.000 mk. Honkilahdessa pidettävien kesäkurssien menojen peittämiseksi.

Puoluesihteeri A a l t o n e n ehdotti anomuksen hylättäväksi, koska puolueen menoarviossa jo oli naisliitolle koroitettu määräraha ja koska tällaiset menot olisi saatava menoarvion yhteydessä käsitellyksi. Ehdotti kursseja tuettavaksi siinä muodossa, että Puoluetoimikunta kustantaisi sinne yhden tai kaksi luennoitsijaa.

Lyhyen keskustelun jälkeen hylättiin anomus 5 äänellä 4 vastaan, jolloin hylkäämisen puolesta äänestivät Harvala, Aaltonen, Kukkonen, Keto ja Andersson sekä anomuksen hyväksymisen puolesta Tanner, Wiik, Pekkala ja Sillanpää.

4 §.

Turun Ty:n 50-vuotisjuhla.

Valtuutettiin puoluesihteeri Aaltonen edustamaan Puoluetoimikuntaa 29-30.5.1937 pidettävässä Turun Ty:n 50-vuotisjuhlassa.

5 §.

Työn Voiman kirje.

Osuuskunta Työn Voiman hallinto oli ilmoittanut kieltäytyvänsä maksamasta maksuosuudekseen määrättyä 1.400 markkaa TST:n käytöstä, ilmoittaen suostuvansa mak-

samaan entisen kuukausimaksun, 1.000 mk. ja esittäen, että Puoluetoimikunta tämän hyväksyisi.

Päätettiin yksimielisesti Työn Voiman esitys hylätä ja vaatia siis 1.400 markan suuruiset kuukaisisuoritukset.

6 §.

Työväen Kust. liikk. Liiton kokous.

Puoluetoimikunnan edustajaksi 29.5.1937 pidettävään Työväen Kustannusliikkeiden Liiton kokoukseen valittiin järjestösihteeri K. Lehmus.

7 §.

Tshekan Paavun

Piirisihteerien Ruotsin matka.

Valittiin seuraavat henkilöt osanottajiksi 15.8.1937 alkavalle piirsihteerien Ruotsin matkalle: Aleksi Lehtonen, E. Huunonen, T. Aaltonen, A. Kontula ja A. Rodén.

Jos osanottajia voidaan lähettää 6, mikä saattaa olla mahdollista, tai jos valituista joku saa esteen, niin tällöin saa matkustustilaisuuden myöskin M. Nevalainen. Hänen jälkeensä tulee varamieheksi U. Laitinen.

8 §.

Jäsenhankinta-viikko.

Päätettiin järjestää 18.9.1937 alkavaksi jäsenhankinta-viikko, jota varten puoluetoimisto oikeutettiin hankkimaan 4-sivuisen lentolehtisen 100.000 kappaleen painoksena sekä kaksi plakaattia, joista toinen käsittelee itse viikkoa ja toinen lähinnä sanomalehtien levitystä.

Asian suhteen oli H a r v a l a sitä mieltä, että vaikka esitys voidaankin hyväksyä, niin parempi ehkä olisi luopua tavanomaisista viikoista ja niiden aikana järjestettävistä juhlista ja sensijaan kirjoittaa suoraan yhdistyksille, joiden pitäisi antaa tarvittavaa aineistoa 2-3 henkilölle ja velvoittaa nämä käymään tarkoitusta varten varustettuina kodeissa.

Tehty ehdotus hyväksyttiin ja Harvalan lausuma ajatus päätettiin ottaa huomioon toiminnan järjestelyssä sikäli kuin siihen on mahdollisuuksia kussakin yksityistapauksessa.

9 §.

Syksyn kurssit.

Piirikunnittain päätettiin ensi syyskautena järjestää 1-2-päiväisiä neuvottelutilaisuuksia, joiden käytännöllisen

järjestelyn hoitavat piiritoimikunnat ja puolue avustaa tilaisuuksia lähettämällä esitelmän järjestöjen talouden-hoidollisista kysymyksistä, toverihengen kohottamisesta järjestöissämme sekä esitelmän yleispoliittisesta tilanteesta. Kurssiajan ja -paikan määräävät piiritoimikunnat, mutta kurssiohjelman vahvistaa lopullisesti Puoluetoimikunta. Ehdotuksia piiritoimikunnilta päätettiin tässä suhteessa pyytää syyskuun 15 päivään mennessä.

Marraskuun 21-30 p:nä päätettiin Helsingissä järjestää suuret toimitsijakurssit, joille osanottajiksi päätettiin piiritoimikuntien ehdotusten perusteella myöhemmin hyväksyä noin 50-60 henkilöä, etupäässä järjestöjen nuoria, kehityskykyisiä luottamushenkilöitä. Kurssien osanottajien matkakustannukset suorittaa puolue, maksaen lisäksi 100 markan suuruisen avustuksen jokaiselle osanottajalle. Kurssiohjelman hyväksyy Puoluetoimikunta tuonnempana, valiten samalla lopullisesti osanottajat.

10 §.

Puolueen arpajaisasiassa hyväksyttiin seuraava järjestösihteerin laatima ehdotus (Liite № 10). Arpajaiset.

11 §.

Pitkärannan Ty:n asia.

Puoluesihteeri ilmoitti Pitkärannan työväentalon joutuneen pakkohuutokaupassa Pitkärannan Yhteiskoululle, jonka kannatusyhdistys oli Helsingin Työväen Säästöpankin saatavasta maksanut 420.000 markkaa. Paikkakunnalle tehdyn tarkastusmatkan jälkeen ja kun maksettu hinta ylitti puolueen mahdollisuudet, olivat Puoluetoimikunnan valitsemat henkilöt (Tanner, Aaltonen, Lehmus) luopuneet talon pelastamisyrityksistä.

Merkittiin ilmoitus tietoon saatetuksi ja neuvottelijain menettely asiassa hyväksyttiin yksimielisesti.

12 §.

Öst-Finnmarkin kirje.

Öst-Finnmarkin työväenpuolue oli kirjeellisesti pyytänyt Puoluetoimikunnalta puhujaa elokuun 22-23 päivinä

Kirkenesissä järjestettäville juhlilleen.

Keskustelun jälkeen, Wiikin ilmoitettua olevansa mahdollisesti tilaisuudessa paikkakunnalle matkustamaan, päätettiin kirjoittajaa kehoittaa kääntymään suoraan toveri Wiikin puoleen, jolle puolueen varoista sitäpaitsi voidaan myöntää korvausta matkan johdosta.

13 §.

Viipurin lastenpäivät. Esitettiin Sos.-dem. Raittiusliiton kutsu lastenpäiville Viipuriin 12-13.6.1937. Päiville päätettiin olla lähettämättä varsinaisesti Puoluetoimikunnan edustajaa.

14 §.

Otto Toivosen matkat. Puoluesihteeri ilmoitti puoluetoimiston järjestäneen luennoitsija Otto Toivosen järjestelymatkalle Vaasan pohj. piiriin 23.5.-6.6.1937, minkä jälkeen matka suuntautuu Vaasan eteläiseen ja sitten mahdollisesti Viipurin itäiseen piiriin joko välittömästi edellisten jälkeen tai mahdollisesti viimeksi mainittuun vasta elokuun aikana. Ilmoitus merkittiin tietoon saatetuksi ja hyväksyttiin yksimielisesti.

15 §.

Uusi perushankintakomitea. Puoluesihteeri ilmoitti valtioneuvoston asettaneen komitean tutkimaan puolustuslaitoksen perushankintaohjelman toteuttamismahdollisuuksia. Tähän komiteaan oli jäseniksi kutsuttu sosialidemokraattisesta eduskuntaryhmästä edustajat Onni Hiltunen ja Onni Peltonen. Mainitut henkilöt pyysivät Puoluetoimikunnan lausuntoa, koska komiteassa tulee käsiteltäväksi perushankintamäärärahojen huomattava lisääminen. Molemmat komitean meikäläiset jäsenet olivat ilmoittaneet, että komiteassa oli esitetty perushankintaohjelman toteuttamiseksi tarvittavan vielä 1.200 milj. markkaa, johtuen lisäys osaksi hintojen yleisestä noususta ja osaksi ohjelman laajentamisesta. Puolustusministeri oli komitealta pyytänyt lausuntoa kiireellisesti v:n 1938 budjettiin tarvittavista määrärahoista, miltä kohdalta asia olisi käsiteltävä aivan ensi tilassa, muun osan käsittelystä siirtyessä syksyyn.

T a n n e r piti välttämättömänä harkita, mistä otettaisiin tarkoitukseen varat. Oli sitä mieltä, että asiassa ei pitäisi hätiköidä, vaan että meikäläisten komitean jäsenten olisi syytä koettaa viivästyttää asian käsittelyä.

K e d o n ja S a l o v a a r a n kannatettua Tanneria, hyväksyttiin tämän kanta asiassa yksimielisesti Puoluetoimikunnan päätökseksi, joka saatetaan myöskin komitean jäsenten tietoon.

16 §.

Kesälomat. Esitettiin puoluetoimiston henkilökunnan kesälomalista, joka keskustelutta päätettiin merkitä tietoon saatetuksi.

17 §.

Edustuslasku. Puoluesihteeri Aaltonen ilmoitti tarjonneensa Jyväskylässä nuorisoliiton liittokokouksen yhteydessä päivälliset ruotsalaisille kutsuvieraille, jota koskevan laskun, 700 markkaa, Puoluetoimikunta päätti hyväksyä maksettavaksi puolueen varoista.

18 §.

Tampereen piirikokous. Väinö V. Salovaara ilmoitti edustaneensa puoluetta Tampereen piirikokouksessa 22.5.1937. Merkittiin tietoon saatetuksi.

19 §.

Palkkanormit. Ministeri Väinö V. Salovaara ilmoitti, että kulkulaitosministeriössä aivan läheisessä tulevaisuudessaa järjestetään palkkakokous, jossa päätetään uusien palkkanormien hyväksymisestä. Pyysi Puoluetoimikuntaa määrittelemään kantansa tässä asiassa.

Keskustelun jälkeen päätettiin lausua, että asiasta olisi syytä keskustella lähinnä SAK:n kanssa ja olla yhteydessl sinnepäin.

20 §.

Jalasjärven Sos.-dem. Ty:n laina. Jalasjärven Työväenyhdistykselle päätettiin

myöntää 17.000 markan laina mainitun yhdistyksen maksettavaksi pannun lahjaveron ensimmäisen erän langetessa maksettavaksi 15.6.1937. Erä on kaikkiaan 37.000 markkaa ja on yhdistyksellä omia varoja tarkoitukseen käytettävänä 10.000 markkaa. Veron aikanaan maksamisesta on puolue mennyt täyteen takaukseen, mihin perustuen Puoluetoimikunta katsoi olevansa pakotettu lainan myöntämään.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta kesäkuun 14 päivältä 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Edv. Huttunen, Aleksi Aaltonen, Väinö Tanner, Kalle Kukkonen ja K. H. Wiik sekä varajäsen Miina Sillanpää.

1 §.

Oulun läänin eteläisen vaalipiirin sos.-dem. piiritoimkunta oli kirjelmällä kesäkuun 8 päivältä ilmoittanut valinneensa piirisihteeriksi Arvo Niemisen Oulusta, pyytäen vaalin johdosta Puoluetoimikunnan lausuntoa, kuten piirijärjestöjen säännöissä määrätään. Kun piiritoimikunta kuitenkin oli jo valinnut sihteerin ja määrännyt hänen toimeen ryhtymisensä ajankin ilman, että Puoluetoimikunnalla olisi ollut mahdollisuutta ennakolta tutustua hakijoihin, on Puoluetoimikunta saatettu tapahtuneen tosiasian eteen, jonka vuoksi ei katsottu voitavan antaa sääntöjen edellyttämää lausuntoa, mistä päätettiin piiritoimikunnalle huomauttaa. Samalla kuitenkin päätettiin ilmoittaa, ettei Puoluetoimikunnalla ole tiedossa mitään toimeen valittua Arvo Niemistä vastaan.

Oulun piirisihteerin vaali.

2 §.

Ilmoitettiin, että Oulun läänin etel. vaalipiirin sos.-dem. piiritoimikunta on päättänyt kutsua Ouluun perustettavaksi suunnitellun uuden lehtiyhtiön perustavan kokouksen elokuun 22 päiväksi Ouluun. Piiritoimikunta oli kirjelmässään Puoluetoimikunnalle ilmoittanut osakemerkinnän onnistuneen sikäli hyvin, että toivotaan siihen mennessä saatavan suunniteltu 200.000 markan osakepääoma merkityksi. Asia ei tässä vaiheessa aiheuttanut toimenpiteitä Puoluetoimikunnan taholta.

Oulun lehtikysymys.

3 §.

Ilmoitettiin, että kansaneläkelain täytäntöönpanoa

Kansaneläke-lain täytäntöönpanokomitea.

valmistamaan asetettuun komiteaan oli jäseniksi kutsuttu puolueen jäsenet Edv. Huttunen ja E. Härmä. Puoluetoimikunnalla ei ollut asian johdosta mitään huomauttamista.

M. Pekkala tykkitehtaan johtokuntaan.

Niinikään ei ollut huomauttamista sen johdosta, että tov. Mauno Pekkala oli valittu valtion tykkitehtaan johtokunnan jäseneksi.

4 §.

Työkonferenssia koskeva STI:n kirje.

Sosialistisen Työväen Internationalen toimistosta oli saapunut kirjelmä, jossa pyydettiin myötävaikuttamaan sen hyväksi, että hallituksen edustajat Kansainvälisen Työtoimiston kokouksessa Genevessä äänestäisivät kokouksessa ratkaistavaksi joutuvan 40-tunnin työviikon puolesta. Puoluesihteeri oli kirjoittanut asiasta hallituksen edustajana kokouksessa olevalle sosiaaliministeri Kedolle lähettäen samalla jäljennöksen mainitusta internationalen kirjelmästä. Kedolta oli saapunut asiasta laaja selostus, joka seuraa liitteenä (Liite № 11) sekä pyyntö, että Puoluetoimikunta käsittelisi kysymystä ja antaisi hänelle tiedon, mihin tulokseen toimikunta asiassa on tullut.

P u o l u e s i h t e e r i ehdotti, että Suomen hallituksen edustajia kehoitettaisiin äänestämään kysymyksessä olevien työajan lyhentämistä koskevien suositusten puolesta, jolloin kuitenkin voitaisiin keskustelussa esittää selitys, ettei sopimuksen ratifioimiselle Suomessa ole edellytyksiä ennenkuin johtavat teollisuusmaat ovat ne ratifioineet, kuten pohjoismaiden edustajien kesken Genevessä käydyissä keskusteluissa jo oli suunniteltu. Olisi toivottavaa, että kaikki pohjoismaat voisivat esiintyä asiassan samanmukaisesti, minkä vuoksi Ketoa olisi kehoitettava olemaan jatkuvasti yhteistoiminnassa muiden pohjoismaiden edustajien kanssa.

H u t t u n e n ilmoitti kannattavansa puoluesihteerin ehdotusta huomauttaen, että Suomen hallituksen edustajain on verrattain helppoa äänestää kysymyksessä olevien suositusten puolesta, koska Suomen hallituksen edustajat jo aikaisemmin-

kin ovat siellä hyväksyneet 40-tunnin työviikon periaatteen.

W i i k huomautti, että olisi koetettava painostaa Ruotsin hallituksen edustajia, että myös nämä saataisiin äänestämään mukana.

T a n n e r ilmoitti ottavansa asian esille hallituksen keskuudessa tarpeellisten ohjeiden antamiseksi hallituksen edustajille, ilmoittaen samalla kannattavansa sellaista menettelyä, josta Keto kirjeessään oli maininnut ja jonka puoluesihteeri oli päätökseksi esittänyt.

Puoluetoimikunta hyväksyi yksimielisesti puoluesihteerin ehdotuksen ja päätti saattaa päätöksensä toveri Kedon tietoon.

5 §.

Komiteain jäsenyys.

Puoluetoimikunnan annettua eräässä aikaisemmassa kokouksessaan puoluesihteerin tehtäväksi laatia ehdotus siitä, millä tavalla olisi meneteltävä puolueen jäseniä valtion komiteoihin ja erinäisiin valtion hallinnassa olevien liike- y.m. laitosten hallintoelimiin nimitettäessä, oli puoluesihteeri hankkinut selityksen, missä määrin puolueen jäseniä on komiteoihin ja sanottuihin hallintoelimiin kutsuttu. Vaikka eräitä henkilöitä onkin tullut nimitetyksi useampiin tällaisiin toimiin, katsoi puoluesihteeri kuitenkin, että kun puolueen keskuudessa on sopivista henkilöistä puutetta, tällainen ei ole vältettävissä, vaikka olisikin pyrittävä siihen, ettei samoja henkilöitä liian monilla tehtävillä rasitettaisi, ja ehdotti vastaista menettelyä varten hyväksyttäväksi ohjeeksi seuraavan päätöksen:

Omaksuen sen kannan, että puolueen on pyrittävä vaikuttamaan valtion ja yhteiskunnan asioihin jo niiden valmisteluvaiheessa, pitää Puoluetoimikunta tarpeellisena, että puolueen edustajia on mukana niin valtion komiteoissa kuin valtion välittömässä tai välillisessä hallinnossa olevien liike- ja teollisuuslaitosten johdossakin.

Jotta työväen edustus sanotuissa komiteoissa ja laitoksissa vastaisi tarkoitustaan, Puoluetoimikunta pitää tarpeellisena, että jäseniä niihin nimitettäessä noudatetaan tähänastista suurempaa suhteellisuutta ottamalla, mikäli mahdollista, huomioon eduskunnassa vallitsevat voimasuhteet.

Milloin komiteoissa tulee ratkaistavaksi suurempia periaatteellisluontoisia tai muuten tärkeitä kysymyksiä, on niissä olevien puolueen jäsenten selostettava niitä Puoluetoimikunnalle sekä mahdollisuuksien mukaan jo ennakolta neuvoteltava niistä Puoluetoimikunnan kanssa.

Jotta samoja henkilöitä ei liiaksi rasitettaisi kovin monilla tällaisilla tehtävillä ja jotta toisaalta niiden kokoonpano saataisiin vastaamaan mahdollisimman hyvin tarkoitustaan, olisi Puoluetoimikunnan saatava tilaisuus ennen nimitysten tapahtumista harkita, keitä se haluaa kysymyksessä oleviin tehtäviin suositella. Kiireellisimmissä tapauksissa on ratkaisu jätettävä Puoluetoimikunnan puheenjohtajan, eduskuntaryhmän puheenjohtajan ja puoluesihteerin yhdessä suoritettavaksi.

Ehdotus hyväksyttiin yksimielisesti.

6 §.

Pohjolan järjestäjäkysymys.

Esitettiin Oulun läänin pohj. vaalipiirin piiritoimikunnan kirjelmä, jossa pyydettiin Puoluetoimikunnan avustusta, että piiriin voitaisiin palkata järjestäjä neljän kuukauden ajaksi. Samassa yhteydessä puoluesihteeri selosti puolueen järjestäjän Martti Peltosen työskentelyä sanotussa ja Oulun l. eteläisessä vaalipiirissä. Kun valistustyön jatkaminen Pohjolassa näyttää tällä hetkellä varsin tarpeelliselta ja kun kokemus on osoittanut, että se voidaan toistaiseksi suorittaa parhaiten jatkamalla Martti Peltosen työskentelyaikaa siellä, hän ehdotti, että Peltosen työskentelyaikaa siellä jatkettaisiin kuluvan vuoden loppuun saakka maksamalla hänelle 2.500 markkaa kuukaudessa, kuten tähänkin saakka, sekä lisäksi 50 markkaa kultakin matkapäivältä ynnä matkakulut. Ehdotus hyväksyttiin.

Kun järjestäjä Peltonen toimiessaan Pohjois-Suomessa samalla on työskennellyt ammatillisen toiminnan elvyttämiseksi siellä ja jo tähän mennessäkin perustanut muutamia ammattiosastoja, annettiin puoluetoimiston tehtäväksi tutkia, olisiko mahdollista, että ammatilliset järjestöt ottaisivat suorittaakseen osan Peltosen palkka- ja matkakustannuksista.

7 §.

Naisten konferenssi.

Köpenhaminassa heinä-elokuun vaihteessa pidettäville pohjoismaiden sos.-dem. naisten päiville osallistumista varten päätettiin rouva Fanny Ahlforsille Porista myöntää 1.500 markan suuruinen avustus.

8 §.

Janatuisen kesälomakorvaus.

Kun toimistonhoitaja J. E. Janatuinen ei nykyisessä toimessaan Helsingin kaupungin sosiaalijohtajana saa kuin kahden viikon kesäloman, päätettiin hänelle suorittaa puolueen taholta puolen kuukauden palkkaa vastaava kesälomakorvaus.

9 §.

Onni Happosen muisto.

Mikkelin läänin vaalipiirin sos.-dem. piiritoimikunnan anomuksesta päätettiin puolueen varoista myöntää piiritoimikunnalle 500 markkaa hautakiven pystyttämistä varten Onni Happosen haudalle.

10 §.

Kotikielen Seuran kirje.

Esiteltiin Kotikielen Seuran kirjelmä, jossa ehdotettiin, että Suomen Sosialidemokraattinen Puolue yhdenmukaisesti sosiaaliministeriön omaksuman käytännön kanssa alkaisi kirjoittaa nimensä Suomen Sosiaalidemokraattinen Puolue ja muutenkin vaikuttaisi tämänlaisen käytännön omaamiseksi vastaavanlaisissa tapauksissa. Esitys ei antanut aihetta toimenpiteisiin.

Vakuudeksi:

Kaarlo Kaarela

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta heinäkuun 7 päivältä 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Väinö Tanner, Kalle Kukkonen, Aleksi Aaltonen, Mauno Pekkala ja Gunnar Andersson sekä varajäsen Väinö V. Salovaara.

1 §.

M. Paasivuoren hauteus. Ilmoitettiin, että puoluetoimisto oli, neuvoteltuaan asiasta Puoluetoimikunnan puheenjohtajan ja eräiden Puoluetoimikunnan jäsenten kanssa, yhdessä SAK:n kanssa järjestänyt Puoluetoimikunnan entisen puheenjohtajan Matti Paasivuoren hautauksen, josta kustannukset nousivat 10.683 markkaan, puolueen osuuden ollessa 5.341 markkaa 50 penniä, sekä että Puoluetoimikunnan puolesta laskettiin Paasivuoren haudalle seppele, jota laskettaessa Puoluetoimikunnan puheenjohtaja Harvala piti muistopuheen kosketellen siinä vainajan elämäntyötä.

Puoluetoimiston toimenpiteet asiassa hyväksyttiin.

2 §.

Erimielisyydet internationaalissa. Puoluesihteeri ilmoitti Sosialistisen Työväen-Internationalen sihteeristöltä saapuneen kirjeen, jossa ilmoitettiin internationalen puheenjohtajan de Brouckeren eräiden internationalen keskuudessa Espanjan kysymyksessä ilmenneiden erimielisyyksien johdosta eroavan toimestaan, mihin Brouckeren kantaan myöskin internationalen sihteeri ja rahastonhoitaja olivat yhtyneet. Samassa kirjeessä ilmoitettiin internationalen toimeenpanevan valiokunnan kokouksesta, joka pidettiin Pariisissa kesäkuun 25 p:nä, jolloin mainittu asia, samoinkuin Espanjan kysymyskin joutui käsiteltäväksi. Neuvoteltuaan asiasta toimeenpanevan komitean jäsenen K. H. Wiikin ja Puoluetoimikunnan puheenjohtajan K. Harvalan sekä eräiden muiden Puoluetoimikunnan jäsenten kanssa oli puoluesihteeri, kun edustajan lähettäminen täältä saakka olisi tullut kovin kalliiksi, kääntynyt Geneven työkonferenssissa olleen Puoluetoimikunnan

jäsenen J. W. Kedon puoleen ensin sähkösanomalla ja sitten kirjeellä kehoittaen häntä osallistumaan sanottuun kokoukseen, jos suinkin mahdollista. Kun Keto jo kuitenkin oli ennättänyt suunnitella paluumatkaansa, ei hän ollut voinut kokoukseen osallistua, joten puolueemme ei näin ollen tullut edustetuksi kyseellisessä toimeenpanevan valiokunnan kokouksessa. Internationalen virkailijain eroilmoituksen aiheuttanut ristiriita oli kokouksessa kuitenkin saatu sovituksi, joten kaikki virkailijat jäivät edelleenkin paikoilleen.

Puoluesihteerin toimenpiteet asiassa hyväksyttiin.

3 §.

Oslon konferenssin valm. kokous. Hollannin Sosialidemokraattisen Työväenpuolueen ja Alankomaiden Ammattijärjestön pääneuvostolta oli saapunut kirje, jossa ilmoitettiin Oslo-valtioiden työväenjärjestöjen suhtautuneen periaatteessa myötämielisesti Hollannin sos.-dem. puolueen taholta aikaisemmin tehtyyn ehdotukseen näiden valtioiden työväenpuolueiden ja ammattijärjestöjen yhteisen konferenssin pitämisestä käsittelemään niitä asioita, joita Oslo-valtioiden konferenssissa syksyllä tulee esille. Kirjeessä samalla kehoitettiin Suomen Sos.-dem. Puoluetta lähettämään edustajansa alussa mainittua konferenssia valmistelevaan kokoukseen, joka pidetään Amsterdamissa heinäkuun 15 päivänä. Mukana seurasi myöskin valmisteleva ehdotus konferenssin ohjelmaksi (Liite № 12).

Puoluetoimikunta päätti vastattavaksi hollantilaisille, että sillä ei nyt enempää kuin aikaisemminkaan, jolloin asiaa on periaatteessa käsitelty, ole mitään suunniteltua konferenssia vastaan, vaan päinvastoin pitää sitä hyödyllisenä. Edelleen päätettiin vastauksessa ilmoittaa, että suunniteltu työohjelma on hyvin mielenkiintoinen, sisältäen asioita, joiden pohtiminen Oslo-valtioiden työväenpuolueiden kannalta katsoen on tarpeellista. Kuitenkin katsottiin, että suunniteltu ohjelma on yhdellä kerralla käsiteltäväksi

ehkä liian laaja, joten asioiden lukua kenties voitaisiin supistaa. Myös pidettiin suotavana, että asioiden ennakkovalmistelu olisi annettava eri maissa olevien asiantuntijain valmisteltavaksi. Kustannusten vuoksi ei edustajaa konferenssia valmistelevaan kokoukseen katsottu voitavan lähettää.

4 §.

Pohj. yhteistyökokous.

Tukholmassa elokuun 18 - 19 päivinä pidettävään pohjoismaisen yhteistyökomitean kokoukseen päätettiin lähettää puolueen komiteassa olevat vakinaiset edustajat Tanner ja Wiik. Varaedustajiksi valittiin Harvala ja Keto.

Keskusteltaessa kokouksen työohjelmasta toivottiin kokoukseen matkustavien puolueen edustajien harkitsevan, mitä kysymyksiä puolueemme taholta mahdollisesti olisi ehdotettava kokouksen käsiteltäväksi.

5 §.

Aineistoa asuntokysymyksessä.

Sen johdosta, että hallituksen toimesta on ryhdytty tutkimaan maaseudun asunto-oloissa vallitseviä epäkohtia, ja että kysymys saataisiin mahdollisimman suuren huomion kohteeksi, ehdotti puoluesihteeri, että myöskin puolueen toimesta hankittaisiin tarpeellista materiaalia asiassa etupäässä puolueen lehdistön, mutta myöskin eduskuntaryhmän käytettäväksi tarpeen tullen, jossa tarkoituksessa olisi annettava jonkun henkilön (esim. toimittaja E. A. Pullin) tehtäväksi tutustua tähän kysymykseen mm. tekemällä matkoja sellaisille paikoille maaseutua, missä asunto-olot tunnetusti ovat huonoja, jotapaitsi olisi syytä kääntyä joidenkin eri puolilla maata olevien muidenkin sopivien henkilöiden puoleen samanlaisten pistokokeiden toimittamiseksi. Kun toimenpide tulee jonkun verran maksamaan, olisi Puoluetoimikunnan myönnettävä tarkoitusta varten varoja.

Asiasta keskusteltaessa P e k k a l a epäili, että tällainen tutkimustyö menee yli puolueen voimien, jonka vuoksi olisi ehkä tyydyttävä vain käyttämään hyväksi virallisen tutkimuksen tuloksia. H a r v a l a puolestaan kannatti sihteerin ehdotusta, kiinnittäen erikoisesti huomiota siihen, että maalaisliiton taholla on jo nyt yritetty käyttää tätä kysymystä puolueen hyväksi, vaikka aloitteentekijöinä asiassa ovat kaiken aikaa olleet sosialidemokraatit.

Puoluetoimikunta hyväksyi sihteerin ehdotuksen ja päätti myöntää tarkoitukseen tarvittavat varat.

6 §.

Valistusviikko ja työläisnuorisoliitto.

Sos.-dem. Työläisnuorisoliitto oli ehdottanut yhteistoimintaa puolueen valistusviikon järjestämisesssä siten, että myös nuorisoliitto olisi siinä mukana. Puoluetoimikunta mielihyvin suostui ehdotukseen, jättäen asian käytännöllisen puolen järjestämisen puoluetoimiston huoleksi.

7 §.

Näytelmäkilpailu.

Sos.-dem. Työläisnuorisoliitto oli niinikään kääntynyt Puoluetoimikunnan puoleen pyynnöllä, että Puoluetoimikunta yhdessä muiden työväen keskusjärjestöjen kanssa avustaisi liittoa näytelmäkilpailujen toimeenpanemisessa kunnollisten työväenhenkisten näytelmäkirjoitusten hankkimiseksi, anoen tarkoitukseen myönnettäväksi 2.000 markkaa.

Puoluetoimikunta piti suunnitelmaa kannatettavana ja päätti sitä rahallisestikin tukea anotulla määrällä edellytyksellä, että myös muut työväen keskusjärjestöt osallistuvat hankkeeseen, koska kilpailun menestymisen ehtona Puoluetoimikunnassa omaksutun käsityksen mukaan on, että kilpailussa voidaan jakaa huomattavan suuria palkintoja.

8 §.

Kansan Voiman velka.

Kansan Voima Osakeyhtiö pyysi, että puolue poistaisi tileistään yhtiöltä olevan saatavansa Mk. 7.981:15 tai ostaisi yhtiön osakkeita sanotulla määrällä, perustellen ehdotustaan sillä, että eräät muut yhtiön saamamiehet olivat yhtiön talouden kestävämmälle pohjalle saattamiseksi suostuneet huomattavan suuriin velkojensa lyhentämisiin. Puoluetoimikunta päätti ostaa yhtiön osakkeita sa-

notulla määrällä.

9 §.

av Ursinin kuvan jälj.

Turun Sos.-dem. Kunnallistoimikunnalle päätettiin myöntää oikeus jäljentää puoluetoimistossa oleva tri N. R. av Ursinin kuva sijoitettavaksi Turun työväentalon seinälle ehdolla, että jäljentäminen annetaan pystyvän taiteilijan suoritettavaksi ja ettei siitä aiheudu puolueelle kustannuksia esim. tekijäoikeuslain perusteella.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta elokuun 16 päivältä 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Edv. Huttunen, Aleksi Aaltonen, Väinö Tanner, Kalle Kukkonen ja Mauno Pekkala sekä varajäsen Väinö V. Salovaara. Saapuvilla oli myös järjestösihteeri Kalle Lehmus.

1 §.

Mikkelin piirisihteerin toimi.

Puoluesihteeri Aaltonen ilmoitti Mikkelin piiritoimikunnan pyytäneen lausuntoa piirisihteerin toimen hakijoista, jolloin, kun Puoluetoimikuntaa ei voitu asian käsittelyä varten saada koolle, puoluetoimisto oli ehdottanut ensisijalla toimeen valittavaksi Paavo Karjalaisen, toisella sijalla Harry Aallon ja kolmannella tilalla Heikki Simosen.

Hyväksyttiin puoluetoimiston toimenpiteet asiassa ja merkittiin ne tietoon saatetuiksi.

2 §.

Espanjan propaganda-viikko.

Puoluesihteeri Aaltonen ilmoitti STI:ltä saapuneen kirjelmän, jossa kehoitetaan järjestämään jäsenpuolueiden toimesta Espanjan propagandaviikko 30/7 ja 6/8 välisenä aikana. Asian kiireellisyyden vuoksi ja kun Puoluetoimikuntaa ei kesälomien vuoksi voitu nopeasti saada koolle, oli puoluetoimiston taholta kirjoitettu piiritoimikunnille, joita oli kehoitettu järjestämään mainittuna aikana juhlia ja kokouksia ja tuomaan niissä julki solidarisuutensa Espanjan lailliselle hallitukselle. Kirjelmässä oli myöskin lausuttu toivomus, että milloin katsotaan mahdolliseksi, voidaan kysymys käsitellä ammatillisten järjestöjen kanssa järjestettävissä työnjuhlissa. Puolue-lehdille oli toimistosta välitetty aineistoa viikon varalta ja kehoitettu niitä oma-aloitteisestikin asiasta kirjoittamaan. Näistä toimenpiteistä tullaan toimittamaan

tieto STI:lle.

Hyväksyttiin asia tietoon saatetuksi.

3 §.

Oulun lehtiasia. Otettiin käsiteltäväksi Ouluun perustettavaksi suunniteltua sanomalehteä koskeva kysymys. P u o l u e s i h t e e r i ilmoitti, että perusteilla olevan osakeyhtiön perustava kokous pidetään 22/8-37 Oulussa ja on yhtiötä varten laadittu sääntöluonnos puoluetoimistossa. Selosti vielä lähemmin yhtiön perustamistoimenpiteitä ja asian tähänastisia vaiheita.

Keskustelussa H u t t u n e n ilmoitti olevansa jonkinverran pessimistinen kysymyksen suotuisaan ratkeamiseen nähden. Ilmoitti SAK:n siinä tapauksessa, että lehden suhteen määräysvalta täydellisesti säilyy Puoluetoimikunnalla, tulevan mukaan hankkeeseen korkeintaan 10.000 markalla. Ellei puolueen määräysvaltaa lehdessä saada turvatuksi, katsoi puhuja, ettei uutta lehteä olisi lainkaan perustettavakaan. Myöskin H a r v a l a oli epäilevällä kannalla kysymyksen suotuisaan ratkeamiseen nähden, yhtyen pääpiirteissään Huttusen lausuntoon.

T a n n e r piti välttämättömänä, että uuden yhtiön sääntöihin saataisiin määräys siitä, että yhtiön taloudenhoitaja ja lehden päätoimittaja on valittava Puoluetoimikunnan asettamista ehdokkeista.

Keskustelun päätyttyä tähän valtuutettiin puoluesihteeri Aaltonen edustamaan yhtiön perustavassa kokouksessa Puoluetoimikuntaa ja päätettiin hänelle keskustelu jättää evästykseksi kokouksessa toimimista varten.

4 §.

Yhteistyökomitean kokous. Merkittiin, että 18/8-37 Tukholmassa pidettävässä Pohjoismaiden yhteistyökomitean kokouksessa edustavat puoluetta Väinö Tanner ja K. H. Wiik. Kun Puoluetoimikunnalle ei ollut saapunut minkäänlaista tietoa kokouksessa käsiteltävistä asioista, katsottiin, ettei tässä kokouksessa edustajia voida evästää, vaan että valittujen edustajain on yhdessä sovittava esiintymisestään kokouksessa.

5 §.

Voltin Sos.-dem. Ty:n pesä. Sillä ehdolla, että äskettäin Volttiin perustettu uusi työväenyhdistys rekisteröidään ja havaitaan elivoimaiseksi, päätti Puoluetoimikunta luovuttaa sille lakkautetun Voltin Sos.-dem. Työväenyhdistyksen puolueelle tilitetyt varat yhteensä 9.108 mk., joista vähennetään puolueen kustannukset pesänhoitamisesta ja perimisestä.

6 §.

Viipurin piirin autiot työväentalot. Viipurin länt. piiritoimikunnan esityksestä on useita piirin alueella sijaitsevia autioita työväentaloja pidetty puolueen hallussa vastaisen varalta ja on puolue maksanut niistä palovakuutusmaksut y.m. menot säännöllisesti. Näitä taloja ovat muiden muassa Halilan, Inon, Humaljoen, Savitaipaleen ja Lihaniemen työväentalot. Asian johdosta Puoluetoimikunta päätti kehoittaa piiritoimikuntaa järjestämään nämä taloasiat siten, että jatkuvan rappioitumisen välttämiseksi kaikki kyseessäolevat kiinteistöt on saatava joko toimivien yhdistysten kunnossapitämiksi tai sitten muutetuiksi ensi tilassa rahaksi.

Vakuudeksi:

Kaarlo Kaarela

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta elokuun 31 päivältä 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Aleksi Aaltonen, Väinö Tanner, Kalle Kukkonen, Mauno Pekkala ja Gunnar Andersson sekä varajäsen Miina Sillanpää. Saapuvilla oli myös järjestösihteeri Kalle Lehmus.

1 §.

Pöytäkirjat. Luettiin Puoluetoimikunnan 7/7 ja 16/8 pitämistä kokouksista laaditut pöytäkirjat, jotka keskustelutta hyväksyttiin kokousten menon mukaisesti laadituiksi.

2 §.

Oulun lehtiasia. Puoluesihteeri A a l t o n e n selosti vireillä olevaa Oulun sanomalehtikysymystä. Elokuun 22 päivään mennessä, jolloin perustava kokous oli kuulutettu pidettäväksi, oli osakkeita merkitty kaikkiaan 1.516 kappaletta, kukin arvoltaan 100 mk. Näistä osakkeista on yksityisillä 876 kappaletta. Merkintää jatketaan vielä, ja varmana voitaneen pitää, että osakkeita vielä voidaan jonkinverran sijoittaa, paitsi yksityisille myöskin järjestöille ja ehkäpä edistysmielisille osuuskaupoille. - Sensijaan kirjapainon saaminen perustettavaa lehteä varten ei vielä ole lainkaan selvää. Kommunistien käsissä olevan kirjapainon johtokunta vaatii avattavasta painosta liian korkeata vuokraa, nim. 4.500 markkaa kuukaudessa kahden vuoden vuokrasopimuksella. Ellei kirjapainoa saada vuokratuksi vähintään viideksi vuodeksi ja huomattavasti alemmalla hinnalla, on ryhdyttävä harkitsemaan lehden painattamista muualla Oulussa tai mahdollisesti äärimmäisessä tapauksessa Kemissä.

Selostus merkittiin tietoon saatetuksi.

3 §.

Valistusviikon valmistelut. Puoluesihteeri Aaltonen selosti valistusviikon ennakkovalmisteluja, mainiten viikkoa varten kustannetun lentolehtisen valmistuneen 100.000 kappaleen painoksena. Senlisäksi oli hankittu 2 plakaattia, joista toinen tehostaa järjestäytymisen merkitystä ja toinen sos.-dem. lehdistön levittämistä. Sen ohessa lähettää puoluetoimisto järjestöille pyydettäessä tarkoitusta varten erikoisesti valmistetun näytelmän ja juhlapuheen, minkä lisäksi Sos.-dem. Työläisnuorisoliitto osaltaan myöskin hankkii järjestöille lähetettäväksi ohjelmistoa. - Ennen viikon alkua on Puoluetoimikunnan syytä antaa julistus, joka julkaistaan kaikissa puoluelehdissä. - Selostus merkittiin keskustelutta tietoon saatetuksi.

4 §.

Tukholman yhteistyökokous. Puoluetoimikunnan jäsen Väinö Tanner selosti Tukholmassa 18-19/8 pidettyä Pohjoismaiden yhteistyökokousta. - Selostus merkittiin tietoon saatetuksi.

5 §.

Toimitsijakurssit. Esiteltiin alustava suunnitelma 21-30/11 pidettäväin puolueen toimitsijakurssien ohjelmaksi. Keskustelussa esitettiin erinäisiä toivomuksia ohjelman suhteen. P e k k a l a pyysi vapautusta luennoitsijan tehtävistä ja suositteli tilalleen Aug. Kuusistoa. - H a r v a l a esitti, että järjestöille olisi saatava jotakin käytännöllistä, jatkuvaa työtä, ja tämän järjestämisessä olisi ohjelmaan saatava parikin esitystä. Myös olisi käsiteltävä pienviljelijäneuvontaa ja puolueen suhdetta siihen. - S i l l a n p ä ä esitti, että jossakin muodossa olisi ohjelmassa käsiteltävä asuntokysymystä. - Jotta Puoluetoimikunnan jäsenet voisivat tutustua suunnitelmaan perusteellisemmin, päätettiin se ottaa vahvistettavaksi seuraavassa Puoluetoimikunnan kokouksessa.

6 §.

Julkaisujen hinnat ja painokset. Työväen Kalenterin ja Folkkalenderin hinnaksi päätti Puoluetoimikunta tänä vuonna määrätä 15 mk. ja Työväen Taskukirjan hinnaksi 10 mk. Painosmäärät päätettiin hyväksyä seuraaviksi: Työväen Kalenteri 18.000 kpl., josta määrästä 1.000 kpl. kluuttikantisia (20 markan hin-

taisia), Folkkalender 2.000 kpl. sekä Työväen Taskukirja 20.000 kpl. Asiamiespalkkio päätettiin nostaa 20 %:iin.

Asian yhteydessä keskusteltiin almanakkain painatusmonopoolista, jonka Helsingin Yliopisto on määräajaksi myynyt Weilin & Göösille, ja todettiin sen suuresti nostavan kalenterijulkaisujen kustannuksia, minkä vuoksi siitä olisi päästävä. Asian suhteen ei toistaiseksi tehty mitään varsinaista päätöstä.

7 §.

Eduskunta-aloitteet. Puoluesihteeri esitti harkittavaksi, olisiko eduskunnan nyt kokoontuessa tehtävä joitakin aloitteita ja siinä mielessä valmisteltava asiaa eduskuntaryhmän kanssa. Lyhyen keskustelun jälkeen päätettiin, ettei asia anna tällä kerralla aihetta erikoisiin toimenpiteisiin Puoluetoimikunnan taholta.

8 §.

Puolueneuvoston kokous. Periaatteessa hyväksyttiin Puolueneuvosto kutsuttavaksi koolle syyskauden kuluessa vast'edes tarkemmin määrättävänä aikana. Samassa yhteydessä voitaisiin pitää sos.-dem. sanomalehdistön päätoimittajain kokous, jossa käsiteltäisiin erinäisiä ajankohtaisia kysymyksiä.

9 §.

Työväenkirjallisuuden kustantaminen. Otettiin käsiteltäväksi, mitä voitaisiin tehdä työväenkirjallisuuden kustantamisen edistämiseksi. Puoluesihteeri Aaltonen esitti, että ensin olisi selvitettävä, mitä esim. ulkomailla ilmestyneessä kirjallisuudessa olisi sellaista, jota pitäisi kustantaa suomenkielellekin ja senvuoksi oli ehkä asetettava jokin pieni toimikunta, joka jatkuvasti seuraisi tällaista kirjallisuutta ja tekisi Puoluetoimikunnalle ehdotuksia sen suomentamiseksi ja kustantamiseksi. Toimikuntaan puoluesihteeri ehdotti valittavaksi J. W. Kedon, Yrjö Ruudun, E. A. Vuoren ja K. H. Wiikin.

Keskustelussa ehdotti S i l l a n p ä ä valittavaksi toimikuntaan myöskin S.-K. Kilven. - T a n n e r lausui, että aina ja jatkuvasti tulee ulkomailla hyvää sosialistista tai muuten meitä lähellä olevaa kirjallisuutta, joka meillä jää suureksi osaksi seuraamatta, koska kustannustoiminta maassa suurimmaksi osaksi on porvarillisten piirien hallussa. Asiaintila tunnetaan kipeästi varmaankin myös ammatillisen ja osuustoimintaliikkeen piirissä. Olisi ehkä syytä harkita uuden, laajalla pohjalla toimivan kustannusliikkeen perustamista, joka yhtiö julkaisisi nykyaikaisen kirjallisuuden lisäksi myös kuvalehteä. Hankkeeseen olisi saatava mukaan puolueen lisäksi myös SAK, KK, OTK sekä Kansa-yhtiö.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin yksimielisesti toimikunnan asettamistoimenpide ja päätettiin siihen puoluesihteeri Aaltosen nimeämien ehdokkaiden lisäksi valita myöskin S.-K. Kilpi. Samalla päätettiin ryhtyä tunnustelemaan mahdollisuuksia uuden kustannusliikkeen perustamiseksi SAK:n, KK:n, OTK:n ja Kansa-yhtiön taholla.

10 §.

Asuntoref. kokous. Osanottajiksi asuntoreformiyhdistyksen kongressiin, joka pidetään Helsingissä 10-12/9 päätettiin valita puoluesihteeri Aaltonen sekä K. Kukkonen.

11 §.

Arpasaatavat. Jatkokäsittelyyn otettiin puolueen aikaisemmista arpajaisista maksamatta jääneet saatavat sekä niiden perimistoimenpiteet. Päätettiin, että saatavat koetetaan kaikin keinoin periä, turvautumatta kuitenkaan syytteiden nostamiseen.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta lokakuun 4 päivältä 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Edv. Huttunen, Aleksi Aaltonen, Väinö Tanner, Kalle Kukkonen, Mauno Pekkala, K. H. Wiik ja Gunnar Andersson sekä varajäsen Miina Sillanpää. Saapuvilla oli myös järjestösihteeri Kalle Lehmus ja SS:n päätoimittaja Eino Kilpi. - Keto oli sairauden vuoksi estynyt kokoukseen saapumasta.

1 §.

Pöytäkirja. Luettiin edellisestä, 31/8-37 pidetystä Puoluetoimikunnan kokouksesta laadittu pöytäkirja, joka hyväksyttiin kokouksen menon mukaisesti laadituksi.

2 §.

Piirien neuvottelupäivät. Esitettiin tiedoksi piiritoimikuntien järjestämät neuvottelupäivät syyskaudeksi 1937 ja päätettiin lausua toivomus, että Puoluetoimikunnan jäsenet mahdollisuuksiensa mukaan koettaisivat osallistua niihin.

3 §.

Velanlyhennys. Ilmoitusasiana merkittiin, että puolueen velasta Helsingin Työväen Säästöpankille oli 30/9-37 irtisanottu maksettavaksi 300.000 markkaa, ollen irtisanomisaika 3 kuukautta, joten summa tulee siis maksettavaksi 31/12-37.

4 §.

Välitilintarkastukset. Puoluetoimiston jatkuvan tilintarkastuksen suhteen päätettiin hyväksyä sellainen käytäntö, että puolueen varsinaiset tilintarkastajat suorittavat neljännesvuosittain välitilintarkastuksen.

5 §.

Puolueneuvosto 14/11-37. Puolueneuvoston kokous päätettiin kutsua koolle 14 päiväksi tulevaa marraskuuta. Neuvoston kokouksessa otetaan käsiteltäväksi kaksi asiaa, nimittäin selostus puolueen toiminnasta kuluvan vuoden aikana sekä tämän lisäksi selostus yleispoliittisesta tilanteesta. Edellisen alustaa puoluesihteeri Aaltonen ja jälkimmäisen Väinö Tanner. Molempien esi-

tysten johdosta varataan tilaa keskustelulle.

6 §.

Luentokurssit. 21-30/11 pidettäväin puolueen luentokurssien ohjelma hyväksyttiin lopullisesti ja valtuutettiin puoluetoimisto sopimaan luennoitsijain kanssa lopullisesta lukujärjestyksestä.

7 §.

Propagandafilmi. Puoluesihteeri Aaltonen esitti käsiteltäväksi propagandafilmin hankkimisen puolueelle. Lyhyen keskustelun jälkeen päätettiin asettaa jaosto, joka perinpohjaisesti valmistelee asian Puoluetoimikunnalle yksityiskohtaisine suunnitelmineen. Jaostoon valittiin jäseniksi Harvala, Kukkonen, M. Salmela-Järvinen, Aaltonen ja Lehmus.

8 §.

Latvialaisten avustaminen. Avustukseksi Latvian veljespuolueen poliittisista syistä vangituille puoluetovereille ja heidän perheilleen päätettiin yksimielisesti varata 5.000 markkaa.

9 §.

Informatiolehti Otettiin käsiteltäväksi latvialaisen Bruno Kalninin esitys tiedonantolehden perustamisesta, jolla toimenpiteellä hoidettaisiin saksankielinen informatio puolueen, SAK:n ja TUL:n toiminnasta ulkomaisille veljesjärjestöille. Suunnitelman mukaan nousisivat kustannukset 2 kertaa kuukaudessa tapahtuvasta informatiosta noin 36.000 markkaan vuosittain, jakautuen tämä summa tasan puolueen, SAK:n ja TUL:n kesken.

Lyhyen keskustelun jälkeen päätettiin esitys sellaisenaan hylätä, koska käytännöllisimpänä pidettiin, että kansainvälistä informatiota hoitaa puoluetoimisto. Samalla valtuutettiin puoluesihteeri jatkuvasti tätä toimintaa hoitamaan.

10 §.

af Ursinin hautakivi. Hyväksyttiin turkulaisten toverien suunnitelma, jon-

ka mukaan tri N. R. af Ursinin haudalle hankitaan noin 4.200 mk. maksava hautakivi, joka varustetaan vainajan profiilin korkokuvalla. Kustannukset nousevat kaikkiaan noin 8.000 markkaan, mikä summa jakautuu tasan Turun Työväenyhdistyksen ja puolueen kesken. Puoluetoimistolle annettiin valtuus asian jatkuvaan hoitamiseen.

11 §.

Edv. Valppaan muistomerkki.

Edv. Valpas-vainajan muistomerkkikomitealle päätettiin myöntää 500 markan suuruinen avustus muistomerkin hankkimiseksi vainajan haudalle Helsinkiin.

12 §.

Its.päivän 20-vuotisjuhlat.

Otettiin käsiteltäväksi Suomen itsenäisyyden 20-vuotispäivän vietto sekä suhtautuminen siihen. Tässä yhteydessä käsiteltiin myöskin Viipurin läntisen piiritoimikunnan asiaa koskeva kirje.

Lyhyen keskustelun jälkeen päätettiin asia panna pöydälle seuraavaan kokoukseen ja puoluesihteerin tehtäväksi annettiin siihen mennessä laatia päätöslauselmaluonnos m.m. keskustelussa esitettyjä evästyksiä silmälläpitäen.

13 §.

A. Hämäläisen tiedustelu.

Vaasalainen A. J. Hämäläinen oli tiedustellut, voiko hän ryhtyä jäseneksi paikkakuntansa kulttuurijuhlatoimikuntaan, ja mikä olisi puolueen suhtautuminen k.o. asiaan. Kirjelmästä ei asia selvinnyt täydellisesti, mutta kun otaksuttiin, että kysymyksessä on jokin kulttuurirahaston hyväksi toimeenpantava juhla, päätettiin asian esittäjälle ilmoittaa, että mikäli hän itse haluaa toimikunnan työhön osallistua, ei puolueella ole mitään sitä vastaan.

14 §.

TUL:n liittokokous.

21/11-37 pidettävään TUL:n liittokokoukseen valittiin toimikunnan edustajaksi järjestösihteeri Kalle Lehmus.

15 §.

Yliopp.kunnan hallituksen vaali.

Helsingin Yliopiston ylioppilaskunnan hallituksen vaalin suhteen olivat eräät ylioppilaat tiedustelleet suhtautu-

mista puolueesta erotetun Akateemisen Sosialistiseuran muodostamaan valitsijayhdistykseen ja mahdolliseen ehdokkuuteen siinä. Päätettiin lausua, että Puoluetoimikunta pitää toivottavana oman sos.-dem. valitsijayhdistyksen muodostamista, jonka sosialidemokraattiset ylioppilaat voisivat suorittaa. Tässä voisi ehkä olla alku uudelle, sosialidemokraattiselle ylioppilasyhdistykselle.

Vakuudeksi:

Paavo Lavola

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta lokakuun 12 päivältä 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Edv. Huttunen, Aleksi Aaltonen, Väinö Tanner, Kalle Kukkonen, Mauno Pekkala, K. H. Wiik ja Gunnar Andersson sekä varajäsenet Miina Sillanpää ja Väinö V. Salovaara. Saapuvilla olivat myös SS:n päätoimittaja Eino Kilpi, järjestösihteeri Kalle Lehmus ja kansanedustaja Onni Hiltunen. - Keto oli sairauden vuoksi estynyt kokoukseen saapumasta.

1 §.

Pöytäkirja. Luettiin edellisestä, 4/10 pidetystä Puoluetoimikunnan kokouksesta laadittu pöytäkirja, joka hyväksyttiin kokouksen menon mukaisesti laadituksi.

2 §.

Pl. IX ja perushankinnat. Otettiin käsiteltäväksi kysymys puolustuslaitoksen perushankintakomiteassa ja valtiovarainvaliokunnan puolustusjaostossa olevien sosialidemokraattisten jäsenten evästämisestä, kyseenollen puolustusmenoarvion käsittely valtiovarainvaliokunnassa ja perushankintalisäysten käsittely sitä varten asetetussa komiteassa.

Asiassa käytti ensimmäisen puheenvuoron Onni H i l t u n e n, joka mainitsi, että yhdeksäs pääluokka (puolustuslaitos) on alustavasti käsitelty valtiovarainvaluokunnassa loppuun, jolloin valiokunnan sosialidemokraattisilla jäsenillä on ollut ratkaistavanaan kysymys, onko nykyisissä olosuhteissa suhtauduttava mainittuun pääluokkaan uudella tavalla. Pääluokassa on lisäyksiä 73 miljoonaa markkaa, josta huomattavimman osan aiheuttavat ilmavoimien hankinnat sekä verraten runsaiden uusien virkojen perustaminen. Osa uusien virkojen perustamisesta aiheutuu, niin kummalliselta kuin se kuuluukin, puolustusministeriön ja yleisesikunnan yhdistämisestä. Parin uuden viran perustaminen aiheutuu myöskin siitä, että nyt aiotaan saattaa vakinaisten voimien hoidettavaksi puolustuslaitoksen sanomatoimisto, johon ehdotetaan kiinnitettäväksi 2 vakinaista toimihenkilöä. Puhuja selosti vielä tämän jälkeen omaa kantaansa ja suhtautumistaan pääluokan eri momenttin suhteen.

T a n n e r oli sitä mieltä, että parasta olisi kai niellä pääluokka sellaisenaan. Menojen noususta suurin osa on ilmavoimissa, ja uusien virkojen perustaminen taas johtuu siitä, että hankittavaksi ehdotettuja uusia lentokoneita varten on saatava henkilökunta. Armeijan päällikön adjutantti on hallituksen esityksessä epähuomiossa luiskahtanut kenraalimajuriksi, ja tämä seikka voidaan kyllä myöhemmin korjata. - Suojeluskunnista olisi parasta olla menoarviota käsiteltäessä puhumatta mitään sen enempää eduskunnassa kuin sanomalehdessäkään. On olemassa sellainen vaara, että jos menojen noususta nostetaan puhetta, niin eduskunnassa porvaripuolueet saattavat nostaa niitä vielä esitetystäkin määrästä. Tämän välttämiseksi olisi ehkä ennakolta syytä vaatia takeita sekä maalaisliittolaisilta että edistykseltä siitä, etteivät heidän ryhmänsä lähde eduskunnassa nostamaan yhdeksättä pääluokkaa siitä määrästä, mikä on hallituksen ehdotus.

H u t t u n e n tiedusteli, kunnioittavatko toiset ryhmät eduskunnassa hallituksen menoarvioehdotusta. Tällöin puolustusbudjetin kohtalo ratkaisee toistenkin pääluokkien kohtalon. Aikaisempaan menettelyymme nähden nyt kyllä tulee tapahtumaan kuperkeikka, jonka tosin suuri joukkomme ymmärtää välttämättömäksi. Sensijaan olisi harkittava, miten sitten tultaisiin suhtautumaan puolustusmenoarvioon, jos tulevaisuudessa jokin toinen hallitus tulee menoarvion laatimaan.

P e k k a l a mainitsi, ettei maalaisliiton ryhmä ole ollut yhtenäinen asian kaikissa vaiheissa ja että siitä

nä piilee vaara erimielisyyteen, kun asia tulee käsiteltäväksi eduskunnassa. Valiokunnan suorittamassa ensimmäisessä lukemisessa ei kuitenkaan ole tullut mainittavampia muutoksia hallituksen ehdotukseen, ja omasta puolestaan puhuja mainitsi pitävänsä parhaana, että tämä ehdotus suurin piirtein katsoen hyväksyttäisiinkin sellaisenaan.

W i i k mainitsi olevansa sillä kannalla, ettei sotavarusteluja ole lisättävä siitä, mitä ne ovat perushankintasuunnitelmassa. Hallituksen esitys on ainakin suurin piirtein laadittu tätä silmälläpitäen, eikä näin ollen voida puhua mistään kuperkeikasta. Mutta mikäli esitys ylittää perushankintasuunnitelman, on esitystä niissä kohdin korjattava.

T a n n e r lisäsi vielä aikaisempaan puheenvuoroonsa, että tärkeäksi käy kysymys siitä, pysyykö maalaisliitto eduskunnassa hallituksen ehdotuksen takana. Huttusen epäily suhtautumisesta tulevien hallitusten laatimiin talousarvioihin on kyllä aiheellinen. Puolustusmenoarvion hyväksyminen tässä laajuudessa on kyllä lehmänkäännös, mutta se on aiheutunut muuttuneista olosuhteista. Voimme vedota myös siihen muutokseen, mikä kaikkialla on tapahtunut sosialidemokraattisten puolueiden keskuudessa suhtautumisessa varustelukysymykseen. Asiaa käsiteltäessä on lisäksi huomattava, että vaikeudet eivät suinkaan lopu tähän. Tulee lisäbudjetti ja tulee ehdotus perushankintaohjelman täydentämisestä. Aikanaan laadittu perushankintaohjelma on nimittäin esinemääräinen eikä rahamääräinen, ja kohonneet hinnat nostavat myöskin tarvittavia määrärahoja. Erikseen tulee vielä harkittavaksi ohjelman rahoittamiskysymys, jolloin meidän taholtamme ehkä voidaan esittää suuriin tuloihin ja omaisuuksiin kohdistuvaa veroa ohjelman toteuttamiseksi. Joka tapauksessa on vastustettava lainasuunnitelmaa, jota eräältä taholta suositellaan.

H a r v a l a mainitsi, että puolueväki kannattaa nykyistä hallitusta, jonka pitäisi olla paikallaan niin kauan kunnes se ajetaan pois. Hallituksen talousarvion yhdeksäs pääluokka pitäisi hyväksyä sellaisenaan.

K u k k o n e n sanoi käsityksekseen, että puolueväki kyllä ymmärtää tapahtuneen "kuperkeikan ja lehmänkäännöksen". Jos joskus saamme käsiteltäväksi taantumuksellisen hallituksen laatiman talousarvion, niin varsin hyvin voimme tarkistaa kantamme nykyisestä. Työväki myöntää, vaikkakin kirvelevin sydämin, puolustusmäärärahat, mutta se vaatii tällöin, että tykkejä ei saa luovuttaa taantumuksen käsiin.

W i i k toisti vielä, ettei meillä ole tapahtunut lehmänkäännöstä, jollainen on tapahtunut esim. Hollannin veljespuolueen keskuudessa. Meillä on tällä hetkellä puolustuslaitoksen suhteen 2 suurta probleemaa, nimittäin upseeriston ja suojeluskuntalaitoksen puhdistaminen sinne pesiytyneistä kansanvallalle vihamielisistä aineksista.

K i l p i oli sitä mieltä, että kun hallituksen esitys tulee eduskunnassa käsiteltäväksi, pitäisi asia ryhmässä hoitaa paremmin kuin ennen on tapahtunut eikä antaa ryhmän puolesta puheenvuoroa jollekulle, joka voisi esittää selvän pasifistisen puheen.

Keskustelun päätyttyä tähän päätettiin äänestyksettä, että meikäläisten edustajain on valtiovarainvaliokunnassa yleensä kuljettava hallituksen esityksen pohjalla ja esiinnyttävä sen puolesta.

Wiik vaati eriävän mielipiteensä merkittäväksi pöytäkirjaan.

3 §.

Otettiin käsiteltäväksi perushankintakomitean työskentely ja sosialidemokraattisten edustajain evästäminen siinä. Perushankinnat.

Ensimmäisen puheenvuoron käytti Onni H i l t u n e n, joka mainitsi, että komitean työskentely on ollut taval-

laan kilpajuoksua valtiovarainvaliokunnan kanssa. Komitean puheenjohtajana toimii maisteri Jalo Lahdensuo. Asialla ei tässä yhteydessä ole mitään kiirettä, sillä lopullinen ratkaisu siirtyy aina maaliskuuhun saakka. - Numerot ovat kyllä päivästä päivään kasvaneet. Kun keväällä sanottiin perushankintalisäyksiin tarvittavan 489 milj. mk., on summa nyt kasvanut 712 milj. markaksi. Taloudellisen puolustusvalmiuden tehostamiseen tarvittava summa on kasvanut 637 milj. markasta 697 milj. markkaan. Puhuja selosti tämän jälkeen lyhyesti suurimpia lisäyksiä. Nyt ovat lisäykset jo 1.610 milj. markkaa, ja vielä voi tulla lisää noin 200 milj. markkaa. Oli sitä mieltä, että komiteassa pitäisi tehdä erikseen ehdotus perushankintaohjelman vaatimista lisäyksistä ja erikseen taloudellisen puolustusvalmiuden tehostamisen vaatimista lisäyksistä. Rahoituksesta ei komiteassa vielä ole ollut puhetta. Tämän lisäksi tulee vielä harkittavaksi kysymys, millä tavalla sotatarveteollisuus on järjestettävä.

A a l t o n e n ilmoitti olevansa sitä mieltä, ettei tällaisissa lisäyksissä puolueemme taholta voida olla mukana. Asian vastaiselle käsittelylle on parasta, että on Hiltusen esittämällä tavalla kaksi eri ehdotusta käsittelyn pohjana. Rahoituksessa olisi ilmeisesti tultava siihen, että ohjelman toteuttaminen järjestettäisiin tapahtuvaksi erikoisella varakkaisiin kohdistuvalla verolla.

H a r v a l a ehdotti, että asia toistaiseksi pantaisiin vielä pöydälle, koska kysymyksen suhteen on paljon selvitettävää, ennenkuin se lopullisesti voidaan ratkaista. Eräs sellainen selvitettävä kysymys on se, mihin saakka maalaisliittolaiset ovat valmiit menemään.

T a n n e r k i n oli sitä mieltä, että vielä on liian aikaista sanoa mitään lopullista ohjetta. Lisäbudjetti tehdään ensi viikolla, eikä siis tämä Lahdensuon komitean ehdotus ennätä siihen. Summat, joista nyt on ollut puhetta, ovat merkillisen korkeita, eikä tällöin enää rahoitusta voi hoitaa

erikoisverolla. Asia olisi tarkasti valmisteltava ensi maaliskuuhun mennessä, ja olisi välttämätöntä, että koko ohjelma yksityiskohdissaan painatettaisiin, jotta voitaisiin nähdä, mihin ne varat oikeastaan menevät. - Mitä taas tulee sotatarveteollisuuteen, niin sen pitää olla valtion hallinnassa.

Keskustelun päätyttyä tähän pantiin asia yksimielisesti pöydälle toistaiseksi.

4 §.

Japanin boikotti.

Puoluesihteeri ilmoitti STI:n saattaneen jäsenpuolueiden tietoon, että Englannin työväenpuolueen taholla oli päätetty ryhtyä japanilaisten tuotteiden boikottiin vastalauseeksi Japanin Kiinassa harjoittamaa rosvosotaa vastaan. Samalla STI:n taholla ilmoitettiin yhdyttävän englantilaisten toverien toimenpiteisiin ja vedottiin jäsenpuolueisiin samanlaisen, voimakkaan joukkoliikkeen aikaansaamiseksi. Ruotsissa ovat sos.-dem. puolue, ammattiyhdistysliitto ja nuorisoliitto jo noudattaneet englantilaisten toverien esimerkkiä. Puhuja esitti hyväksyttäväksi laatimansa päätöslauselmaluonnoksen, jonka allekirjoittajiksi hän oli ajatellut saada myöskin SAK:n Sos.-dem. Työläisnuorisoliiton ja Suomen Sos.-dem. Työläisnaisliiton.

Lyhyen keskustelun jälkeen hyväksyttiin puoluesihteerin laatima päätöslauselmaluonnos (Liite № 13) muutamilla pienillä korjauksilla.

5 §.

Itsenäisyyden 20-vuotispäivä.

Otettiin käsiteltäväksi pöydälle jäänyt kysymys Suomen itsenäisyyden 20-vuotispäivän vietosta. Käsittelyn pohjana oli puoluesihteerin laatima päätöslauselmaluonnos, joka muutamilla pienillä huomautuksilla päätettiin hyväksyä (Liite № 14). Hyväksytty päätöslauselma päätettiin lehdistön välityksellä saattaa julkisuuteen.

6 §.

Pohjolan Työn taloudenhoit. vaali.

Puoluesihteeri ilmoitti, että määräajan kuluessa oli Kustannusosakeyhtiö Pohjolan Työn toimitusjohtajan tointa hakeneet seuraavat henkilöt: J. Kanerva Torniosta, Heikki Ristola Helsingistä, A. Kontula Porista, Niilo Lehtinen Kuopiosta ja Yrjö Oksanen Helsingistä.

Puoluetoimikunta päätti yksimielisesti suositella toimeen valittavaksi Heikki Ristolan.

7 §.

Naisliiton säännöt.

Esitettiin kysymys Suomen Sos.-dem. Työläisnaisliiton mallisääntöehdotuksen hyväksymisestä, mutta asia pantiin vielä toistaiseksi pöydälle.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta lokakuun 28 päivältä 1937. Puheenjohtajana Kaarlo Harvala; läsnä: Aleksi Aaltonen, Väinö Tanner, Edv. Huttunen, Kalle Kukkonen, Mauno Pekkala, K. H. Wiik ja Gunnar Andersson sekä varajäsen Väinö V. Salovaara. Saapuvilla olivat myös SS:n päätoimittaja Eino Kilpi ja järjestösihteeri Kalle Lehmus. - Keto oli sairauden vuoksi estynyt kokoukseen saapumasta.

1 §.

Pohjanmaan Kansan päätoimittaja.

Oy. Kirjapaino Ab: njohtokunta Vaasasta oli ehdottanut, että Puoluetoimikunta hyväksyisi vaalin, millä Pohjanmaan Kansan päätoimittajaksi oli valittu lehden siihenastinen toimittaja E. M ä k i n e n, lehden entisen päätoimittaja F. Värtelän muutettua pois paikkakunnalta.

Samalla kuin merkittiin, ettei Puoluetoimikunta tuntenut Mäkistä henkilökohtaisesti tarkemmin, päätettiin ilmoittaa, ettei Puoluetoimikunnalla ole muistuttamista Oy. Kirjapaino Ab:n johtokunnan suorittamaa vaalia vastaan.

Lehtien toimitusvoimat.

Puoluesihteeri Aaltosen ehdotuksesta päätettiin tässä yhteydessä vielä lausua lehtiyhtiöiden johtokunnille sellainen toivomus, että ne pyrkisivät mahdollisuuksien mukaan järjestämään lehtiensä toimitukset niin, että 6-päiväisten lehtien toimituksissa olisi vähintään 4 vakinaista toimittajaa ja 3-päiväisten lehtien toimituksissa vähintään 2 vakinaista toimittajaa.

2 §.

Pohjanmaan Kansan taloudenhoitaja.

Oy. Kirjapaino Ab:n johtokunta Vaasasta oli ilmoittanut, että mainitun yhtiön taloudenhoitajan tointa oli määräaikana hakenut yhteensä 16 henkilöä. Johtokunta

oli asettunut piirisihteeri A. Rodénin valitsemisen kannalle.

Lyhyen keskustelun jälkeen Puoluetoimikunta päätti yksimielisesti asettaa hakijoista ensimmäiselle tilalle V. Penttisen Viipurista, toiselle sijalle V. Jalavan Helsingistä sekä kolmannelle tilalle N. Lehtisen Kuopiosta. Piirisihteeri Rodénista päätettiin lausua, että vaikka Puoluetoimikunta tunnustaa hänen ansiokkaasti työskennelleen nykyisessä toimipaikassaan, ei hänen pätevyytensä kuitenkaan vielä riitä hoitamaan niin vastuullista ja erikoistietoja sekä kokemusta vaativaa toimipaikkaa, kuin nyt on kyseessä.

3 §.

TUL:n kirjelmä. Esitettiin TUL:n liittotoimikunnan kirjelmä, jossa ilmoitettiin, että Työväen Urheiluliiton liittokokouksessa 21/11-37 Helsingissä tulee käsiteltäväksi m.m. kysymys kilpailullisen yhteistoiminnan sallimisesta porvarillisten urheiluliittojen kanssa. - Puoluesihteeri A a l t o n e n ehdotti Puoluetoimikunnan lausuttavaksi, ettei sillä ole asian johdosta huomauttamista.

Asian johdosta syntyneessä keskustelussa ehdotti H a r v a l a, että kirjelmä merkittäisiin lyhyesti vain tietoon saatetuksi.

H u t t u n e n ehdotti, että puoluelehtiä kehoitettaisiin suhtautumaan asiaan lojaalisesti. Tähän ehdotukseen yhtyi P e k k a l a.

W i i k yhtyi puolestaan Harvalaan. Ilmoitti tietävänsä, että TUL:n liittotoimikunta on etukäteen saanut varmuuden siitä, ettei puolue eikä myöskään SAK tule vastustamaan yhteistoimintaselitystä. Valitti, että TST on vedetty mukaan agitatioon yhteistoiminnan puolesta, vaikka asia synnyttää erimielisyyttä myöskin puolueen keskuudessa. TST:n olisi täydennettävä toimintaansa tässä asiassa hankkimalla toiseenkin suuntaan meneviä lausuntoja kuin tehdylle esitykselle myönteisiä.

H a r v a l a ilmoitti olevansa itse asian suhteen Huttusen, ja samoin myöskin TUL:n liittotoimikunnan, kanssa samaa mieltä, joten hänen ehdotuksensa ei aiheutunut siitä, että hän olisi asiallisesti toisella kannalla.

A a l t o n e n katsoi, ettei asiaa TUL:n taholla ole hoidettu mitenkään hämärällä tavalla, niinkuin Wiik tahtoi tehdä uskottavaksi. Kysymys on astunut päiväjärjestykseen täysin sääntömääräisellä tavalla. Mitä taas tulee TST:n toimintaan, niin toimisto on yksinkertaisesti pyytänyt selostusta TUL:n toimistosta niistä asioista, jotka liittokokouksessa tulevat käsiteltäviksi, jolloin selostuksessa käsiteltiin myöskin yhteistoimintaehdotusta. Tällainen menettely on aina ollut tapana liittojen kokousten suhteen. On tietysti sekin luonnollista, että puoluesihteeri, SAK:n puheenjohtaja ja eduskuntaryhmän puheenjohtaja saavat lausua mielipiteensä TST:n välityksellä tällaisesta asiasta.

H u t t u n e n lausui vielä lisäksi, että puolin ja toisin olisi saatava mielipiteitä julkisuuteen. Mitä taas tulee liittokokouksessa esille tulevaan sääntömuutosasiaan, jonka mukaan seurat eivät saa osallistua poliittiseen toimintaan, niin se on arveluttava, mutta kuitenkin ei tätä asiaa ja yhteistoimintaesitystä ole kytkettävä yhteen, vaan ne on käsiteltävä erillisinä. Jos kerran TUL:n liittotoimikunta yksimielisewti on yhteistoimintaehdotuksen takana, niin puolueen pitäisi olla lojaalinen.

T a n n e r ilmoitti olevansa Huttusen kanssa samaa mieltä, poistuen kokouksesta tämän jälkeen.

Keskustelun päätyttyä hyväksyttiin puoluesihteeri Aaltosen ehdotus 6 äänellä 2 vastaan (Harvala, Wiik).

4 §.

Esitettiin Työväen Sivistysliiton kirje, jossa il- TSL:n kirje.
moitettiin liiton aloitteesta 29/10-37 KK:n hallintoneuvoston huoneistossa pidettävästä kokouksesta, jonka tarkoituksena on harkita alustavasti mahdollisuuksia työväen

matkailuharrastuksia ajamaan tarkoitetun liiton perustamiseksi.

Päätettiin kokoukseen lähettää Puoluetoimikunnan edustajaksi Kukkonen, Andersson ja Lehmus.

5 §.

"Bundin" juhlat. Puolan juutalaisten keskusjärjestön "Bundin" 40-vuotisjuhliin päätettiin lähettää kirjeellinen onnittelu.

6 §.

Mimmi Lähteenojan testamentti. Puoluesiheeri Aaltonen ilmoitti saaneensa tiedon, että äskettäin kuollut näyttelijätär Mimmi Lähteenoja oli testamentannut puolueelle 50.000 markkaa rahastoksi, jonka korot Puoluetoimikunnan harkinnan mukaan on käytettävä työväenluokkaan kuuluvien henkilöiden opiskelun helpottamiseksi Työväen Akatemiassa.

Päätettiin ottaa täten testamentatut varat kiitollisuudella vastaan, käytettäväksi lahjoittajan tahdon mukaan.

7 §.

Asturian evakuointi. Internationaalilta oli saapunut kirje, jossa kehoitettiin painostamaan hallituksia järjestämään laivoja käytettäväksi Asturian maakunnan väestön evakuoimiseksi.

P u o l u e s i h t e e r i esitti asiaa esitellessään toivomuksen, että ministeri Salovaara, joka nyt on kokouksessa saapuvilla, puhuisi asiasta hallituksen muiden jäsenten kanssa.

W i i k ehdotti, että hallituksen meikäläisiä jäseniä kehoitettaisiin toimimaan niin, että asia järjestyisi kirjelmässä tarkoitetulla tavalla.

K i l p i totesi, että kirjelmä tulee tavattomasti myöhästyneenä, ja että nyt tehtävällä päätöksellä tuskin tulee olemaan mitään käytännöllistä merkitystä. Ranskankin hallituksen suhtautumisesta asiaan on aivan erilaisia tietoja.

S a l o v a a r a ilmoitti, että asiasta hallituksessa keskusteltiin, sen ollessa ajankohtainen. Lausui voivansa kyllä edelleenkin viedä sellaiset tervaiset, jotka Puoluetoimikunta haluaa esittää.

Keskustelun päätyttyä tähän päätettiin yksimielisesti hyväksyä puoluesihteerin esitys asiassa.

8 §.

Ylioppilaskunnan hallituksen vaalit. Sos.-dem. Keskusteluseura oli pyytänyt puoluetta osallistumaan niihin kustannuksiin, joita oli aiheutunut Helsingin Yliopiston ylioppilaskunnan hallituksen vaalien hoitamisesta. Seuran toimesta oli painatettu hyvin laadittu lentolehtinen 3,000 kappaleen painoksena sekä postitettu se ylioppilaskunnan jäsenille.

Keskustelutta päätettiin varata tarkoitukseen 1,500 mk.

9 §.

Lakkautettujen yhdistysten omaisuus. Merkittiin pöytäkirjaan, että puoluetoimiston toimesta oli lakkautetun Karjalahden työväenyhdistyksen varat peritty S. Ammattijärjestön pesänselvitysmieheltä Kemin liitosalueiden Sos.-dem. Työväenyhdistykselle, joka sen jälkeen kuin hoitokustannukset oli vähennetty sai 71,270:20 mk.

Niinikään merkittiin, että puoluetoimiston toimesta oli lakkautetun Kalajoen työväenyhdistyksen pesän varat peritty A. Ammattijärjestön pesänselvitysmieheltä Kalajoen sos.-dem. työväenyhdistykselle, joka sen jälkeen kuin hoitokustannukset oli vähennetty sai 32,129:40 mk.

Vakuudeksi:

Kaarlo Kaarola

Aleks. Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta 9. päivältä marraskuuta 1937. Puheenjohtajana K. Harvala; läsnä: Edv. Huttunen, Väinö Tanner, ~~J.W. Keto~~, K. Kukkonen, Mauno Pekkala, K.H. Wiik ja G. Andersson sekä varajäsenet Miina Sillanpää ja J. Helo. Saapuvilla oli myös päätoimittaja E. Kilpi ja järjestösihteeri K. Lehmus. Läsnä oli myös sos.-dem. eduskuntaryhmän valmistava valiokunta.

1 §.

Sosialiministerin paikan täyttäminen.

Avattuaan kokouksen puheenjohtaja Harvala luovutti puheenvuoron Tannerille, joka tämän jälkeen mainitsi kokouksen kutsutun koolle siinä mielessä, että keskusteltaisiin, miten on täytettävä tov. Kedon paikka valtioneuvostossa, lääkärin kehoitettua tov. Ketoa eroamaan valtioneuvoston jäsenyydestä terveydellisistä syistä. Keto onkin itse pyytänyt eroa. Hänen tilalleen on ajateltu m.m. K.-A. Fagerholmia. Tiedusteli omasta puolestaan, onko Fagerholmilla kannatusta.

Keskustelussa Huttunen, Reinikainen ja Hakkila pitivät Fagerholmin nimitystä hyvin onnistuneena, joskin viimeksimainittu valitti sitä menetystä, jonka työväenasiain valiokunta tulee kärsimään menettäessään puheenjohtajansa.

Lehtokoski olisi pitänyt parempana Reinikaisen valintaa, ilmoittaen, ettei hänellä kuitenkaan ole Fagerholmiakaan vastaan mitään. - Wiik piti puolestaan puoluemme parhaana voimana nyt täytettävään paikkaan Heloa, johon ajatukseen yhtyi Räisänen.

Sillanpää esitti käsityksenään, että oikeastaan pitäisi olla kaksi henkilöä sosialiministereinä, sillä niin laaja ja monipuolinen on ministeriön työala. - Tämän johdosta lausui Huttunen, että Sillanpään esittämä ajatus varmasti tule joskus toteutettavaksi. Lausui muuten Kedolle tunnustuksen hänen työstään ja nimenomaan hyvästä yhteistyöstä ammattiyhdistysliikkeen kanssa.

Keskustelun päätyttyä totesi puheenjohtaja, että Kedon tilalle on esitetty ja asianmukaisesti kannatettu Fagerholmia ja Heloa, joten asiasta oli äänestettävä.

Äänestyksessä annettiin Fagerholmin puolesta 14 ääntä

ja Helon puolesta 4 ääntä (Wiik, Linna, Lonkainen ja Räisänen).

Täten siis päätettiin suosittaa sosialiministeriksi Kedon jälkeen toimittaja Karl-August Fagerholmia.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Edvard Huttunen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta 12. päivältä marraskuuta 1937. Puheenjohtajana K. Harvala: läsnä: Edv. Huttunen, A. Aaltonen, J.W. Keto, Mauno Pekkala, K. Kukkonen, K.H. Wiik, Väinö Tanner, G. Andersson ja varajäsen Miina Sillanpää sekä järjestösihteeri K. Lehmus.

1 §.

Pohjolan Työn päätoimitt.

Avoimeksi julistettua Pohjolan Työn päätoimittajan toinnta olivat hakeneet päätoimittaja Jalmari Leino ja toimittaja Erkki Niini. Päätettiin yksimielisesti puoltaa toimeen valittavaksi päätoimittaja J. Leinoa.

2 §.

Puolueneuvoston kokous.

Marraskuun 14 päivänä pidettävän Puolueneuvoston kokouksen johdosta päätettiin ensinnäkin, että oikeus kokouksen seuraamiseen myönnetään vain sääntöjen edellyttämällä tavalla. Kokouksen ohjelmaan tulee kaksi alustusta, nimittäin selostukset puolueen toiminnasta kuluvan vuoden aikana (Aaltonen), sekä valtiollisesta tilanteesta (Tanner), joiden johdosta voitaisiin keskustella. Puoluesihteeri esitti, että poliittisen tilanteen johdosta ehkä olisisyytä antaa ponnen muodossa julkilausuma, esittäen ehdotuksensa kirjallisesti.

Lyhyen keskustelun jälkeen päätettiin, ettei pidetä tarpeellisena erityisen ponnen hyväksymistä. Sen sijaan keskustelu, mikä syntyy alustusten johdosta, referoidaan TST:n välityksellä lyhyesti ja asiallisesti puoluelehdistössä.

3 §.

Jyväskylän tykkitehtaan rakennusrettelö.

Jyväskylän tykkitehtaan rakennustyömaalla oli sattunut työselkkaus, jota koskevaa uutista Rakennustyöväen Liiton taholta oli tarjottu TST:n välitettäväksi. Kun uutinen kuitenkin oli muodoltaan sopimaton, oli sen julkaiseminen lykätty. Puoluesihteeri mainitsi, että se on jo poissa päiväjärjestyksestä ja selkkaukseen syyllistynyttä rakennusmestaria on asianmukaisesti ojennettu.

Asia ei näin ollen aiheuttanut minkäänlaisia toimenpiteitä Puoluetoimikunnan puolelta.

4 §.

Esperantoliiton 50-v. juhla.

Suomen Esperantoliiton 50-vuotisjuhlaan valittiin järjestösihteeri K. Lehmus, puolueen edustajaksi.

5 §.

Kiukaisten Työväenyhdistys oli pyytänyt Puoluetoimikunnalta 25,000 markan lainaa. Kiukaisten ty:n laina.

Esitys päätettiin hylätä.

6 §.

Esiteltiin Enson piiritoimikunnan kirjelmä, joka koski A. Lahtisen puoluetoveri Abr. Lahtisen osallistumista Terijoella pidettyyn kansalaiskokoukseen venäläisten lentokoneiden rajaylitysten johdosta. Lahtinen oli sitä paitsi ollut jäsenenä siinä lähetystössä, joka oli käynyt esittämässä kokouksen hyväksymän ponsilauselman Helsingissä. Piiritoimikunta pyysi asian suhteen toimintaohjeita. A. Lahtisen asia.

Puoluesihteerin esityksestä päätettiin ennen asian ratkaisemista pyytää siitä lausunnot sekä Lahtiselta että Terijoen ty:ltä.

7 §.

Sen johdosta, että Turun 1. eteläisestä piiristä valittu Puoluneuvoston varajäsen Kalle Rantanen oli kuollut, päätettiin piiritoimikunnan ja piirikokouksen päätöksen mukaisesti ehdottaa Puolueneuvostolle uudeksi varajäseneksi valittavaksi Mooses Lehtinen Kaarinasta, jolla, kun varsinainen jäsen K. Jokinen on estynyt saapumasta Puolueneuvoston kokoukseen 14/11, olisi siis tässä kokouksessa äänivalta. Puolueneuvoston täydent.

8 §.

Ilmoitettiin, että Arbetarbladetin väliaikaiseksi päätoimittajaksi oli valittu toimittaja Osv. Fager. Valinta hyväksyttiin muistutuksitta. Arbetarbl. päätoimitt.

9 §.

Lilli Pesonen oli anonut 3,000 markan stipendiä Englantiin tehtävää opintomatkaa varten. Anomukseen päätettiin keskustelun jälkeen suostua 5 äänellä 3 ääntä vastaan. Lilli Pesosen stipendi.

10 §.

Puoluesihteeri saattoi Puoluetoimikunnan tietoon eräitä tapauksia, joissa eräät henkilöt olivat repineet työväentalojen seinille hankittuja kansalaissodassa ja vankileireillä kuolleiden toverien muistotauluja. Näin oli tapahtunut m.m. Keuruun ty:n talossa ja Evijärven Lahdenkylässä. Eräiltä paikkakunnilta, m.m. Matkusta ja Tampereelta, oli kantautunut tietoja, että työväestön laillista järjestötoimintaa oli viranomaisten toimesta pyritty järruttamaan. Näistä asioista päätettiin saattaa Keuruun ty:n ym. tapaukset.

perinpohjainen kirjallinen selonteko sisäministerin tietoon, jolta päätettiin pyytää toimenpiteitä k.o. epäkohtien korjaamiseksi.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta 30. päivältä marraskuuta 1937. Puheenjohtajana K. Harvala; läsnä: Edv. Huttunen, A. Aaltonen, J.W. Keto, K. Kukkonen, Mauno Pekkala, K.H. Wiik ja G. Andersson sekä varajäsenet Miina Sillanpää, V.V. Salovaara ja J. Helo.

1 §.

Keuruun ty:n ym. oikeusjuttu.

Asianajaja Rieti Itkonen, joka oli ollut Puoluetoimikunnan lähettämänä Keuruun käräjillä t.k. 29 päivänä ajamassa asiaa Keuruun ty:n ja Keuruun Suolahden Mäkikylän ty:n johtokuntien jäsenten puolesta näitä vastaan nostetussa syytejutussa kapinan aikana henkensä menettäneiden, mainittujen yhdistysten jäsenten muistotaulujen sallimisesta huoneistoissaan, oli antanut jutun käsittelystä kirjallisen selostuksen. Oikeus oli tuominnut mainittujen johtokuntien jäsenet, kunkin 15 päiväsakkoon, vaihdellen sakkojen suuruus 12 markasta 20 markkaan.

Asianajaja Itkonen alisti Puoluetoimikunnan harkittavaksi, olisiko tuomiosta valitettava hovioikeuteen, samalla esittäen käsityksenään, että tuomio tuskin tulisi muuttumaan.

Puoluesihteeri ilmoitti, että tämän jutun hoitaminen on tullut maksamaan noin 1,800 mk, minkä summan keuruulaiset työväenjärjestöt todennäköisesti pystyvät suorittamaan.

Edellämainitut ilmoitukset merkittiin tiedoksi. Samalla Puoluetoimikunta päätti, ettei päätöksestä valiteta hovioikeuteen.

2 §.

Keuruun ty:n ym. tapaukset.

Edellisessä pykälässä mainitun oikeusjutun sekä eräiden muiden samanluontoisten asiain vuoksi Puoluetoimikunta oli edellisessä kokouksessaan päättänyt kääntyä kirjallisesti sisäasiainministeriön puoleen. Puoluesihteeri ilmoitti, että hän oli yhdessä puheenjohtajan kanssa käynyt puhumassa asiasta sekä pääministerille että sisäasiainministerille, minkä ohella viimeksimainitulle oli jätetty asian johdosta myös kirjelmä.

Merkittiin tiedoksi.

3 §.

Työv. Kal. ja Taskukirj.

Merkittiin tiedoksi, että Työväen Kalenterista ja Työväen Taskukirjasta oli otettu lisäpainokset, edellisestä 3,000

ja jälkimmäisestä 5,000 kpl.

4 §.

Kuop. l. it. piirisihteeri. Kuopion l. it. vaalipiirin Sos.-dem. Piiritoimikunta oli lähettänyt Puoluetoimikunnalle lausunnon saamista varten luettelon piirisihteerin toimen hakijoista sekä hakijoiden Pekka Kettusen, Into A. Kallion ja T. Pantakosken hakupaperit, ilmoittaen samalla, että se puolestaan oli asettanut hakijoista ehdolle kolme edellämainittua.

Puoluetoimikunta päätti yhtyä piiritoimikunnan ehdollepanoon, huomauttaen samalla, että Kettunen paikallisia oloja tuntevana olisi ehkä sopivin toimeen valittavaksi.

5 §.

Viron sd. puolueen avustus. Sen johdosta, että Viron veljespuolue oli pyytänyt puolueeltamme avustusta vaalitoimintaansa varten, puoluesihteeri ilmoitti aikovansa lähipäivinä matkustaa yhdessä toimittaja Y. Kaarneen kanssa Viroon lähemmin tutustuakseen sikäläisiin olosuhteisiin.

Puoluetoimikunta päätti lähettää puoluesihteerin yhdessä toimittaja Kaarneen kanssa Viroon edellämainittua tarkoitusta varten. Sen jälkeen, kun he ovat matkaltaan palanneet, otetaan avustuskysymys käsiteltäväksi.

6 §.

Pohj. Yht. työkom. kokous. Ilmoitettiin, että Pohjoismaisen Yhteistyökomitean kokous pidetään 11-12/12 - 37 Köpenhaminassa.

Koska ei ollut varmuutta siitä, voisiko komitean vakinainen jäsen Väinö Tanner matkustaa kokoukseen ja koska kumpikin varajäsen oli ilmoittanut esteen, Puoluetoimikunta päätti, että Tannerin ollessa estynyt vakinaisen jäsenen Wiikin lisäksi tähän kokoukseen lähetetään puoluesihteeri.

7 §.

Espanjan komitea. Pantiin pöydälle Wiikin herättämä kysymys erikoisen Espanjan komitean asettamisesta maamme työväen keskusjärjestöjen toimesta johtamaan Espanjan asioita koskevaa valistus- ja avustustoimintaa.

8 §.

Vaaliohjelman toteuttam. Wiikin ehdotettua, että Puoluetoimikunta ryhtyisi toimenpiteisiin vaaliohjelmamme erinäisten kohtien toteuttamiseksi m.m. eduskunta-aloitteiden muodossa ja puoluesihteerin huomautettua, että hän on jo asiasta neuvotellut puolueen talouspoliittisen komitean kanssa, Puoluetoimikunta päätti

edelleenkin tehostaa komitealle asian kiireellisyyttä.

9 §.

Janatuisen paluu toimeensa. Merkittiin ilmoituksena, että toimitsija J.E. Janatuinen, joka viime maaliskuun 18 päivänä oli väliaikaisesti luopunut toimestaan puoluetoimistossa ryhtyäkseen virkaatekevänä hoitamaan Helsingin kaupungin sosiaalijohtajan tointa, oli ministeri Kedon jälleen palattua sosiaalijohtajan virkaan, ryhtynyt entiseen toimeensa puoluetoimistossa maarraskuun 26 päivänä.

Vakuudeksi:

Kaarlo Kaarela

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta 9. päivältä joulukuuta 1937. Puheenjohtajana K. Harvala: läsnä: Edv. Huttunen, A. Aaltonen, Väinö Tanner, J.W. Keto, K. Kukkonen ja K.H. Wiik sekä varajäsen V.V. Salovaara. Saapuvilla olivat myös päätoimittaja E. Kilpi ja järjestösihteeri K. Lehmus.

1 §.

V. Kohosen ero. Merkittiin ilmoituksena, että toimitsija Viljo Kohonen oli 9. päivänä marraskuuta luopunut toimestaan puoluetoimistossa ja siirtynyt Kansan Voiman toimittajaksi.

2 §.

Toimiston henkilökunta. Puoluesihteeri ehdotti, että puoluetoimistosta poissiirtyneen V. Kohosen tilalle otettaisiin joku sopiva henkilö.

Puoluetoimikunta päätti antaa puoluesihteerin tehtäväksi tiedustella toimeen jotakin sopivaa henkilöä.

3 §.

Kunnallisasiain jaosto. Sen johdosta, että puolueen kunnallisasiain jaostoon olisi K. Siimes- vainajan tilalle valittava uusi henkilö, Puoluetoimikunta päätti kehoittaa jaostoa kokoontumaan sekä tekemään ehdotuksen paikan täyttämisestä.

4 §.

Viron sd. puolueen avustam. Puoluesihteeri, joka Puoluetoimikunnan lähettämänä oli käynyt Virossa tutustumassa sikäläisiin olosuhteisiin sekä erikoisesti sikäläisen veljespuolueemme asioihin, antoi matkastaan suullisen selostuksen, jossa hän mainitsi m.m. seuraavista seikoista:

Viron veljespuolueessa on nykyisin havaittavissa 3 eri ryhmää: 1) vanha puolue, jonka johdossa ovat lähinnä Oinas ja Joonas; 2) n.s. Andresenin ryhmä ja 3) Johanssonin johtama ammattiyhdistysväen ryhmä, joka on pääasiassa keskittynyt työkamarin ympärille. - Vaalipiirijako on suoritettu siten, että hallituspuolue voisi saada enemmistön. Puolueet eivät saa vaaleissa esiintyä ja yhden ehdokkaan vaalipiirit ovat käytännössä. Oinaksen ja Andresenin ryhmät ovat ryhtyneet yhteistoimintaan, mutta kolmannen ryhmän kanssa ei ole saatu yhteistoimintaa aikaan. - Kaksi ensiksimainittua ryhmää aikoo asettaa yhteensä n. 20-25 ehdokasta. - Pääasialisin syytös, mikä vanhaa puoluetta vastaan esitetään, on se, että Rei on mennyt hallitukseen ja että Ast nauttii palkkaa "Uus-Eesti- lehdeltä. Periaatteellisia eroavaisuuksia kahden ensiksimainitun ryhmän välillä ei oikeastaan liene olemassa. Vaaliavustusta olisi annettava ensimmäiselle ryhmälle, joka on yhteistoiminnassa Andresenin ryhmän kanssa. Virolaiset itse katsoivat tarvitsevansa avustusta 15,000 kruunua. Puoluesihteerin mielestä olisi puolueemme suositeltava skandinaavisille veljesjärjestöille virolaisten avustamista, jolloin meidän puolueemme puolestaan voisi osallistua avustukseen esim. 10,000 markalla.

Asiasta keskusteltaessa huomautti T a n n e r, että kun virolaiset puoluetoverit eivät kuitenkaan voi kaikki käydä yhtenäisenä vaaleihin, vaan hajoittavat voimansa, niin olisi avustusta myönnettävä yhteensä korkeintaan 10,000 kr.

K e t o tähdensi sitä, että avustus on annettava Viron vanhalle sos.-dem. puolueelle sekä suositeltava skandinaavisille veljespuolueille avustuksen myöntämistä tähän tarkoitukseen.

H u t t u n e n lausui kovasti epäilevänsä sitä, voiko avustuksen myöntäminen johtaa toivottuun tulokseen.

S a l o v a a r a arveli, ettei rahallisesta avustuksesta tule olemaan mitään siunausta, päinvastoin voi se vain lisätä keskinäisiä riitaisuuksia.

W i i k huomautti, että hän mielellään näkisi tuettavan Rahva Sona- lehteä, jota Oinas ja Andresen yhteisesti toimittavat. Vanha puolue ja Andresenin ryhmä ovat nyttemmin löytäneet toisensa, vaikkapa niillä on ollutkin periaatteellisia eroavaisuuksia. Johanssonin ryhmä ei periaatteellisesti eroa edellisistä, mutta henkilökohtaiset syyt vaikuttavat sen, ettei tämä ryhmä ole ryhtynyt yhteistoimintaan niiden kanssa.

Puoluetoimikunta päätti suositella skandinaavisille veljespuolueille, että Viron sosialidemokraattisen vaaliavustukseksi myönnettäisiin yhteisesti 10,000 kruunua. Avustus olisi annettava Viron vanhalle sos.-dem. puolueelle.

5 §.

Puoluesihteeri selosti Köpenhaminassa 11-12/12 -37 Pohj. Yht. työpidettävän Pohjoismaisen Yhteistyökomitean kokouksen ohjelmaa, kom. kokous. jossa esiintyvät m.m. seuraavat kysymykset:

1) Kysymys Oslo- valtioiden työväenjärjestöjen pi-

dettävästä neuvottelukokouksesta; 2) Venäjän Ammattiyhdistysliikkeen yhtyminen Kansainväliseen Ammattiyhdistysliittoon ja 3) Viron ja Latvian veljespuolueiden avustaminen.

1)- kohdassa mainittu kysymys tarkoitti Hollannin sos.-dem. työväenpuolueen ja ammattijärjestön yleisneuvoston ehdotusta uuden konferenssin pitämisestä Oslo- valtioiden sos.-dem. puolueiden ja ammatillisten järjestöjen kesken kauppapoliittisten ja taloudellisten kysymysten käsittelemiseksi.

Puoluesihteeri huomautti, että olisi saatava yhteistoimintaa aikaan tässä kysymyksessä skandinaavisten työväenjärjestöjen kanssa ja yhteinen tiedoistuskeskus näistä asioista voisi olla tarpeen. Kuitenkaan ei vielä olisi määriteltävä kantaa siinä, olisiko ehdotettuun konferenssiin lähetettävä edustaja, vaan jäisi tämän asian ratkaisu riippumaan siitä päätöksestä, mikä Köpenhaminassa tulee tehtäväksi.

K e t o tähdensi sitä, että pientenkansojen on oltava myös taloudellisissa kysymyksissä keskenään yhteistoiminnassa, sillä näillä kysymyksillä on myös poliittista merkitystä.

T a n n e r huomautti, että meillä tosin on osaksi erilaisia intressejä kauppapoliittisissa kysymyksissä kuin Ruotsin veljespuolueella, mutta voitaisiin vastata, että me yleensä olemme mukana kaikissa sellaisissa pyrkimyksissä, jotka tarkoittavat kaupan vapautta. Tämän periaatteen mukaisesti olisi Köpenhaminan kokouksessa koetettava päästä yhteistoimintaan Ruotsin veljesjärjestöjen kanssa.

<u>Puoluetoimikunta päätti, että kysymykseen vastataan yleensä myönteisesti ja asian ratkaisussa koetetaan päästä yhteisymmärrykseen skandinaavisten veljesjärjestöjen kanssa.</u>

H a r v a l a ilmoitti, ettei hänellä ole ollut tilasuutta perehtyä tähän kysymykseen, minkä vuoksi hän ei ottanut osaa päätöksen tekoon.

2)- kohdassa mainitun kysymyksen johdosta W i i k huomautti, että Puoluetoimikunnan olisi määriteltävä kantansa myös tähän kysymykseen.

H u t t u n e n oli sitä mieltä, että mikäli voidaan todeta Venäjän ammattijärjestö vapaaksi, valtiovallasta riippumattomaksi järjestöksi, niin se voitaisiin hyväksyä Kansainväliseen Ammattiyhdistysliittoon jäseneksi samoilla ehdoilla kuin muutkin, joten sille ei olisi myönnettävä mitään erioikeuksia. Tälle kannalle on myös asettunut SAK:n toimikunta.

T a n n e r piti selvänä sitä, että Venäjän ammattijärjestö ei ole vapaa ammatillinen järjestö, vaan on se täysin riippuvainen valtiovallasta ja on sen määrättävissä. Näin ollen ei sen hyväksyminen Kansainvälisen Ammattiyhdistysliiton jäseneksi voi tulla kysymykseen.

K i l p i huomautti, että jos liittymisestä tulisi tosi, niin asia tulkittaisiin siten, että Komintern on yhteistoiminnassa STI:n kanssa, joten kysymystä on täällä käsiteltävä ennen kaikkea poliittisena kysymyksenä. Venäjän ammattijärjestö on rinnastettavissa fascististen maiden ammatillisiin järjestöihin ja siihen on senmukaisesti suhtauduttava.

W i i k mainitsi, että ruotsalaiset vastustavat omassa maassaan yhteistoimintaa kommunistien kanssa ja siksi he suhtautuvat kielteisesti myös tähän kysymykseen, koska sen myönteinen ratkaisu voisi kohottaa kommunistien arvovaltaa. Puhuja oli sitä mieltä, että Venäjän ammattijärjestö voitaisiin hyväksyä Kansainväliseen Ammattiyhdistysliittoon tavallisin ehdoin.

K u k k o n e n sanoi, että tämä esitys on ainakin meille tullut mahdollisimman sopimattomaan aikaan. Jos se hyväksyttäisiin, vaikeuttaisi se meidän toimintaamme suuresti. Kysymyksen ratkaisu olisi saatava ainakin lykätyksi tuonnemmaksi.

K e t o yhtyi Kukkosen lausuntoon.

H u t t u n e n huomautti, että kun Venäjän ammattijärjestö vaatii itselleen erioikeuksia sekä maksuihin että edustukseen nähden, niin kysymys oikeastaan siihen kaatuukin.

<u>Puoluetoimikunta päätti, että keskustelussa esitetyt näkökohdat saavat olla evästyksenä Köpenhaminan kokoukseen matkustaville edustajillemme.</u>

6 §.

Esiteltiin Sos.-dem. Työläisnuorisoliiton toimikunnan <u>Pohj. kansan-</u>kirje pohjoismaisen kansanvallan päivän järjestämisestä. <u>vallan päivä</u>.

Puoluetoimikunta päätti periaatteessa hyväksyä ehdotuksen sekä antoi puoluetoimiston tehtäväksi neuvotella asian yksityiskohtaisesta järjestämisestä Sos.-dem. Työläisnuoriso-

liiton toimikunnan kanssa.

7 §.

Abr. Lahtisen asia. Puoluesihteeri ilmoitti, että Terijoen ty:n jäsen Abr. Lahtinen, joka oli ottanut osaa Terijoella järjestettyyn kansalaiskokoukseen, jossa pohdittiin venäläisten lentäjäin rajanylitystä ja joka myös oli kuulunut siihen lähetystöön, joka saattoi kokouksen ponnet hallituksen tietoon, oli ilmoittanut eronneensa Terijoen ty:stä.

Katsoen asian laatuun, Puoluetoimikunta päätti antaa puoluesihteerin tehtäväksi käydä paikkakunnalla tarkoituksessa sovittaa yhdistyksen ja tov. Lahtisen välille syntynyt ristiriita.

8 §.

Työn Voiman päätoimitt. Osuuskunta Työn Voiman hallitus oli ilmoittanut, että Työn Voiman päätoimittajan tointa olivat hakeneet seuraavat henkilöt: fil. kand. Reino Oittinen, fil.kand. Kalle Suuronen, toimittaja Akseli Kanerva ja toimittaja Erkki Niini; sekä pyytänyt hakijoista Puoluetoimikunnan lausuntoa.

Siihen katsoen, että eräissä muissakin puolulehdissä on parhaillaan päätoimittajan toimi avoinna, Puoluetoimikunta päätti panna asian pöydälle, jotta samalla voitaisiin harkita myös näiden lehtien päätoimittajan toimen täyttämistä.

9 §.

Mimmi Lähteenojan testamentti. Merkittiin ilmoituksena, että puolueen kassaan oli tilitetty Mimmi Lähteenoja- vainajan ja hänen aikaisemmin edesmenneen veljensä J. Pulsin yhteisellä testamentilla puolueelle testamentattu summa 50,000 mk, jonka korot on käytettävä Työväen Akatemiassa opiskelevien lahjakkaiden oppilaiden avustamiseen.

Kysymys varojen sijoittamistavasta jätettiin vielä avoimeksi.

10 §.

Espanjan komitea. Sen johdosta, että K.H. Wiik oli Puoluetoimikunnan edellisessä kokouksessa ehdottanut asetettavaksi erikoisen komitean maamme työväen keskusjärjestöjen toimesta johtamaan Espanjan asioita koskevaa valistus- ja avustustoimintaa, Puoluetoimikunta päätti tiedustella asiasta SAK:n, Sos.-

dem. Työläisnaisliiton ja Sos.-dem. Työläisnuorisoliiton mielipidettä.

Vakuudeksi:

Kanto Kanerva

Akseli Kanerva

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta 16. päivältä joulukuuta 1937. Puheenjohtajana K. Harvala; läsnä: A. Aaltonen, Väinö Tanner, K. Kukkonen, K.H. Wiik ja kokouksen alkupuolella varajäsen J. Helo.

1 §.

Perushankinta-ohjelma. Kokouksen alussa eversti Grandell, joka tilaisuuteen oli saapunut puolustuslaitoksen perushankintakomitean sos.-dem. jäsenten kanssa neuvoteltuaan, selosti komiteassa vireillä olevaa perushankintaohjelmaa lähes kaksi tuntia kestäneessä esityksessään, kosketellen siinä ohjelman eri kohtia sekä vastaten niihin tiedusteluihin, joita hänelle esitelmän aikana sekä sen päätyttyä tehtiin.

Tilaisuudessa saapuvilla olleet perushankintakomitean sos.-dem. jäsenet, kansanedustajat Peltonen ja Hiltunen, selostivat vielä suunnitelmia perushankintojen rahoittamisesta. Sen jälkeen, kun eversti Grandell oli kokouksesta poistunut, ryhdyttiin asiasta alustavasti keskustelemaan. Vaikka komiteassa ensimmäisen lukemisen perusteella omaksuttua hankintaohjelmaa pidettiinkin kokonaisuudessaan liian raskaana, useimmat puheenvuorojen käyttäjät (Tanner, Harvala ja Aaltonen) kuitenkin katsoivat, että lisääntyviä menoja tuskin kokonaan voidaan välttää, jonka vuoksi on koetettava jo komitea-asteella vaikuttaa, että ne saataisiin supistumaan siihen määrään, mikä asiallisesti suunnitelmaan suhtautuen on mahdollista, samalla kuin on koetettava pyrkiä siihen, että laajennetun perushankintaohjelman rahoittaminen olisi sopivalla tavalla, esim. tulo- ja omaisuusveroa koroittamalla, saatava varakkaiden piirien maksettavaksi. Wiik taas asettui sille kannalle, että lisäyksiä olisi kokonaisuudessaan vastustettava siinäkin tapauksessa, että siitä seuraisi nykyisen hallituskokoomuksen hajoaminen, mihin seikkaan edellisissä puheenvuoroissa myös oli viitattu. On sitten vedottava kansaan m.m. vaalitaistelussa. Tämän johdosta huomautti Kukkonen, että tuskinpa puolustuskysymys on sellainen, jota voitaisiin menestyksellä nykyoloissa vaaleissa käyttää hyväksemme.

Kun asiassa oli vielä käytetty muutamia puheenvuoroja, päätettiin panna asia toistaiseksi pöydälle ja kehoitettiin perushankintakomitean sos.-dem. jäseniä valmistamaan siihen mennessä läsuntonsa siitä, mitä supistuksia heidän mielestään komitean

ehdotukseen voitaisiin tehdä.

2 §.

Esitetyn lääkärintodistuksen nojalla päätettiin siivooja Mäkivooja Edla Mäkiselle myöntää sairaslomaa joulukuun loppuun sen sairasloma-saakka täydellä palkalla.

Vakuudeksi:

Kaarlo Harvala

Aleksi Aaltonen

Pöytäkirja Sos.-dem. Puoluetoimikunnan kokouksesta 21. päivältä joulukuuta 1937. Puheenjohtajana K. Harvala; läsnä: A. Aaltonen, Väinö Tanner, J.W. Keto, K. Kukkonen, K.H. Wiik ja Mauno Pekkala sekä varajäsen Miina Sillanpää. Saapuvilla olivat myös päätoimittaja E. Kilpi ja järjestösihteeri K. Lehmus.

1 §.

Puoluetilasto. Merkittiin, että puoluetilasto vuodelta 1936 on valmistunut. Sen mukaan oli puolueessa mainitun vuoden lopussa jäseniä: miehiä 21,871 (lisäys edelliseen vuoteen verrattuna 1,138) ja naisia 8,002 (lisäys 492) eli yhteensä 29,873 (lisäys 1,630).

Puoluetoimikunta päätti painattaa tilaston supistetussa muodossa, kuten aikaisemminkin on tehty.

2 §.

Pohj. Yht. työkom. kokous. Puoluesihteeri antoi suullisen selostuksen Köpenhaminassa pidetyn Pohjoismaisen Yhteistyökomitean kokouksen kulusta. Samalla ilmoitettiin, että K.H. Wiik oli laatinut asiasta kirjallisen selostuksen, joka päätettiin monistettuna jakaa Puoluetoimikunnan jäsenille.

3 §.

Rudawicsin asia. Sen johdosta, että Köpenhaminassa pidetyssä Pohjoismaisen Yhteistyökomitean kokouksessa oli päätetty kehoittaa eri maiden työväenjärjestöjä harkitsemaan, mihin toimenpiteisiin olisi ryhdyttävä Latviassa vangittuna olevan tov. A. Rudewicsin asiassa, Puoluetoimikunta päätti siltä varalta, että Rudewicsin ei sallita matkustaa ulkomaille, pyytää eduskuntaryhmäämme tekemään asiassa voitavansa.

4 §.

Virolaisten vaaliavustus. Merkittiin ilmoituksena, että Pohjoismaisen Yhteistyökomitean kokouksessa oli sovittu siitä, että ruotsalaiset veljesjärjestöt avustavat Viron sosialidemokraatteja vaalitaistelussa 5,000 kruunulla sekä että norjalaiset ja tanskalaiset antavat yhteisesti tähän tarkoitukseen noin 4,000 kr. Samalla päätettiin lopullisesti myöntää puolueen varoista tähän tarkoitukseen 10,000 mk.

5 §.

Hollantilaisten kirje. Puoluetoimikunta päätti vastauksena hollantilaisten

työväenjärjestöjen kirjelmään, joka koski uuden konferenssin pitämistä Oslo- valtioiden sos.-dem. puolueiden ja ammatillisten järjestöjen kesken kauppapoliittisten ja taloudellisten kysymysten käsittelemiseksi, ilmoittaa, että se suhtautuu ehdotukseen yleensä myönteisesti sekä hyväksyy sen kannanoton asiassa, minkä Pohjoismaisen Yhteistyökomitean kokous on omaksunut ja kirjeellisesti saattanut hollantilaisten toverien tietoon (Yhteistyökomitean kirje hollantilaisille Liite n:o 15).

6 §.

Espanjan komitea. Merkittiin ilmoituksena, että siihen tiedusteluun, joka oli tehty erikoisen Espanjan komitean asettamisesta, olivat SAK, Sos.-dem. Työl. naisliitto ja Sos.-dem. Työl. nuorisoliitto vastanneet kielteisesti. Sen sijaan oli SAK:n työvaliokunta ehdottanut, että maamme työväen keskusjärjestöt antaisivat yhteisen julistuksen, jossa kehoitettaisiin tukemaan naisliiton toimesta järjestettyä avustustoimintaa, jonka keräysaika päättyy vuoden vaihteessa.

Wiikin esitettyä toivomuksenaan, että naisliitto pyytäisi luvan jatkaa keräystoimintaansa, Puoluetoimikunta totesi, että ehdotus erikoisen Espanjan komitean asettamisesta oli rauennut. Samalla Puoluetoimikunta päätti hyväksyä SAK:n ehdotuksen yhteisen kehoituksen antamisesta. Sen tarkistaminen jätettiin Harvalan, S.-K. Kilven, Kukkosen ja jonkun SAK:n määräämän henkilön tehtäväksi.

7 §.

Puolelehtien päätoimittajat. Otettiin käsiteltäväksi kysymys Kansan Lehden, Kansan Työn, Työn Voiman ja Pohjolan Työn päätoimittajien toimien täyttämisestä.

Kansan Lehden päätoimittajan tointa olivat hakeneet: T.A. Lehtinen, Reino Oittinen, K. Suuronen, H. Varjola, A. Kanerva ja Alpo Mattila. Lisäksi oli lehden hallinto tiedustellut toimeen Elanto-lehden toimittajaa Raf. Rinnettä, jota paitsi ehdokkaina oli myös mainittu toimittaja Yrjö Kaarne ja maisteri Y. Kilpeläinen.

Puoluetoimikunta oli sitä mieltä, että Kansan Lehden päätoimittajaksi voitaisiin suositella joko Raf. Rinnettä, Y. Kaarnetta tai Y. Kilpeläistä, mutta jätti asian kuitenkin vielä avoimeksi.

Kansan Työn päätoimittajan toimeen olisi lehden hallinto, mikäli oli saatu kuulla, halukas valitsemaan toimittaja Jalmari

Leinon, joka oli peruuttanut hakemuksensa Pohjolan Työn päätoimittajan toimeen.

Puoluetoimikunta päätti ilmoittaa, että jos lehden hallinto haluaa valita Leinon päätoimittajaksi, ei Puoluetoimikunnalla puolestaan ole mitään poliittisesti muistutettavaa tätä vaalia vastaan. - Wiik ilmoitti käsityksenään, että Leinon olisi pitänyt mennä Ouluun, jonne hänet jo oli ehditty valita.

Työn Voiman päätoimittajan hakijoista oli tehty merkintä Puoluetoimikunnan edellisen kokouksen pöytäkirjaan.

Puoluetoimikunta päätti suositella toimeen Reino Oittista.

Pohjolan Työn päätoimittajaksi valitun Jalmari Leinon kieltäydyttyä ottamasta tointa vastaan, olivat taloudenhoitaja Ristola Oulusta ja tov. Ranta Kemistä pyytäneet, että asia koetettaisiin nopeasti järjestää, jotta toimi voitaisiin täyttää jo ennen tämän vuoden loppua.

Puoluesihteeri ilmoitti tiedustelleensa toimeen sopivia henkilöitä, mutta kun toimeen on näin nopeasti ryhdyttävä, oli vain toimittaja Kusti Kaukovaara ilmoittanut voivansa ottaa toimen heti vastaan.

Siihen katsoen, että muita, toimeen pystyviä henkilöitä ei ollut tiedossa, Puoluetoimikunta päätti suositella Kaukovaaran valitsemista.

8 §.

Hellstenin avust. Toveri K.F. Hellsten Turusta oli, viitaten vaikeaan taloudelliseen asemaansa sekä lähestyvään jouluun, pyytänyt puolueelta avustusta.

Katsoen tov. Hellstenin toimintaan maamme työväenliikkeessä sekä ottaen huomioon hänen ansionsa puolueemme toiminnassa varsinkin sen alkuaikoina, Puoluetoimikunta päätti myöntää hänelle 500 markan suuruisen avustuksen.

9 §.

Sirkuspuistikon laajent. Puoluesihteeri selosti suunnitelmia Sirkuspuistikon laajentamiseksi. Tarkoituksena on, että kaupunki ostaisi Oy. Insulan omistaman tontin, jonka hinnaksi on määrätty 1,700,000 mk. Katsoen siihen hyötyyn, mikä puistikon laajentamisesta olisi sen lähellä oleville taloille, ottaisi kaupunki suorittaakseen kuitenkin vain puolet tästä summasta. Toisen puolen suorittamiseen voisivat ehkä Elanto ja Helsingin Ty. ottaa osaa noin 300,000 mk:lla kumpikin. Työväen Säästöpankki voisi suo-

rittaa noin 30,000 mk. Omasta puolestaan puoluesihteeri ehdotti, että mikäli puistikon laajentaminen lopullisesti riippuu myös puolueen osallistumisesta tämän kauppahinnan suorittamiseen, puolue suorittaisi siitä 25,000 mk.

Keskustelun kuluessa teki Tanner kannatetun ehdotuksen, että puolue suorittaisi ilman puoluesihteerin asettamaa ehtoa 25,000 mk ja Pekkala ilmoitti vastustavansa kokonaan puolueen osallistumista näiden kustannusten suorittamiseen.

Puoluetoimikunta päätti 6 äänellä 2 ääntä vastaan, jotka annettiin Tannerin ehdotuksen puolesta, hyväksyä puoluesihteerin ehdotuksen. Pekkala ilmoitti pöytäkirjaan merkittäväksi, että koska hänen ehdotuksensa kannatuksen puuttuessa ei lainkaan tullut äänestyksen alaiseksi, hän oli äänestänyt puoluesihteerin ehdotuksen puolesta.

10 §.

Esiteltiin Työväen Sivistysliiton toimikunnan kirje, Työläisopiskejoka koski Työläisopiskelija-lehden levittämistä. lijan levittäminen

Puoluetoimikunta katsoi, etteiasia sen puolelta antanut aihetta toimenpiteisiin.

11 §.

Kiukaisten Työväenyhdistys r.y. oli pyytänyt Puoluetoimikuntaa lunastamaan yhdistyksen velkakirjat n:ot 201-210 (10 kpl. á 100:-), mikä velka tulisi olemaan osa yhdistyksen talon rakennuslainasta. Kiukaisten tyn velka.

Puoluetoimikunta päätti, edellyttäen, ettei päätös vastaisuudessa sido Puoluetoimikuntaa vastaavanlaiseen menettelyyn, lunastaa puheenaolevat velkakirjat niissä lähemmin määrätyillä ehdoilla.

12 §.

Esiteltiin Helsingin kaupungin Sos.-dem. Kunnallis- H:gin Kunnaljärjestön anomus sen erinäisten velkojen poistamisesta. lisjärj. anomus

Lyhyen keskustelun jälkeen Puoluetoimikunta päätti velk. poistam. panna asian pöydälle ja ottaa sen käsiteltäväkseen puolueen tilinpäätöksen valmistuttua.

13 §.

Tehdyn esityksen perusteella Puoluetoimikunta päätti Sd. Työl. nais hyväksyä Sos.-dem. Työl. naisliiton osastoille säännöiksi liiton osastopuolueosastojen mallisääntöjen mukaiset säännöt sillä lisäyksellä, että naisosastojen jäsenten tulee kuulua myös naisliittoon. ien säännöt.

14 §.

Vuoren luentojen julkais. Puoluesihteeri ilmoitti, että useilta tahoilta on hänelle esitetty toivomus, että tov. E. A. Vuoren puoluetoimitsijakursseilla pitämät luennot julkaistaisiin, minkä vuoksi hän ehdotti, että sanotut luennot julkaistaisiin ja että käsikirjoituksen tarkistaminen annettaisiin kustannustoimintaa varten asetetun komitean tehtäväksi. Luennoitsija huolehtisi itse teoksen painoasuun saattamisesta.

Puoluetoimikunta päätti hyväksyä ehdotuksen.

15 §.

Kirjanen asuntokysymyksestä. Puoluesihteeri ehdotti, että toimittaja E. Pullin tänä vuonna keräämän aineiston perusteella julkaistaisiin kirjanen asuntokysymyksestä. Tov. Pullin tehtäväksi olisi annettava käsikirjoituksen laatiminen ja sen tarkistamisen suorittaisi kustannustoimintaa varten asetettu komitea.

Puoluetoimikunta päätti hyväksyä ehdotuksen.

16 §.

Maanpuolustus- ja ulkopoliittisen ohjelman tarkistaminen. Esiteltiin Kedon laatima kirjallinen ehdotus komitean asettamisesta tarkistamaan puolueemme maanpuolustus- ja ulkopoliittista ohjelmaa.

Puoluetoimikunta päätti panna asian pöydälle sekä jakaa Kedon ehdotuksen monistettuna Puoluetoimikunnan jäsenille.

17 §.

Piirisihteerien palkat. Järjestösihteerin esityksestä Puoluetoimikunta päätti sopivassa tilaisuudessa kehoittaa piiritoimikuntia ottamaan harkittavakseen, olisiko mahdollisuuksia lisätä palkkausmenoja, jotta piirisihteerien palkkoja voitaisiin koroittaa.

18 §.

Pöytäkirjat. Tarkistettiin ja hyväksyttiin pöytäkirjat 12/10, 28/10, 9/11, 12/11, 30/11, 9/12 ja 16/12 pidetyistä Puoluetoimikunnan kokouksista.

Vakuudeksi:

Kaarlo Kärvala

Aleksi Aaltonen